

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди**

Факультет іноземної філології

До 300-річчя з Дня народження

Григорія Савича Сковороди

**НАУКОВІ РОЗВІДКИ СТУДЕНТІВ
ФАКУЛЬТЕТУ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ**

Збірник тез наукових доповідей

Випуск 3

Електронне видання

Харків – 2022

УДК 81'243
ББК 81.2
Н 34

Н34 Наукові розвідки студентів факультету іноземної філології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди [Електронне видання]: збірник тез наукових доповідей / За заг. редакцією канд. філол. наук, доц. Т. В. Подуфалової. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. Вип. 3. 118 с.

У збірнику представлено тези наукових доповідей магістрантів факультету іноземної філології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, присвячені актуальним проблемам іноземної філології та методики навчання іноземних мов.

Для науковців, викладачів, аспірантів і студентів філологічних факультетів закладів вищої освіти.

УДК 81'243
ББК 81.2

Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
Протокол № 8 від 17.08.2022 р.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди, 2022

ЗМІСТ

<i>Абазіна Людмила.</i> Вербалізація гендерної інформації оцінними англійськими фразеологізмами	7
<i>Ажніна Лілія.</i> Граматична транспозиція як основа англомовної метафори	8
<i>Акопян Арміне.</i> Роль концепту ЩАСТЯ в англомовному пісенному дискурсі	9
<i>Алексахіна Ксенія.</i> Особливості перекладу компаративних фразеологічних одиниць українською мовою (на матеріалі роману В.С. Моема «Театр»)	12
<i>Асланова Натаван Октай кизи.</i> Сучасні дослідження кольоративів	13
<i>Байко Владислав.</i> Структура лексико-семантичного поля “Different”	14
<i>Баранова Діана.</i> Принципи планування дистанційного курсу з іноземної мови	15
<i>Безгіна Марія.</i> Конструювання ідентичності автора-персонажа у п’єсі Джорджа Вільєрса “The Rehearsal”	16
<i>Белевцова Марина.</i> Розвиток інтеркультурної компетентності на уроці німецької мови у 5-11 класах	18
<i>Беленький Ігор.</i> Каламбур у семіотичному вимірі: постановка проблеми	19
<i>Бикова Яна.</i> Неофіційні антропоніми як лінгвістична категорія	20
<i>Бирька Наталія.</i> Часопростір англійської літературної казки епохи постмодернізму (на матеріалі творів Р. Дала)	22
<i>Борідченко Юлія.</i> Епістемічна модальність у поглядах сучасних мовознавців	23
<i>Васильєва Світлана.</i> Лексикографічний аналіз дефініцій лексеми <i>pollution</i> ...	25
<i>Вівич Кристина.</i> Фразеологія як відображення історії і культури мови	27
<i>Горюк Ярина.</i> Концепти «ВОГОНЬ» і «ВОДА» як складова мовної картини світу англійської мови	28
<i>Гребінник Альона.</i> Художні параметри міста як тексту в романі Філіпа Діка «Людина у високому замку» (The Man in the High Castle)	29
<i>Григор’єва Любов.</i> Веб-квест як навчальна технологія	31
<i>Губа Оксана.</i> Науковий дискурс: виділення, функції й жанрові форми	32
<i>Діхтяр Катерина.</i> Іншомовна граматична компетенція та її складові	34
<i>Добрянська Юлія.</i> Феномен національної самобутності та її складові на прикладі сучасної жіночої прози Британії “chick lit”	35
<i>Дорофейчик Вікторія.</i> До поняття сучасного медійного дискурсу	36

Єнгібарян Людмила. Засоби вираження негативних емоцій в англійській мові	37
Жадан Анжеліка. Елітарна мовна особистість у лінгвістиці	38
Жучкова Софія. Специфіка відтворення міфологічного часопростору в романах Ніла Геймана	39
Зоріна Дар'я. Художній час і простір у літературознавстві	40
Зеленська Катерина. Формування іншомовної лексичної компетентності учнів базової школи засобами електронних та мобільних додатків	41
Ivanova Ruslana. The Role of Cold Thinking in Developing High School Students' Speech Production Skills	43
Інжирова Олена. Відображення особливостей англійського національного характеру в образі Шерлока Холмса	44
Ісаєнко Владислава. Когнітивний аспект семантики фразеологізмів, які вербалізують концепт FAILURE	45
Калініна Дар'я. Поняття хронотопу в літературознавстві	46
Кацюба Оксана. Різноманітність системи персонажів у романі Патрика Зюскінда «Парфюмер»	47
Килик Дмитро. Постмодерністська концепція особистості у філософському романі Ієна Мак'юена «Дитя в часі»	49
Кисляк Анастасія. Категорії емотивності й експересивності в художньому тексті	50
Климець Ірина. Система часових координат в автобіографічній повісті Джанет Вінтерсон «Крім апельсинів, є й інші фрукти» ("Oranges Are not the Only Fruit")	51
Козакова Марія. Етнокультурна специфіка фразеології	52
Колесникова Ярославна. Професійна лексика німецької мови в освітньо- педагогічній сфері комунікації	54
Колісник Олена. Поняття недиспозиційності в сучасній лінгвістиці	56
Kolokolova Anastasiia. Nature and Characteristics of Hot and Cold Cognition	57
Koliada Alina. Tendencies of Using Synaesthetic Metaphors in Contemporary British Poetry	58
Костенко Анастасія. Поняття інтенціональності в сучасній філософії і лінгвістиці	59
Куліченко Анастасія. Прояви модернізму у творчості Франца Кафки	60
Лабковський Олександр. Використання англомовних сайтів (BBC, CNN) у процесі навчання англійської мови	61

Ластоверова Марина. Мовленнєві особливості різних соціальних шарів у Великій Британії початку 20-го сторіччя	62
Лискова Марина. Особливості концептуальної метафори в дискурсі екологічного руху партії Зелених	63
Лисянська Юлія. Ергоніми як особливий різновид власних назв	64
Майстренко Валентина. Поняття простору в сучасній лінгвістиці	67
Меленчук Вікторія. Методичні принципи навчання іноземних мов у дистанційному режимі	68
Мехеда Маргарита. The Connection Between Color Symbolism and the Linguistic and Color World Mapping	69
Мірошник Дар'я. Особливості використання фоностилістичних засобів в оповіданнях В. Борхерта	70
Назаревич Альона. Концепт LOVE в англійській лінгвокультурі	72
Неводніча Вероніка. Хронотоп як засіб міфологізації історії у творчості Дж. Уінтерсон	73
Олексієнко Мілана. Інтернет-коментарі до журнальних онлайн-статей як окремий жанр інтернет-медіадискурсу	74
Очкур Катерина. Методологія дослідження лінгвокультурного емоційного концепту EXCITEMENT на матеріалі текстів англомовних популярних пісень XXI століття	76
Паніна Римма. Рецепція Гете в літературі України кінця 19 – початку 20 століть	78
Петрушова Катерина. Переваги адаптування автентичних матеріалів для навчання учнів старших класів читання англійською мовою	79
Пономаренко Денис. Мовна характеристика персонажа	81
Прокопенко Дар'я. Дидактичний потенціал граматичної гри	82
Рожкова Катерина. Термін як основна одиниця термінології	83
Рудь Ганна. До питання метафороутворення в сучасній лінгвістиці	84
Селіверстова Ірина. Шляхи подолання лексичних труднощів під час формування в учнів старшої школи англомовних аудитивних умінь	85
Скорик (Радченко) Катерина. Проблеми перекладу науково-технічних термінів з англійської мови українською мовою	87
Смєлова Наталія. Філософські засади вивчення аксіології в мовному вимірі	88
Собченко Тетяна. Сучасні аспекти дослідження англійської лексики на позначення ювелірних прикрас	89

Соснівська Анна. Особливості процесу самопізнання та виховання почуттів у романі Джейн Остін «Емма»	93
Татаренко Марія. Функціонування і мотивація власних назв у циклі романів С. Коллінз «Голодні ігри»	94
Тищенко Ірина. Туристична реклама як мультимодальний феномен	95
Тітенков Ілля. Роль сленгу в сучасному середовищі	96
Ткачов Артем. Лінгвістична характеристика англомовних спортивних репортажів	97
Ткачова Наталія. Деякі аспекти вираження вербальної агресії в сучасному американському політичному дискурсі	98
Уманцева Юлія. Категорія «свій» – «чужий» як об’єкт лінгвістичного дослідження	100
Філоненко Дар’я. Компресія і редукція як типові риси синтаксису німецькомовних рекламних текстів	101
Фоменко Анастасія. Мотивація прізвищ бастардів у романі Дж. Р. Р. Мартіна «Гра престолів»	102
Холодько Валерія. Інтермедіальність у літературознавчому та лінгвістичному аспектах	103
Ципишева Тетяна. Традиція готичного роману в англійській літературі XIX-XX ст.	105
Черних Вікторія. Поняття педагогічного дискурсу та його значення в освітньому середовищі	106
Чернова Аліна. Вербалізація концепту WIT в англійському драматичному дискурсі	108
Чернова Євгенія. Австрійський письменник Й. Рот про «життя на межі» двох історичних епох	109
Чернова Євгенія. Своєрідність антонімічних концептів у повсякденній свідомості англійців	110
Шатова Юлія. Невербальна поведінка як об’єкт дослідження лінгвістики емоцій	112
Shkryl Kateryna. Cooperative Learning in the English Classroom: Pair Work and Group Work	113
Шовкопляс Надія. Зооніми як особливий різновид власних назв	114
Шпак Юлія. Соломія Павличко – науковиця і перекладачка	116

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ГЕНДЕРНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ОЦІННИМИ АНГЛІЙСЬКИМИ ФРАЗЕОЛОГІЗМАМИ

Людмила АБАЗІНА

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор Я. Е. Левченко

Гендерні дослідження займають чільне місце у колі наукових інтересів сучасних мовознавців. Гендерна лінгвістика – відгалуження сучасного мовознавства, – яка вивчає гендер за допомогою лінгвістичного понятійного апарату, робить великий внесок у дослідження загальнотеоретичних проблем «людина і мова», «мова і культура». Категорія оцінки, виражена мовними чинниками, показує ставлення суспільства до чоловіків та жінок, відображає стереотипні уявлення про особливості поведінки кожної статі. Саме поняття гендеру найбільше пов'язано з культурою народу. Відображенням уявлень кожного етносу про життя є усна народна творчість, а найбільше – прислів'я, приказки, фразеологізми. Фразеологія не тільки акумулює культурні і мовні надбання народу, а також є джерелом живої розмовної мови, що найкраще репрезентує створені стереотипи.

На матеріалі англійської фразеології здійснено велику кількість наукових розвідок, присвячених аналізу вербалізації концептів «чоловік» і «жінка». Дослідженню проблем гендерної диференціації присвячені роботи Є. М. Бакушевої, О. А. Горошко, Д. О. Добровольського, І. В. Зикової, А. В. Кириліної, І. Г. Ольшанського, В. В. Потапова, О. І. Смірницького, С. К. Табурова та інших. Отримані у більшості досліджень дані, що стосуються характерологічних особливостей жіночого і чоловічого мовлення, носять вкрай суперечливий характер. Пафос більшості досліджень у галузі гендерної лінгвістики полягає у тому, щоб позбутися сексистської оцінки, описати різницю між чоловічою та жіночою мовною поведінкою та виявити ідіоматичні одиниці з семантичним компонентом «стать», знайти мовний андроцентризм (наявність гендерної асиметрії у бік чоловіків). Результати багатьох розвідок на матеріалі англійської мови говорять про наявність мовного сексизму і репрезентацію такої картини світу, у якій жінка грає другорядну роль і наділена негативними якостями. Наприклад, Є. А. Земська робить висновок про те, що жіноче асоціативне поле є більш узагальненим і гуманістичним, а чоловіки асоціюють себе зі спортом, полюванням і військовою сферою.

Англійські фразеологізми з категорією оцінки ще не були предметом аналізу з боку дослідження відображення гендерної інформації. Необхідність описати особливості відображення гендерної інформації англійськими фразеологізмами з категорією оцінки обумовлює актуальність дослідження.

У роботі робиться спроба описати особливості відображення гендерної інформації, розглянувши поняття «гендер», «гендерна маркованість», «гендерний компонент», дослідити особливості прояву оцінювального значення фразеологізму і пов'язане з ним виникнення феміністської лінгвістики та її основні напрями.

Теоретична значущість роботи полягає у виявленні етнічних стереотипів англійців, які відображають гендерний аспект мови і дозволяють глибше

проникнути в «чоловічу» та «жіночу» картину світу. Виявлення етнокультурного компонента як складової фразеологічної одиниці дозволить глибше зрозуміти специфіку народу, його історію, побут, національну психологію, особливості усвідомлення своєї ідентичності. Дослідження відображення гендерної інформації є певним внеском у подальший розвиток антропоорієнтованого вивчення мови.

Практична цінність роботи пов'язана з необхідністю просвітительської роботи сучасної молоді з питань статі та гендеру. Матеріали роботи можуть бути використані в теоретичному курсі з гендерної лінгвістики, фразеології, лінгвокультурології. Практичне дослідження відображення гендерної інформації англійськими фразеологізмами з категорією оцінки може бути продовжено на семінарських заняттях, на заняттях гуртка англійської мови в загальноосвітній школі, а також стати темою науково-дослідницької роботи конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт Малої академії наук.

ГРАМАТИЧНА ТРАНСПОЗИЦІЯ ЯК ОСНОВА АНГЛОМОВНОЇ МЕТАФОРИ

Лілія АЖНІНА

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент М. О. Белова

У лінгвістиці незмінним залишається інтерес до художнього тексту як сфери віддзеркалення реальності, перетвореної замислом автора і наповненої естетичним смислом і змістовністю. Художній образ – одне з величезних досягнень суспільної сутності мови, що дозволяє з великою ефективністю та емоційно-експресивною достовірністю передати з їхньою допомогою авторський задум і його ставлення до зображувального. Основним засобом створення художнього образу, безумовно, є метафора. Найпотужнішими експресивними можливостями володіє, перш за все, лексична метафора, але й граматична метафора може бути яскравою та індивідуальною, що пояснює її здатність до характеристики образу предметів / явищ / подій. Якщо сучасна лінгвістика приділяє пильну увагу лексичній метафорі (Г.Н. Складєвська, Х. Ортега і Гасет, А. Річардс, Д. Девідсон, М. Блек та багато інших), то естетичні ресурси граматичної метафори вивчені недостатньо.

Граматична метафора, уперше описана М. Халлідеем, є одним із найбільш затребуваних механізмів створення образності в сучасному англomовному дискурсі та однією з найважливіших контрибуцій системної функціональної лінгвістики у галузь мовознавства та педагогіки.

В основі утворення граматичної метафори лежить граматична транспозиція – використання однієї мовної форми у функції іншої – її противочлена в парадигматичному ряді.

Термін «граматична транспозиція» має широке і вузьке трактування.

У *широкому розумінні* транспозиція – це перенос будь-якої мовної форми: транспозиція часу (використання так званого історичного теперішнього часу (теперішнього замість минулого)), транспозиція комунікативних типів речення

(використання питального речення в значенні розповідного), транспозиція способу (залучення імперативу в значенні індикативу або умовного способу). Саме в цьому розумінні види граматичної метафори та їхню специфіку описував М. Халлідей.

У вузькому сенсі транспозиція – це перехід слова (або основи слова) з однієї частини мови в іншу або його використання у функції іншої частини мови. Виокремлюють два етапи транспозиції: *неповну*, або *синтаксичну транспозицію*, за якої змінюється лише синтаксична функція вихідної одиниці, а її приналежність до частини мови не змінюється (*the father's house – the house of the father*) та *повна*, або *морфологічна транспозиція*, у процесі якої утворюється слово нової частини мови за допомогою афіксації або конверсії.

Граматична метафора, утворювана на підставі транспозиції у широкому сенсі її розуміння, а також на основі синтаксичної транспозиції, ані створює тропеїчного ефекту, ані викликає перекладацьких труднощів. У зв'язку з тим, що подальше дослідження зосереджується на вирішенні проблем перекладу англійської граматичної метафори на українську мову, у фокус уваги потрапляють лише граматичні метафори, утворені за допомогою морфологічної транспозиції.

РОЛЬ КОНЦЕПТУ ЩАСТЯ В АНГЛОМОВНОМУ ПІСЕННОМУ ДИСКУРСІ

Арміне АКОП'ЯН

Науковий керівник – доктор філософських наук, доцент Г. О. Крапівник

Сучасне мовознавство і суміжні з лінгвістикою області знання, такі як соціологія, культурологія, психологія, активно займаються вивченням мовленнєвої діяльності людини. На сьогоднішній день багатьом термінам, що використовуються в прагмалінгвістиці, психолінгвістиці, соціолінгвістиці надається неоднозначне визначення, у тому числі терміну «дискурс». Поява поняття «дискурс» зумовлена формуванням сучасної когнітивної парадигми гуманітарних наук, необхідної для вивчення можливостей мови та комунікаційних моделей. Дискурс – це своєрідний порядок і правила певного комунікативного простору: він становить один із вимірів змісту комунікативної дії.

Пісенний дискурс трактуємо як родове поняття щодо текстів англійськомовних пісень, для яких є характерними певні мовні особливості, зокрема екстралінгвальні та лінгвістичні. Головною ознакою англійськомовного пісенного дискурсу є його креолізованість, оскільки він об'єднує в собі вербальний і невербальний компоненти. Як комбінований тип дискурсу пісенний дискурс включає інструментально-вербальні жанри, що поєднують у собі тексти й музику, та вербальні жанри, які містять тексти без музичного супроводу.

Англійськомовний пісенний дискурс виділяється як один із жанрів молодіжної субкультури з властивими йому екстралінгвістичною (учасники,

хронотоп, цілі, цінності, функції) і лінгвістичною (тематика, структура творів, лінгвосеміотичні засоби) специфікою. Хронотоп англійськомовного пісенного дискурсу представлений двома моделями: безпосередньою (face-to-face) і опосередкованою (distant) за ознакою наявності / відсутності прямого контакту між комунікантами. У рамках опосередкованої моделі дискурсу локативність і темпоральність не є значимими характеристиками, у безпосередній моделі пісенного дискурсу час і місце виступу типізуються і конкретизовані (концерт у / поза приміщенням, клубний виступ. Англійськомовний пісенний дискурс є домінуючим у глобальному масштабі. На думку Д. Кристала, більше 90% груп і сольних виконавців сучасної музики співають англійською мовою, причому їхня рідна мова не має значення. Однак глобальний характер поширення текстів англійськомовного пісенного дискурсу не може не накладати певний відбиток на ці тексти, головним чином, у плані їхнього спрощення: текст пісні не повинен містити складних граматичних явищ, реалій і ідіом, що можуть виявитися незрозумілими аудиторії, для якої англійська не є рідною мовою.

Близьке до нашого розуміння визначення концепту було запропоновано М.П. Піменовою: «Концепт — це певне уявлення про фрагмент світу чи частину такого фрагмента, що має складну структуру, виражену різними групами ознак, що реалізуються різноманітними мовними способами та засобами, відображає категоріальні та ціннісні характеристики знань про деякі фрагменти світу. У структурі концепту відображаються ознаки, функціонально значущі відповідної культури [5].

В англійській мові слово *happiness* (a feeling or state of well-being and contentment) є ключовим словом-репрезентантом концепту ЩАСТЯ. Основними лексичними одиницями, які позначають цей концепт у англійській мові, є: іменники – *joy, felicity, exuberance, cheerfulness, beatitude, wellbeing, bliss, pleasure, delight, cheer, satisfaction, prosperity, ecstasy, enjoyment, elation, cheeriness, gladness, light-heartedness, high spirits, contentment, gaiety, jubilation, blessedness, merriment*, а також прикметники – *sunny, lively, gay, laughing, pleased, delighted, content, contented, thrilled, glad, blessed, blest, sunny, cheerful, jolly, merry, ecstatic, gratified, jubilant, joyous, joyful, elated, over the moon, overjoyed, blissful, rapt, blithe* [9].

Зауважмо, що етимологічний словник англійської мови подає іменник “happiness” як похідний від прикметника “happy” + “ness”, а прикметник “happy” як похідне від іменника “hap” “удача, шанс”(“chance, fortune”) + “-y”. Відповідно, “happy” означає “lucky”, favored by fortune, prosperous” (“щасливий, під захистом фортуни/долі, заможний) [8].

Науковці виокремлюють три типи концептів: текстові, культурні і художні. Найбільш дискусійними та різноманітними є саме останні, оскільки вони відбивають специфіку індивідуально-авторського зображення світу і, водночас, активізують особливе враження, створене концептом, вербалізованим у площині художнього мовлення.

За такого підходу, вважаємо концепт ЩАСТЯ умовним маркером синтезу й концентрації смислів низки інших концептів як посередників між словом і етнокультурною реальністю, комплексом асоціативних уявлень.

Концепт ЩАСТЯ був об'єктом лінгвістичного аналізу з позицій лінгвокультурологічного, логічного та семантико-психологічного підходів. Лінгвокультурологи розглядають особливості об'єктивації концепту ЩАСТЯ в ономасіологічному аспекті на матеріалі російської та англійської лексики, фразеології й паремії [1]. У фокусі уваги представників цього напрямку перебуває й близький за змістом до ЩАСТЯ емоційний концепт РАДІСТЬ, який досліджують на матеріалі російської й німецької мов [3], а також у взаємодії з іншими концептами [7].

У межах семантико-психологічного напрямку емоційний концепт РАДІСТЬ вивчається в семасіологічному аспекті із залученням асоціативного експерименту на матеріалі англійської мови [6]. Логічний аналіз концептів РАДІСТЬ та ЗАДОВОЛЕННЯ на російськомовному матеріалі здійснює А.Д. Пеньковський [4]. Дискурсивний напрям надає нові можливості для дослідження концепту ЩАСТЯ, дозволяючи виокремити індивідуальні смисли, яких набувають засоби його мовного втілення в дискурсивній взаємодії суб'єктів чоловічої та жіночої статі.

Концепт «щастя» у піснях має когнітивно-пропозиційну структуру, що складається з позицій суб'єкта, предикату, причини-джерела щастя, обставини перебігу даного стану, реакції на щастя та результат його дії. Ця когнітивно-пропозиційна структура становить ядро концепту, тоді як приєдерна зона представлена найбільш регулярними лексичними засобами [3].

Концепт «щастя» займає центральне місце в багатьох лінгвокультурах, його смислові компоненти поширені в дискурсах різного типу. Не є винятком пісенний дискурс молоді. Ядро концепту «щастя» включає смисли щастя як стану задоволення, благополуччя, радості від повноти життя, від задоволення життям, яке може розумітися і сприйматися по-різному.

Аналіз тексту пісень виявляє виключно індивідуальні уявлення автора про щастя і про те, що для нього означає бути щасливим.

Література

1. Воркачев С. Г. Счастье как лингвокультурный концепт [Текст]. Москва: Гнозис, 2004. 236 с.
2. Красавский Н. А. Лингвистические методы исследования эмоциональной концептосферы. *Лингвистические парадигмы: традиции и инновации* [Текст]: материалы междунар. симпозиума молодых учёных «Лингвистическая панорама рубежа веков». Волгоград: Перемена, 2000. С. 18–28.
3. Новодранова В. Ф. Концепты и антиконцепты и их репрезентация языковыми средствами. *Концептуальный анализ языка: современные направления исследования*. Москва: Эйдос, 2007. С. 148–155.
4. Пеньковский А. Д. Радость и удовольствие в представлении русского языка. Культурные концепты. Москва: Наука, 1991. С. 148–155.
5. Пименова М. В. Душа и дух: особенности концептуализации [Текст]. Кемерово, ИПК «Графика», 2004. 386 с.

6. Шамаєва Ю. Ю. Когнітивна структура концепту “радість” (на матеріалі англійської мови : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 "Германські мови", Харків, 2004. 24 с.
7. Яценко Т. А. Пересечение культурных концептов: “Радость”, “Цель” и “Причина”. *Ученые записки Таврического национального ун-та имени В.И. Вернадского*. Т. 15 (54). № 4. 2002. 18–31 с.
8. Cambridge Dictionary Online [Electronic resource]. URL: <http://www.youtube.com/watch> : <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british>
9. Thesaurus.com [Electronic resource]. URL: <http://thesaurus.com>

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КОМПАРАТИВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ В.С. МОЕМА «ТЕАТР»)

Ксенія АЛЕКСАХІНА

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. В. Семеренська

Художній твір відрізняється від інших текстів повнотою мовленнєвих засобів. Він покликаний не тільки розказати про які-небудь події, а й вплинути на власний світ читача. З цього випливає, що перекладати художній текст слід з огляду на світосприйняття автора. Якщо автор передає якісь події, почуття, емоції, то перекладачеві слід малювати їх у своїй голові як цілісну картину твору. Коли у перекладача вимальовується повна картина твору, він буде в змозі виконати адекватний переклад. Перекладачеві слід акцентуватися не тільки на мові та концептах, а й приділяти увагу візуальній картині твору.

Окрема увага має приділятися перекладу фразеологічних одиниць (ФО), бо вони передають єдине цілісне поняття, зміст якого не завжди складається зі значення їх складових елементів. Мовні образи, які лежать в основі ФО, формують колорит мови, який є частиною культури. Отже, вивчення методів перекладу ФО є доцільним і актуальним.

Методи перекладу ФО були визначені в дослідженнях таких учених, як В.М. Телія, В.Д. Ужченко.

Метод перекладу залежить від особливостей ФО. Завдання перекладача полягає в тому, щоб не тільки правильно зрозуміти її значення, а й передати її влучність і яскравість.

Для прикладу використання різних методів перекладу ФО було використано роман В.С. Моема «Театр».

1. Еквівалентний переклад:

Poor lamb, he must be as poor as a church mouse. – Ах ти, ягнятко! Видно, бідний, як церковна миша.

2. Калькування:

Darling, you will make me as vain as a peacock. – Кохана, я стану пихатий, як павич.

In those days Julia did not think it necessary to go to bed in the afternoons, she was as strong as a horse. – В ті дні Джулія не рахувала за потрібне лягати вдень в постіль, вона була сильна, як кінь.

3. Підбір відповідної української ФО:

His admiration made them feel a little larger than life-size. – Завдяки його захопленням поглядам, вони росли у власних очах.

4. Семантичний або описовий переклад:

Michael might be killed at any moment – it was true he said he was as safe as a house. – Майкла могли в будь-який момент убити, – звичайно, він говорив, що йому абсолютно нічого не загрожує.

Таким чином, аналізуючи переклад твору В.С. Моема «Театр», було зроблено висновок, що пріоритетом перекладання ФО в художньому творі виступає образність і контекст, чим і досягається адекватність перекладу.

СУЧАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ КОЛЬОРАТИВІВ

Натаван Октай кизи АСЛАНОВА

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. В. Єгорова

Дослідження кольору, що має надзвичайну важливість для людського досвіду, проводяться в рамках різних галузей знання: фізики, психології, психофізики, фізіології сприйняття, колориметрії, психосемантики кольору, лінгвістики.

Розвиток позначень кольору в мові визначається рівнем і розвитком традиційної культури етносу. Спочатку кольори переважно позначались предметом, з якими вони співвідносилися: «сніг» (білий), «кров» (червоний), «сажа» (чорний). Частина цих слів стала назвами основних категорій, на які ділиться колірний простір у певній культурно-мовній спільноті людей.

Кольоративи в різних мовах мають загальноприйняті значення власного кольору, а також несуть у собі значення якісних характеристик, духовних і емоційних властивостей людини її життя. Цілий ряд робіт присвячений вивченню колірних символів. Так, А. Чернова та В. Шерцп підкреслюють зв'язок кольору з предметами, явищами навколишнього світу. Ф. Форталь зазначає, що суперечність у символіці одного і того ж кольору може бути пов'язана з наявністю символічних значень та змішанням двох лексиконів: мирського, з одного боку, і священного, з іншого. Питанням символіки присвячено також роботи Л. Гурієва та Е. Гмизина.

У дослідженнях учених у галузі феноменології кольору в мові увага приділялася проблемі визначення «основних колоративів» (basic colour terms). Цей термін вперше був запропонований Б. Берліном та П. Кей у їхній роботі «Basic colour terms: їх універсальність і еволюція» (1969). Вченими було встановлено кілька критеріїв, якими виділялися «основні колоративи»: 1) слово має бути непохідним і не ставитися до складного слова; 2) його значення не повинно бути вже значенням іншого кольору, що вказує на якийсь близький

відтінок; 3) слово повинно мати широку сполучність; 4) для носіїв цієї мови слово має бути «психологічно поділеним», значущим.

А. Василевич, Р. Фрумкіна дослідили колірні позначення з погляду психолінгвістики. Р. Фрумкіна сприймає «світ кольору» виключно як психічний феномен і співвідносить семантичні відносини, що існують у групі слів та словосполучень, що виражають колір. Також вона досліджує психічну діяльність, пов'язану із втіленням уявлень про світ у смисловій структурі мови. П. Яньшин, який вивчає теорію взаємодії емоцій і кольору, вважає, що колір включає безліч смислів – від універсальних до індивідуально-специфічних.

У дослідженнях також розкрито, що білий колір, як правило, символізує чистоту, невинність, у той час як чорний – горе, нещастя, жалобу. Жовтий визначається символом світла, золота, червоний колір у багатьох культурах має особливу популярність; у більшості народів він історично ототожнюється з вогнем і кров'ю. З веселістю, надійністю пов'язаний зелений колір. Синій асоціюється з морем та небом, а сірий колір – із попелом і темрявою.

Отже, кольоратив – це мовна чи мовленнєва одиниця, до складу якої входить кореневий морф, семантично або етимологічно пов'язаний із кольоративом. Лексика, що позначає колір, як описовий елемент виступає у прямому значенні, і навіть може мати додаткове образне значення.

СТРУКТУРА ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ “DIFFERENT”

Владислав БАЙКО

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент І. В. Жарковська

Актуальність теми зумовлена розвитком лінгвістики, описом лексеми як системи взаємопов'язаних елементів, одиниць. Лексико-семантичне поле перебуває в русі значущих досліджень у сфері лінгвістиці. Багато вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як Ю.Д. Апресян, О.С. Ахманова, Л.М. Васильєв, Р.М. Гайсина, В.Г. Гак, В.В. Дятчук, Л.О. Пустовіт, В.В. Левицький, Л.А. Лисиченко, В.М. Русанівський, О.О. Ібсен, В. Гумбольдт, Г. Остгоф займаються вивченням цього актуального питання.

Лексико-семантичне поле (ЛСП) — сукупність парадигматично пов'язаних лексичних одиниць, які об'єднані спільністю змісту (іноді й спільністю формальних показників) і відображають поняттєву, предметну й функціональну подібність позначуваних явищ. В основі лексико-семантичного поля лежить компонент, з яким співвідносяться значення всіх компонентів поля. У нашому дослідженні це значення, що поєднує елементи ЛСП, реалізовано в лексемі *different*. Слово *different* підкреслює відокремленість і несхожість: *Mahomes uses a different kind of competitive math than any other quarterback.*

ЛСП має ієрархічну будову. Воно складається з лексико-семантичних груп, а лексико-семантичні групи з менших за обсягом груп — синонімічних зв'язків, антонімічних пар, гіперо-гіпонімів, конверсивів тощо. Словники синонімів та тезауруси містять велику кількість синонімів до слова *different*,

наприклад: *contrasting, particular, clashing, diverse, otherwise, disparate, peculiar, incommensurable, poles apart, distant, various, contradistinct, incomparable, single, etc.*, але не завжди зрозуміло, як співвідносяться ці лексичні одиниці одна з одною, чи вступають вони в певні ієрархічні відносини. Це можливо встановити поєднанням двох наукових методів, які є найбільш поширеними в лексико-семантичних дослідженнях, а саме – за допомогою дефініційного та контекстного аналізів. Наприклад, до складу синонімічного ряду *different* входять лексичні одиниці *aberrant* (different in an unacceptable way) та *discordant* (not in agreement with something else, different from something else). Як бачимо, дефініції до цих лексичних одиниць містять посилання на базову лексему синонімічного ряду, але також мають уточнення, тобто *aberrant* – інше, але неприйнятне, а *discordant* – інше, тому що не в гармонії з чимось ще. Подальший аналіз прикладів дозволяє уточнити місце кожної лексичної одиниці в межах ЛСП “Different”: *At last, this **aberrant** set of back-to-back NBA seasons nears its ending, possibly a hopeful ending of good basketball and growing crowds; It’s a cruel possibility that demonstrates the odd and **discordant** time from which we are starting to escape.*

Таким чином, бачимо, що ЛСП «Different» складається насамперед з низки лексичних одиниць, що входять до складу синонімічного ряду зі значенням “different”. Побудова поля з урахуванням лексико-семантичних груп та гіперо-гіпонімічних зв’язків є основним завданням та перспективою цього дослідження.

ПРИНЦИПИ ПЛАНУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Діана БАРАНОВА

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент В. В. Перлова

Планування навчального процесу є обов’язковим етапом для забезпечення ефективності навчання. Під час планування вчитель продумує основні етапи роботи, обирає матеріал і види вправ, продумує основні навчальні труднощі, які можуть виникнути у ході уроку і шляхи їх подолання. Завдяки плануванню навчального процесу забезпечується необхідна циклічність опрацювання цільового мовного матеріалу.

Якщо йдеться про дистанційне навчання, то важливість його планування на цей час навіть зростає, оскільки для більшості сучасних вчителів ця форма роботи є абсолютно новим професійним досвідом, а отже під час підготовки до уроків вчителю необхідно не лише використовувати вже набуті знання, але й опрацьовувати нову інформацію і формувати нові вміння.

На нашу думку, основні принципи планування уроків у дистанційному режимі мають збігатися із плануванням уроків у традиційному режимі. А отже, план має містити всі основні компоненти: тему уроку, мету навчання й очікуваний навчальний результат, основні етапи роботи з указанням виду

взаємодії і часу на їх виконання. Але змістовна складова плану уроку в дистанційному режимі буде помітно відрізнятися від традиційного планування.

По-перше, вчителю слід продумати, які саме інформаційні технології, навчальні платформи й он-лайн інструменти слід використовувати під час дистанційного уроку. Цей вибір має стати результатом кореляції між метою уроку й очікуваним навчальним результатом і технічними можливостями всіх учасників навчального процесу.

Обов'язковою складовою плану уроку в дистанційному режимі має бути альтернатива обраним завданням у разі технічних неполадок, наприклад, варіанти виконання вправи як в синхронному, так і в асинхронному режимах.

Окремим пунктом плану мають стати способи комунікативної взаємодії, оскільки комп'ютерні технології досить обмежують природний процес спілкування, до якого ми звикли: важко побачити традиційні екстралінгвальні знаки про те, що хтось хоче вступити в розмову, не завжди зрозуміло, чи мовець робить паузу, щоб сформулювати наступну думку, чи він закінчив свою промову. Отже, крім предметних цілей, які стосуються безпосередньо навчання іноземної мови, вчитель має запланувати і навчання спілкування в новому форматі.

Ще однією відмінністю плану дистанційного уроку буде сам навчальний матеріал. Потенціал комунікативних технологій вимагає використання інтерактивних вправ і прикладів «живої» сучасної мови, якими заповнені безліч інтернет-ресурсів.

Отже, особливості планування навчання з іноземної мови в дистанційному режимі вказують на те, що план дистанційного уроку має такі ж структурні елементи, як і традиційний план, але відрізняється з точки зору змістовного наповнення.

КОНСТРУЮВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ АВТОРА-ПЕРСОНАЖА У П'ЄСІ ДЖОРДЖА ВІЛЬЄРСА “THE REHEARSAL”

Марія БЕЗГІНА

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Т. М. Старостенко

Ідентичність автора-персонажа, який водночас є діючою особою у п'єсі, характеризується історично зумовленою специфікою конструювання образу. В англійській літературі другої половини XVII ст. розповсюдженням явищем драматургії є звернення до лібертінів. При цьому окремі драматурги окресленого періоду відносять себе до лібертінів. Концепція лібертинізму полягає у відмові від моральних та релігійних норм, нігілістичній філософії [1].

П'єса Джорджа Вілєрса “The Rehearsal” написана як імітація творчості Джона Драйдена, що охоплює трагедії періоду Реставрації Стюартів [1]. Сюжетна лінія розгортається навколо постановки п'єси драматургом-нігілістом та гедоністом на ім'я Байєс. Поставлені ним п'єси є інтертекстуальними і слугують алюзіями до відомих драм.

Ідентичність автора-дійової особи у п'єсі Джорджа Вілєрса "The Rehearsal" є багатоплановою і реалізується засобами лексико-семантичних, стилістичних механізмів та інтертексту. Автор-герой позиціонує себе як зрілого та досвідченого драматурга, що «вносить новизну у свою театральну постанову». Механізми створення нової п'єси характеризуються «власною розробкою» персонажа та пояснюють його практику плагіату. Джерелом запозичення слугує епос і оригінальні драматичні твори інших авторів, що піддаються кардинальних змін до невпізнання та неможливості простежити до першоджерела. *Стратегія апеляції до авторитету* відбувається за допомогою таких лексико-семантичних засобів, як особові та присвійні займенники (*I, my*); персональних імен (*Perseus, Montaigne, Seneca's Tragedies, Horace, Juvenal, Claudian, Pliny Plutarch's*). Автор-дійова особа не турбується про ідею написання сценарію, а запозичує у відомих митців.

Стратегія підвищення статусу залежить від настрою дійової особи. Веселість дарує натхнення, що підкреслюється за допомогою: а) лексико-семантичних засобів: особових займенників (*I*); прикметників для підкреслення стану (*merry*); емоційно забарвленої лексики (*rogues*); б) синтаксичних конструкцій: порівняльні прикметникові звороти (*as fast as hops; as pleasant a cavalier as ever you saw*).

П'єси Байєса відрізняються відсутністю сюжету, логіки та послідовності, що пояснюється наслідуванням закордонним тенденціям. Таким чином, автор-дійова особа ототожнює свої п'єси із європейськими, спираючись на ідеологію "wit" та «модні» тенденції. *Стратегія самопрезентації* реалізується за допомогою засобів: а) лексико-семантичні (особові та присвійні займенники: *I, my*); професійні терміни (*pit, box and gallery*); використання прикметників для підкреслення новизни своєї праці (*new, Wit*); б) синтаксичні: порівняння (*better than my last, with any Play in Europe*).

У сцені, де Байєс залицяється до красивої актриси, яка грає роль Амариллис у його п'єсі, перший ідентифікує себе як ліберті на, який створює п'єсу як наслідок кохання. Засоби реалізації стратегії самопрезентації: а) лексико-семантичні: особові займенники (*I, she*); емоційно забарвлена лексика (*armour, rogue, mistress*); б) синтаксичні: конструкція (*her face would set off her armour*) для підкреслення вподобання зовнішності актриси.

Байєса розважає вульгарність, що призводить до змушення персонажів «непристойно» розмовляти зі сцени, і висвітлюється як «wit»-концепція. Автор позиціонує себе лібертіном, яким були властиві даного роду заняття. *Стратегія самопрезентації* втілюється за допомогою таких засобів: а) лексико-семантичні: емоційно забарвлена лексика (*ha, ha, ha!*); прислівник (*beastly*) для підкреслення манери мови; б) синтаксичні: використання дієслівної конструкції (*made them all talk beastly*) для примушення;

У результаті аналізу ми дійшли висновку, що для конструювання ідентичності автора-драматурга вживається стратегія самопрезентації, що реалізується за допомогою використання займенників, протиставлень та інших лексичних засобів. Також стратегія самопрезентації реалізувалася через конструювання власних ідентичностей самим автором Байєсом через

описання його творчого доробку та процесу створення п'єси. Використовується стратегія підвищення статусу, що реалізується за допомогою порівнянь і протиставлень. Найменш уживаною в конструюванні ідентичності виявилася стратегія апеляції до авторитету.

Література

1. Villiers G., Wycherley, W., Etherege, G., Dryden, J., Otway, T., Vanbrugh, J., ... Farquhar, G. *Restoration Plays*. H. Bruce (Ed.). New York, NY: McGraw-Hill, 1953. 674 p.

РОЗВИТОК ІНТЕРКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОЦІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ У 5-11 КЛАСАХ

Марина БЕЛЕВЦОВА

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент Ю. О. Пивовар

Усе більше розвиток інтеркультурної компетентності на уроці іноземної мови стає частиною завдання кожного навчального закладу. Головною метою міжкультурного навчання є заохочення учнів до розуміння важливості глобалізації, вміння ефективно спілкуватися з представниками інших культурних кіл. Крім того, інтеркультурна компетентність сприяє подальшому плануванню життя підлітків, оскільки їхні можливості працевлаштування ґрунтуються на їхніх соціальних навичках.

Принцип міжкультурного навчання в контексті вивчення іноземної мови реалізується на практиці з новим змістом та новими акцентами. Крім багатьох практичних проєктів і розробок, спостерігається збільшення різноманітних теоретичних концепцій. Таким чином країнознавча інформація набула нового значення як культурного посередника. Тепер фокус перенесено із загальної інформації про географію, історію на повсякденні знання та іноземні культурні орієнтаційні системи. У навчальний план також вводяться нові теми, що стосуються міжкультурного навчання. Ще одна стратегія адаптації, яка набуває все більшого значення для мети інтеркультурної компетентності в практиці сучасного навчання іноземної мови, полягає у використанні порівняння як робочого методу. Знання з повсякденного життя в іноземній культурі не тільки передаються, а й порівнюються зі знаннями з власного культурного повсякденного життя. Міжкультурно-компетентна особа, формування якої здійснюється шляхом іноземної мови, володіє певним рівнем лінгвокраїнознавчих, соціолінгвістичних, соціокультурних і міжкультурних знань і вмінь, що забезпечують реальне ділове спілкування в певній сфері діяльності. Розвиток і актуалізація практичних знань і вмінь відбувається в різних видах діяльності: комунікативній, дослідницькій або пізнавально-пошуковій, самостійній творчій діяльності, спрямованій на самовдосконалення і саморозвиток.

Метою наукової роботи постає створення програм для реалізації принципів міжкультурної компетентності на практиці. Найважливішим результатом є інтеграція програм у процес вивчення іноземних мов.

Міжкультурний зміст програм доповнює традиційне навчання мови і сприймається учнями. Численними дослідженнями (Г. Алтухової, О. Москвітіної, К. Рябчик та ін.) доведено, що використання країнознавчої та культурознавчої інформації у навчальному процесі забезпечує підвищення пізнавальної активності студентів, розширює їхні комунікативні можливості, сприяє створенню позитивної мотивації на занятті, надає стимул для самостійної роботи над мовою, допомагає у вирішенні практичних та виховних завдань предмета.

КАЛАМБУР У СЕМІОТИЧНОМУ ВИМІРІ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Ігор БЄЛЄНСЬКИЙ

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент М. О. Белова

Каламбур як основний вид мовної гри стає одним із центральних об'єктів дослідження у вітчизняному та зарубіжному мовознавстві з другої половини ХХ століття та залишається ним і понині (О.А. Земська, Г.О. Китайгородська, О.В. Розанова, В.З. Санников, А.П. Сковородинніков, Г. Рахимкулова, О. Ронен, Н.Д. Арутюнова, Н.Д. Голев, С.В. Іллясова та ін.). Лінгвістичній природі каламбуру та механізмам його утворення, у свою чергу, присвячено наразі мало досліджень, з-поміж яких особливу увагу привертають роботи Ю.М. Щербини, В.З. Санникова, О.І. Осіна, А.П. Сковородиннікова, С.Г. Михейкіної, А.Ю. Москвина.

До недавнього часу у фокусі уваги лінгвістів перебувала семантична структура каламбуру. Розробка її узагальненої схеми належить В. Виноградову. Згідно з цією схемою, каламбур, як правило, складається з двох компонентів, кожен із яких може бути словом або словосполученням. Перший компонент є своєрідною лексичною основою каламбуру, опорним елементом та стимулятором мовної гри, що можна вважати лексичним еталоном «ігрової інструкції», який завжди відповідає існуючим орфографічним, орфоепічним мовним нормам та нормам вживання слова. Другий член конструкції – це слово / словосполучення – «перевертень», компонент, що є результатом перетворення значення (так званий результат). Після реалізації у мовленні результанта та співвіднесення його зі словом-еталоном (першим компонентом каламбуру) і виникає ефект каламбуру як форми лудичної мовної діяльності.

Останнім часом, однак, підвищується інтерес до процесів комунікації як мультимодальної діяльності в інформаційному просторі, який є сферою функціонування й каламбуру. У зв'язку з цим виникає потреба реконструкції механізму, що лежить в основі створення англomовних мультимодальних каламбурів, що можна досягти завдяки послідовному вирішенню таких завдань:

1) окреслити спрямування мультимодальних досліджень у сучасній лінгвістиці та описати основні поняття метамови мультимодальної лінгвістики (семіотичний код, модус комунікації тощо);

2) описати калабмур як мультимодальне явище, задля створення якого залучається декілька модусів – вербальний і пікторальний;

3) охарактеризувати семіотичну структуру відібраних для аналізу англомовних каламбурів;

4) описати, як узгоджується текст і зображення під час створення мультимодального каламбуру.

Дослідження мультимодального каламбуру ґрунтується на ключових положеннях мультимодальних досліджень у лінгвістиці, що закладають фундамент розуміння трансляції значень, що відбувається через залучення гетерогенних (лінгвальних, паралінгвальних) і сенсорно-перцептивних (запах, смак) ресурсів (G. Kress, T. van Leeuwen, K.C. Scrøder, C.G. Gallo, С.А. Жаботинська, А.П. Мартинюк, О.І. Морозова, А.О. Кібрік) та загальної теорії каламбуру, що надає уяву про мовностилістичні особливості каламбурних перетворень (В.В. Виноградов).

НЕОФІЦІЙНІ АНТРОПОНІМИ ЯК ЛІНГВІСТИЧНА КАТЕГОРІЯ

Яна БИКОВА

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент О. В. Зосімова

Власні назви (оніми) є мовною універсалією, оскільки вони притаманні всім мовам світу: за їх допомогою вирізняються найменування одиничних предметів або класів однотипних об'єктів [7, с. 5]. З'ясування мовної специфіки онімів, тобто особливостей їх творення, семантики та функціонування, є безпосереднім завданням ономастичних студій протягом більш ніж двохтисячолітнього періоду вивчення пропріальної лексики.

Ономастика (від грецького *ονομα* – ім'я, назва) – це розділ мовознавства, який вивчає власні назви, їх функціонування в мові й суспільстві, закономірності їх утворення та розвитку [3, с. 262]. У свою чергу, антропоніміка – це галузь ономастики, що вивчає власні назви людей – походження, еволюцію й закономірності їхнього функціонування [1, с. 5].

До антропонімів відносять особові імена, імена по батькові, прізвища, прізвиська, псевдоніми, криптоніми (приховані імена), клички тощо [5, с. 30]. Особливим різновидом цієї групи власних назв є прізвиська – антропоніми неофіційної сфери функціонування, які виражаються одним чи кількома словами та вживаються як стислі тексти, що відрізняються формальною структурно-семантичною нерозгорнутістю й розкриваються в мотиваційному / інтерпретаційному тексті. Вони характеризуються підвищеною інформативністю й експресивно-емоційною забарвленістю, компресують у своєму змісті характеристики зовнішніх і внутрішніх особливостей носія імені, імпліцитно представлені через асоціативний зв'язок з предметами чи явищами навколишньої дійсності [8, с. 7].

У наш час неофіційні антропоніми особливо популярні. Прізвиська надаються як характеристика громадським діячам і публічним особам: політикам, викладачам, підприємцям, зіркам телеекрану й радіо. Здебільшого

відкрита мотивація, прозорість метафорики й метонімії, які породжують сучасні прізвиська, є потужним ресурсом такої експресивності. Прізвисько, належачи до класу власних імен, на думку М. Дуйчака, виконує номінативно-ідентифікаційно-диференціальну функцію [2, с. 256]. Воно, як і інші слова-знаки, має багату гаму відтінків – від інтимно-лагідних до геть зневажливих. Прізвисько виразно мотивоване, воно підказується певною ситуацією й нагадує про цю ситуацію постійно. Мотиви прізвиськової номінації зумовлені соціальними, географічними, ситуативними, фізичними та іншими чинниками. Зокрема, виділяють такі основні мотиви номінації, як: номінація за зв'язком з іншими об'єктами, номінація за зовнішнім виглядом, номінація за родом діяльності, за особливостями мовлення, за особливостями місця проживання, за прізвиськом денотата [4, с. 275].

Кожна з існуючих груп неофіційних антропонімів має свою функціональну, семантичну та стилістичну специфіку й може вивчатися та описуватися окремо. Одні з них (прізвиська відомих діячів і знаменитостей) досить визначені за кількістю номінацій. Інші (традиційні народні, колективні прізвиська, прізвиська вчителів та учнів, професійні прізвиська) практично невичерпні через свою «індивідуальну анонімність». Треті (прізвиська представників різних народностей або жителів окремих місцевостей, деяких професій) наближаються до номінальної лексики з оцінним значенням і тому являють собою досить відкритий ряд. Попри всі відмінності цих груп мовних одиниць, їх об'єднує загальна категоріальна ознака прізвиська – вторинність номінації, характерологічна (характеризувальна), а не називна (номінативна) функція [6, с. 129].

Отже, прізвиська посідають особливе місце в системі власних назв людей. Це, як правило, неофіційні особові іменування, якими середовище індивідуалізує або характеризує людину. Неофіційні антропоніми широко застосовуються не лише в ситуаціях неформального спілкування, але й у різних важливих сферах суспільного життя, зокрема в політиці.

Мотиваційні претексти прізвиськ містять указівку на зв'язок людини з певним середовищем, інформацію про її фізичні, психологічні риси, професію або рід занять, соціальний статус, ставлення до оточуючих тощо.

Література

1. Величко Я.А. Антропонімія в англійській мові: структурно-семантичний та функціональний аспекти. *Перекладацькі інновації: матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, Суми, 25–27 листопада 2010 р.* Суми: СумДУ, 2010. С. 5–7.
2. Дуйчак М. Прізвиська та їх мотивованість. *Проблеми сучасної ареалогії.* Київ: Наук. думка, 1994. С. 256–259.
3. Зубко А. Українська ономастика: здобутки та проблеми. *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики.* Київ: Ін-т історії України НАН України, 2007. С. 262–281.
4. Микитин-Дружинець М. Сучасні прізвиська Стрийщини. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені*

Володимира Винниченка. Серія: Філологічні науки. 2010. Вип. 89 (3). С. 275–279.

5. Подольская Н.В. Словарь русской ономастической терминологии. Москва: Наука, 1988. 192 с.
6. Робустова В.В. Антропонимическое прозвище в современном коммуникативном пространстве. *Вестник МГУ. Сер. 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация*. 2008. № 1. С. 120–130.
7. Торчинський М.М. Структура онімного простору української мови: монографія. Хмельницький: Авіст, 2008. 548 с.
8. Федотова Н.М. Сучасні прізвиська Луганщини: когнітивна прагматика творення тексту оніма: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова». Харків, 2008. 22 с.

ЧАСОПРОСТІР АНГЛІЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ КАЗКИ ЕПОХИ ПОСТМОДЕРНІЗМУ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ Р. ДАЛА)

Наталія БИРЬКА

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент О. С. Лазарева

Творчість Роальда Дала (1916-1990) репрезентує канони та формат літературної казки епохи постмодернізму. Соціальні казки Дала містять фольклорні елементи, в текстах переважають традиційні фольклорні сюжетні лінії, принципи побудови образів персонажів і способи вирішення конфлікту. Сучасність та своєрідність сюжетів казок Р. Дала проявляється в тому, що художній часопростір письменника являє собою не просто типовий фольклорний хронотоп (термін М. Бахтіна). Дал переносить традиційні фольклорні персонажі в сучасне середовище і в ході подальшої постмодерністської гри з читачем вирішує актуальні конфлікти сучасності. Дослідники творчості Дала Т. Кушнірова, О. Бочкар, Т. Михед аналізували жанрові та стильові домінанти, провідні мотиви та специфіку образної системи дитячої прози письменника [1; 2], проте специфіка хронотопічних моделей казок Дала не отримала належного висвітлення в наукових розробках літературознавців.

Для фольклорних казок Дала типовим є ірреальний хронотоп. Він проявляється крізь гротескні казкові елементи, а також має ознаки жанру «фентезі», жанру готичної розповіді. Специфічний хронотоп слугує засобом передачі абсурду сучасного життя: відсутність світла, деформація простору та будівель, замість вільного переміщення героїв у просторі переслідування та відчуття жаху. Важливими в казках Дала стають мотиви гри як на образному, так і на просторово-часовому рівні. При цьому домінантною ознакою авторського стилю та ідеології стає перманентне іронізування над стереотипним мисленням та традиціями суспільства.

Постмодерністська інтелектуальна гра автора з читачем проявляється також у вмінні автора затримувати читача на межі реального та ірреального просторів, при цьому жахливі реалії буття стають повсякденними, а реальний

та вигаданий простір поєднується в один (казки «Великий Дружній Велетень», «Матильда» та «Джеймс і гігантський персик»). Гра письменника з повсякденними реаліями, міфологічними образами та літературними архетипами дає автору можливість перетворити художню дійсність у постмодерністську гру з читачем. Саме цей баланс на грані просторів стає рисою індивідуального авторського стилю Р. Дала. Елементи фантастичного простору є символом сучасності в низці казок Р. Дала: «Чарлі і Шоколадна Фабрика» «Чарлі і великий скляний фунікулер», «Матильда». Іронічна авторська свідомість організує художній простір творів, постійно апелюючи до читацького інтелекту.

Література

1. Кушнірова Т. Постмодерністські тенденції у дитячій прозі Роальда Дала. *Літературний процес: методологія, імена, тенденції. Філологічні науки. Київський університет імені Бориса Грінченка*. 2015. Вип. 5. С. 104-108.
2. Михед Т.В. Роальд Дал. *Історія зарубіжної літератури ХХ ст.* : навчальний посібник / В.І. Кузьменко, О.О. Гарачковська, М.В. Кузьменко. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 496 с.

ЕПІСТЕМІЧНА МОДАЛЬНІСТЬ У ПОГЛЯДАХ СУЧАСНИХ МОВОЗНАВЦІВ

Юлія БОРІДЧЕНКО

Науковий керівник – доктор філологічних наук, доцент Я. Ю. Сазонова

Словник літературознавчих термінів дає таке визначення модальності: «Категорія висловлювання, що виражає відношення мовця до зображуваної ним дійсності» [2, с. 137]. Також вона є основною складовою прагматичного компоненту тексту будь-якого стилю та жанру, оскільки забезпечує вільне й емоційне вираження думок, адже передати необхідну інформацію неможливо без демонстрації особистого ставлення до повідомлюваного. Подаючи опис подій, фактів, обставин, відношень тощо, модальність «актуалізує» висловлювання на рівні речення [6]. Серед досліджуваних модальних значень важливе місце займає епістемічна модальність, у семантиці якої відображається знання мовця про повідомлювану інформацію у висловлюванні (тобто оцінка ймовірності ситуації, вірогідності пропозиції) та його ставлення до неї з точки зору її достовірності [3, с. 112].

Епістеміка походить від грецького слова *epistēmē* «знання». Таким чином, епістемічна модальність пов'язана зі знанням мовця про повідомлювану інформацію. Ступінь впевненості в інформації може підпадати під кілька ступенів: певний, вірогідний і можливий [3, с. 112]. Отже, епістемічну модальність можна визначити як використання модальності, яка ґрунтується на оцінці та судженні мовця щодо ступеня впевненості щодо повідомленої інформації. Епістемічна модальність існує для коментування, оцінки, інтерпретації повідомлюваної інформації. Це стосується того, як мовці передають свої сумніви, впевненість та припущення (свої способи пізнання).

Епістемічна модальність виражається словами, фразами, які несуть інформацію з різним ставленням до пізнання й оцінки.

На думку Дж. Ліча, об'єктивна та суб'єктивна модальності проявляються в межах епістемічної. Дж. Ліч поєднує об'єктивну модальність із логікою та її уявленнями про необхідність і можливість [5, с. 269]. Багато лінгвістів як важливу характеристику епістемічної модальності виділяють її суб'єктивність. При цьому суб'єктивність вони пов'язують із самим визначенням епістемічної модальності, що виражає відношення мовця до висловлювання. Це питання ускладнюється за рахунок розмежування науковців епістемічної модальності на суб'єктивну та об'єктивну модальність, а також засобами її вираження, однак цей поділ може бути різним у багатьох лінгвістів. Наприклад, Дж. Лайонз до об'єктивної епістемічної модальності відносить показники, які характерні логічному висновку, в якому не міститься вказівка ні на мовця, а ні на процес висновку, а лише тільки на ті факти, з яких витікає пропозиція, що стверджується.

Дж. Лайонз провів детальне дослідження об'єктивних і суб'єктивних епістемічних модальностей і засобів їх маркування. Автор об'єднує модальні дієслова, прислівники та модальні предикативні конструкції в один блок індикаторів суб'єктивного вираження епістемічної модальності [6, с. 205].

К. Аймер вважає, що епістемічна модальність, будучи універсальною категорією, стає, таким чином, мовною категорією [4, с. 48]. І якщо досліджувати, як модальні вирази використовуються в мові, то можна вважати епістемічну модальність категорією, за допомогою якої людина передає своє відношення до достовірності повідомлюваної інформації. Схоже розуміння епістемічної модальності знаходимо у А. А. Леонтьєва, який трактує епістемічну модальність як модальне відношення суб'єкта ситуації до теми та її додаткового змісту; це ступінь упевненості суб'єкта ситуації в реальності події. Всяке висловлювання вживається не просто як відображення дійсності, а передусім як форма реалізації комунікативної діяльності мовця [1, с. 28].

Перспектива роботи полягає у дослідженні засобів вираження модальності у творах різних жанрів, що значно розширить діапазон їх використання і дозволить ретельніше вивчити особливості їх застосування.

Література

1. Леонтьев, А.А. К психологии речевого воздействия. Материалы IV Всесоюзного симпозиума по психолингвистике и теории коммуникации. Москва: Ин-т языкознания АН СССР, 1972. С. 28-41.
2. Словарь литературной критики / [сост. Дружинин Н.Н.]. Москва: Новая волна, 1993. 137 с.
3. Тураева, З. Я. Лингвистика текста и категория модальности. ВЯ. № 3. Москва, 1994. С. 105-114.
4. Aijmer, K. I think – an English Modal Particle. *Modality in Germanic Languages* : ed. by T. Swan, O. J. Westvik. Walter de Gruyter, 1997. 48 p.

5. Leech, N. Geoffrey English in Advertising: A Linguistic Study of Advertising in Great Britain (English Language Series). London: Longman. 1972 [1966]. 269 p.
6. Lyons, John. Linguistic Semantics: An Introduction [Text]. Cambridge University Press, 1995. 376 p.

ЛЕКСИКОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ДЕФІНІЦІЙ ЛЕКСЕМИ *POLLUTION*

Світлана ВАСИЛЬЄВА

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Т. В. Подуфалова

Актуальність роботи зумовлена великою значущістю концепту *POLLUTION* для англomовної спільноти (як і для будь-якої іншої), оскільки забруднення оточуючого середовища – це нагальна проблема як на глобальному рівні, так і на рівні окремих, у тому числі й англomовних, країн. Мова фіксує як понятійні, так і оцінні ознаки концепту. Іменем концепту є відповідна лексема *pollution*, визначення структури лексичного значення якої дозволить виокремити понятійні ознаки цього концепту.

Мета роботи – визначити структуру лексичного значення лексеми *pollution* із застосуванням методу компонентного аналізу й синтезу словникових дефініцій.

Тлумачні онлайн-словники англійської мови [1–10], що становлять матеріал дослідження, дають 2 основні значення іменної лексеми *pollution*: 1) процес/дія та стан забруднення навколишнього середовища (повітря, води, ґрунту тощо), 2) речовини, що забруднюють навколишнє середовище (повітря, воду, ґрунт тощо). Обидва значення репрезентують зміст понятійного компонента концепту *POLLUTION*.

Компонентний аналіз словникових дефініцій дозволяє виокремити у структурі значення іменної лексеми *pollution* такі семантичні ознаки (семи):

1. Родова сема «процес/дія», виражена в дефініціях словами ‘process’, ‘act’, ‘action’. У деяких словниках [2; 4] ця сема конкретизована як «уведення» (‘introduction’, ‘introduce’).
2. Родова сема «стан», експлікована в дефініціях словами ‘state’, ‘condition’. У словнику Lexico.com [4] ця сема представлена як «наявність/присутність (шкідливих/отруйних речовин)» (‘presence’).
3. Видова сема «спричиняти дію/стан», виражена в дефініціях словами ‘cause’, ‘make’.
4. Видова сема «спричинений людиною, людською діяльністю», експлікована в дефініціях словом ‘man-made’ та словосполученням ‘as a consequence of human activities’.
5. Видова сема «бруд/брудний», на яку вказує слово ‘dirty’.
6. Видова сема «школа/пошкодження», виражена в дефініціях словом ‘damage’.

7. Видова сема «шкідливість/небезпечність», експлікована в дефініціях словами ‘harmful’, ‘dangerously (dirty)’, ‘not safe’.
8. Видова сема «отруйний», виражена словом ‘poisonous’.
9. Видова сема «непридатність/непридатний для застосування», експлікована сполученням ‘not suitable to use’.
10. Видова сема «небажаний», виражена словами ‘unwanted’, ‘undesirable’.
11. Видова сема «речовина», на яку вказує слово ‘substance(s)’. Ця сема може конкретизуватися як «хімічна речовина» (‘chemical(s)’).
12. Видова сема «відходи», експлікована словом ‘waste’.
13. Видова сема «навколишнє середовище», виражена словом ‘environment’ або сполученням ‘natural environment’ та конкретизована як вода (‘water’), повітря (‘air’), земля/грунт (‘land’, ‘soil’).

У певних словниках [2; 3; 7; 10] семи «спричиняти дію/стан» та «бруд/брудний» виражено дієсловом *pollute*, через яке тлумачиться іменник *pollution*. Тлумачення значення «речовини, що забруднюють навколишнє середовище» в словнику Merriam-Webster [7] представлено через слово *pollutant*, яке також тлумачиться через дієслово *pollute*. Крім значення «фізичне забруднення навколишнього середовища» онлайн-словники також дають переносне значення «церемоніальне та моральне забруднення». Компонентний аналіз словникових дефініцій лексем *pollute* (у значенні «забруднення навколишнього середовища»), *polluted*, *pollutant*, *polluter*, *pollutive* засвідчує наявність сем, спільних із семами, виявленими в структурі значення іменника *pollution*.

Використовуючи дані лексикографічного аналізу лексем *pollution*, *pollute*, *polluted*, *pollutant*, *polluter*, *pollutive*, визначимо понятійні когнітивні ознаки концепту POLLUTION:

1. Процес / дія забруднення.
2. Стан забруднення, спричинений процесом забруднення.
3. Людина, її дії як суб’єкт забруднення.
4. Навколишнє середовище (вода, повітря, земля/грунт) як об’єкт забруднення.
5. Речовини (зокрема хімічні, відходи), що забруднюють, як інструментальна ознака.
6. Непридатність для використання як наслідок забруднення.
7. Шкода, спричинена забрудненням (теж як наслідок забруднення).
8. Загальна негативна оцінка забруднення (виражена через окремі/часткові оцінки: небажаність, небезпечність, шкідливість).

Наступний етап дослідження передбачає лексикографічний аналіз синонімів та сполучуваності лексеми *pollution* та інших однокоренових лексем.

Література

1. Cambridge Dictionary [E-resource]. 2022. URL: <https://dictionary.cambridge.org> (accessed 20 January, 2022).

2. Collins English Dictionary [E-resource]. 2022. URL: <https://www.collinsdictionary.com> (accessed 20 January, 2022).
3. Dictionary.com [E-resource]. 2022. URL: <https://www.dictionary.com> (accessed 20 January, 2022).
4. Lexico.com Dictionary [E-resource]. 2022. URL: <https://www.lexico.com> (accessed 20 January, 2022).
5. Longman Dictionary of Contemporary English Online [E-resource]. URL: <https://www.ldoceonline.com> (accessed 20 January, 2022).
6. Macmillan Dictionary [E-resource]. 2009–2022. URL: <https://www.macmillandictionary.com> (accessed 20 January, 2022).
7. Merriam-Webster.com Dictionary. [E-resource] 2022. URL: <https://www.merriam-webster.com> (accessed 20 January, 2022).
8. Oxford Learner's Dictionaries [E-resource]. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com> (accessed 20 January, 2022).
9. The Britannica Dictionary [E-resource]. 2022. URL: <https://www.britannica.com> (accessed 20 January, 2022).
10. Vocabulary.com Dictionary [E-resource]. 2022. URL: <https://www.vocabulary.com> (accessed 20 January, 2022).

ФРАЗЕОЛОГІЯ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ІСТОРІЇ І КУЛЬТУРИ МОВИ

Кристина ВІВИЧ

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. В. Єгорова

Фразеологізми є одним із найважливіших засобів виразності мови, що відображають багатовікову історію народів, своєрідність культури, побуту, традицій.

Фразеологічні одиниці – це унікальний лінгвістичний феномен. Вони характеризуються емоційністю, експресивністю, яскравою образністю. У фразеології відбитий багатий історичний досвід народу, відображені національно зумовлені стереотипи сприйняття навколишнього світу, уявлення про предмети та явища, особливості життя та побуту, звичаї, вірування, ритуали, міфи, що відображаються в образному мисленні даного мовного колективу, одним словом, все те, що визначає менталітет народу. Вивчення лінгвокультурологічних особливостей фразеологічних одиниць надає можливість інтерпретації світогляду народу, його історії, культури, способу життя.

Варіантність фразеологічних одиниць вже протягом майже півстоліття розглядається як закономірне явище фразеології разом із такою обов'язковою фразеологічною константою, як стійкість компонентів.

Основною особливістю фразеологізмів, на думку багатьох сучасних дослідників, є невідповідність плану змісту до плану вираження, що визначає специфіку фразеологічної одиниці, надає глибину і гнучкість її значенню. Ці можливості кореняться в самій природі фразеологізму – замкнутому мікроконтексті, в якому реалізуються не тільки формальні зв'язки між планом

вираження та планом змісту такого знаку, а й асоціативно-семантичні. Внутрішня форма фразеологізму – це лексико-семантичний зміст вільного словосполучення, на основі метафоризації якого виник фразеологізм, це той початковий образ, який дозволив вільному індивідуальному слововживанню поступово стати фразеологічною одиницею зі своїм власним стійким значенням.

Фразеологізми грають особливу роль під час вивчення іноземної лексики, образна побудова яких відображає унікальність мови та особливості незнайомої культури.

Вони часто зустрічаються як у мовленні, так і в художній літературі. Фразеологізм вживається як ціле, готове поєднання слів, що не підлягає подальшому розкладу і зазвичай не допускає в собі перестановки своїх частин. Через свою образність фразеологізми часто представляють складність під час вивчення іноземної мови, при цьому легко розуміються і активно вживаються самими носіями мови; саме тому важливо вивчати цей розділ лексики.

Ще одна перевага вивчення фразеологізмів у тому, що вони значно полегшують читання художньої літератури, дозволяють оцінити красу мови. Правильне та доречне використання фразеологізмів надає мові неповторну своєрідність, особливу виразність, влучність, образність. “Фразеологія – це скарбниця мови”, – відмічає у своїх працях О. В. Кунін, – і фразеологізми в мові є її багатством.

Стилістична диференціація фразеологізмів включає в себе оцінно-емоційно-експресивні особливості, що отримуються фразеологічними одиницями унаслідок їх переважного використання в різних галузях і сферах людського спілкування: розмовні побутові фразеологічні, міжстильові фразеологічні звороти, книжкові фразеологічні звороти, фразеологізми – архаїзми та історизми.

Підбиваючи підсумки, ми можемо сказати, що фразеологія – це невичерпне джерело, що постійно поповнює лексичний склад мови. Фразеологізми входять у наше життя через повсякденне спілкування та через твори художньої літератури. Вони розглядаються як спосіб збагачення мови, як залучення до національної культури. Знання фразеологічних одиниць значною мірою полегшує розуміння художніх і публіцистичних текстів, а їх грамотне використання під час вивчення іноземної мови робить її жвавою та повнішою.

КОНЦЕПТИ «ВОГОНЬ» І «ВОДА» ЯК СКЛADOVA MOBHOЇ КАРТИНИ СВІТУ АНГЛІЙСЬКОЇ MOBИ

Ярина ГОРЮК

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор Я. Е. Левченко

У сучасній лінгвістиці існує безліч праць, присвячених розгляду значення, властивостей та функцій концепту. Велика кількість лінгвістичних дослідників (А.П. Бабушкін, О.О. Балабан, О. Буркацька, В.І. Карасик, А.М. Котловський, М.В. Нікітін, М.В. Піменова, Й.А. Стернін та інші)

займається всебічним вивченням мовних концептів, як змістовної сторони словесних знаків, закріпленої в суспільному досвіді різних народів. Згідно з В.Д. Ужченком та Д.В. Ужченком, концепт є набором уявлень про предмети або явища світу, відтворених у певній культурі. Ю.С. Степанов у свою чергу пропонує наступне визначення концепту як згустку культури у свідомості людини; того, у вигляді чого культура входить у ментальний світ людини, і того, завдяки чому звичайна, пересічна людина сама входить у культуру, а в деяких випадках і впливає на неї.

Важливість поняття «концепт» для вчених зумовлюється тим, що будь-який концепт вбирає до себе важливі для носіїв певної мови відомості про навколишнє середовище. Разом різноманітні концепти утворюють єдину систему, яка формує світосприйняття та відображує розуміння існуючої реальності людством. Концепт втілюється в слові, вбираючи при цьому не лише основне визначення самого терміну, але також емоційне забарвлення, оцінки та асоціації, властиві культурі мовця.

Окрема увага приділяється дослідженню концептів природних стихій, які посідають значне місце в мовній картині світу абсолютної більшості народів. ВОГОНЬ і ВОДА, як одні з базових природних елементів, є необхідними в житті людини, через що перебувають у фокусі уваги багатьох учених, зокрема лінгвістів та філологів. Концепти ВОГОНЬ і ВОДА вже ставали предметом наукових досліджень як в українській (Н.Ф. Венжинович, А.В. Чаварга), так і в англійській (Т.І. Бадмаєва) мовних картинах світу. З одного боку, розповсюдженою є гіпотеза щодо опозиції концептів ВОГОНЬ і ВОДА, тобто їх антонімічності в мовних культурах більшості народів світу. З іншого боку, говориться про початкову єдність двох концептів, що була висловлена вперше ще у давньогерманських мовах. У якості прикладу наводиться давньоісландське поняття *vaqr*, що позначає «вогонь» і «море» водночас. Дослідники також підтримує свою гіпотезу міфами про давньоіндійського бога Agni, який є втіленням вогню, проте був створений у воді («народження вогню у воді»), або про «водного бога», який охороняє джерело вогню.

Завдання дослідження полягають у виявленні та аналізі значення концептів ВОГОНЬ і ВОДА в мовній та фразеологічній парадигмах англійської мовної картини світу; розгляді семантичних класифікацій концептів ВОГОНЬ і ВОДА в англійській мовній картині світу; аналізі взаємозв'язків та взаємодій концептів ВОГОНЬ і ВОДА в англійській мовній картині світу.

ХУДОЖНІ ПАРАМЕТРИ МІСТА ЯК ТЕКСТУ В РОМАНІ ФІЛІПА ДІКА «ЛЮДИНА У ВИСОКОМУ ЗАМКУ» (THE MAN IN THE HIGH CASTLE)

Альона ГРЕБІННИК

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Т. М. Старостенко

Категорія «місто як текст» як один із вагомих конструктів твору із акцентом на урбаністичній локації реалізується чітко окресленими параметрами просторовості та темпоральності і являє собою функціонально заряджений

«текст у тексті». Згідно з М. де Серто поняття «місто як текст» виникає тоді, коли місто може бути прочитаним. У сучасний літературознавчий обіг поняття введене порівняно нещодавно Е.В. Щербаковою (2016 р.), у фокусі дисертаційного дослідження якої, виконаного на матеріалі У. Теккерея, знаходиться «Лондон як текст».

У романі Ф. Діка «Людина у високому замку» образ міста як тексту є функціонально навантаженим та переформатованим, де Сан-Франциско трансформується на об'єкт альтернативної дійсності, в якій після Другої світової перемагає фашизм, що зумовлює нові хронотопічні параметри американської території із додаванням чужорідних для цієї культури елементів: *“No contemporary American art; only the past could be represented here, in a store such as his. ... Pride showed on his face. Not the military. Not one of the gum-chewing boorish draftees with their greedy peasant faces, wandering up Market Street, gaping at the bawdy shows, the sex movies, the shooting galleries, the cheap nightclubs with photos of middle-aged blondes holding their nipples between their wrinkled fingers and leering... the honkytonk jazz slums that made up most of the flat part of San Francisco, rickety tin and board shacks that had sprung up from the ruins even before the last bomb fell. No-this man was of the elite.His attitudes had formed in the War Cabinet days”* [2, р. 3-4].

Текст Ф. Діка характеризується співвідношенням хронотопічних елементів реального і вигаданого світів, що є фундаментальними для сюжету. Час сюжету є умовно-сучасним для періоду написання, і разом із локусними урбаністичними елементами маркує повну соціальну, політичну та економічну перебудову повоєнної реальності. Техніка Діка постійного переходу між реальністю і вигадкою дозволяє виконувати художні задачі і апелює до казкової міфопоетики добра і зла. Альтернативні варіанти одного й того ж героя в різних історичних та псевдоісторичних ситуаціях посилює тезу щодо того, що текст міста прописує характер героя, впливає на його вибір шляху.

Окупована японцями PSA представляє Америку, колонізовану і пригнічену симуляцією самої себе. Як продукт багатовікової західної колонізації, японські персонажі Діка, Тагомі та Касура, є дзеркальними відображеннями західних ідеалів та цінностей, що відбивають орієнталістську конструкцію Заходу Сходу. У той же час «докорінні» американці, особливо Чілдан, слугують пародіями на незахідні народи, переміщені внаслідок колонізації. Колонізована держава Діка підтримується людьми, які є породженням західного колоніалізму. Текст Діка досліджує американізм, заповітні вірування про Америку як світогляд поряд із даосизмом і нацизмом.

Отже, місто як текст – це об'єктивна вимірювана характеристика міського простору, який сплавляється з нематеріальним потоком у образі міста. Персоніфіковані характеристики міста, що змішуються в коктейль суб'єктивних відчуттів його мешканців, трансформуються на простір свідомостей. Ілюзорна одухотвореність вбудовується в міський текст шаром локальної та расової ідентичності, стаючи основою «міста як тексту».

Література

1. Щербакова Э.В. *Лондон как текст в романах У. Теккерея «Ярмарка Тщеславия», «Записки Барри Линдона», «Ньюкомы»*: автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук. Воронеж, 2016. 20 с.
2. Dick, Philip K. *The Man in the High Castle*. New York: Vintage, 1992. 218 p.
3. McKnight, Edgar Vernon. *Alternative History: The Development of a Literary Genre*. Chapel Hill: U of North Carolina, 1994. 237 p.

ВЕБ-КВЕСТ ЯК НАВЧАЛЬНА ТЕХНОЛОГІЯ

Любов ГРИГОР'ЄВА

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент В. В. Перлова

У відповідь на високу динаміку розвитку сучасного суспільства і на зростаючу популярність дистанційного навчання освіта пропонує нові навчальні технології, які здатні задовільнити як індивідуальні, так і соціальні професійні потреби. Однією з таких технологій є веб-квест (WebQuest).

Одним із перших, хто спробував визначити та структурувати цей вид навчальної діяльності, був Берні Додж, професор з Університету Сан-Дієго. За його словами, веб-квест — це діяльність, орієнтована на певне дослідження, у якій частина інформації або вся інформація, з якою взаємодіють учні, надходить із ресурсів в Інтернеті. Фокус в основному робиться не на змісті, а на використанні контенту як засобу для розвитку навичок мислення шляхом залучення учнів у завдання, які вимагають від них використання цих навичок [1-3].

З роками первісне визначення веб-квесту уточнювалося й адаптувалося до різних дисциплін. Наразі значна кількість дослідників сходяться в думці про веб-квест як про перспективну технологію навчання іноземної мови, яка зокрема мовних умінь також здатна сформувати в учнів знання з інших галузей. Науковці приходять до консенсусу про те, що ця навчальна технологія має великий дидактичний потенціал у розвитку як мовної, так і інформаційної компетентностей учнів, а також у закладанні основи для майбутньої професійної діяльності.

Узагальнене визначення веб-квесту, яке використовується в Інтернет-ресурсах, полягає в тому, що він орієнтований на дослідницький формат уроку, в якому більшість або вся інформація, з якою працюють учні, надходить з різних сайтів. Веб-квест можна створити за допомогою різноманітних програм, включаючи просту текстову обробку документу, що містить посилання на веб-сайти, і збір матеріалів в Інтернеті з певної теми для вирішення означених проблем.

По суті, веб-квести — це міні-проекти, в яких великий відсоток вхідних даних і матеріалів надходить через Інтернет. Веб-квести можуть бути створеними викладачами або учнями, залежно від навчальної діяльності, яку обирає вчитель.

Веб-квест має значний потенціал мотивувати до навчання, оскільки технологію спрямовано на створення позитивних емоцій у учасників, на виконання реальних ролей і завдань, на запрошення до співпраці, на активізацію процесів мислення «вищого рівня» та на практику мовних і комунікативних умінь, включаючи загальне читання та детальне читання, обговорення ідей за допомогою усного та письмового спілкування, тощо. Веб-квести розвивають уміння слухання і взаємодії з однолітками. Під час виконання веб-квесту учні формують власні ідеї, а також залучаються до рефлексії і самооцінки стосовно своєї роботи.

Отже, веб-квест є ефективною навчальною технологією, яка здатна підвищити якість уроків з іноземної мови.

Література

1. Dodge B. Some Thoughts About Webquests. 1995. URL: http://www.webquest.org/sdsu/about_webquests.html.
2. Dodge B. WebQuests: A technique for internet-based learning. *Distance educator*. 1995. Vol.1. No 2. P.10-13.
3. Dodge B. A Rubric for Evaluating WebQuests. 2001. URL: <http://webquest.org/sdsu/webquestrubric.html>.

НАУКОВИЙ ДИСКУРС: ВИДІЛЕННЯ, ФУНКЦІЇ Й ЖАНРОВІ ФОРМИ

Оксана ГУБА

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Ю. В. Невська

Науковий дискурс визначається як загальноприйнятий тип мовної поведінки суб'єкта у сфері наукової діяльності, детермінований соціально-історичними умовами та стереотипами організації та інтерпретації наукових текстів, що склалися [2]. На думку дослідників, науковий дискурс намагається подавати знання об'єктивно й без упереджень. Це зумовлює його провідні лінгвістичні характеристики.

Науковий дискурс виділяють такі лінгвісти, як Т. ван Дейк, В.І. Карасик, Дж. Мартін, О.В. Михайлова, О.І. Морозова, Н.Л. Моргун, М. Ніколз, А. Пецолд, Л.В. Славгородська, М. Хелідей, І.С. Шевченко та ін.

Основними рисами наукового стилю називають високу інформативність, логічність викладу, чіткість і точність вираження [1, с.110]. Р. Дей та Н. Сакадускі наголошують на тому, що точність – надзвичайно важливий критерій наукового дискурсу [3, р. 4]. Загалом, мова науки характеризується більшою конвенційністю, ніж розмовна англійська.

Дійсно, науковий дискурс є семантично щільною спеціалізованою мовою [5], оскільки включає аргументацію, яка пропонує раціональні пояснення емпіричних даних. Вчені використовують мову дуже специфічно, щоб окреслити свої висновки, побудувати свої аргументи та ймовірні пояснення, поділитися ідеями й зробити висновки [4], що визначає основні функції

наукового дискурсу – пізнавальну, інформативну, метамовну й апелятивну. Остання звичайно поділяється на оцінну й аргументативну.

У науковому дискурсі звичайно виділяються три групи жанрів: 1) ядерні (первинні), у яких втілюються основні характеристики наукового дискурсу (наукова стаття, дисертація, монографія та ін.); 2) периферійні (вторинні), які створюються на основі першого типу (рецензія, реферат, відгук, тези та ін.); 3) суміжні, для яких характерне поєднання рис декількох типів дискурсу, одним з яких є науковий дискурс. В останній групі є такі жанри, які за характеристиками ближчі або до ядерних (доповідь, повідомлення, науковий полілог / діалог та ін.), або до периферійних жанрів (патент, лекція та ін.).

З погляду організації дискурсу для всіх наукових жанрів притаманні послідовність, об'єктивність, доказовість та узагальненість викладу, виваженість висловлювань, аргументованість суджень, насиченість фактичною інформацією, а надто – високий ступінь інтертекстуальності.

Необхідно розрізнити усну й письмову форми наукового дискурсу, який поширюється насамперед через письмові жанри, причому жанр статті є фундаментальним. Статті, як основному жанру наукового дискурсу, властиві стрижневі лексичні, морфологічні й синтаксичні характеристики наукового стилю, як-от: частотне використання термінів, абстрактної лексики, чітко регламентовані синтаксичні структури та ін. Наукова стаття має декілька субжанрів: дослідницька / теоретична (*research article*), огляд (*review*), повідомлення (*communication / letters*) та ін. Залежно від субжанру вищезазначені характеристики притаманні статті різною мірою.

Отже, науковий дискурс має чітко означені характеристики, які виділяють його з-поміж інших типів дискурсу, а також розгалужену систему жанрів, які реалізуються як в усній, так і в письмовій формах.

Перспективним видається вивчення комунікативно-прагматичних характеристик наукового дискурсу в різних його жанрах, зокрема комунікативних завдань та комунікативних стратегій адресантів.

Література

1. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). Москва: Высшая школа, 1990. 253 с.
2. Скрипак И.Я. Языковое выражение экспрессивности как способа речевого воздействия в современном научном дискурсе: на материале статей лингвистического профиля в русском и английском языках : дис. ... канд. филол. наук. Ставрополь, 2008. 199 с.
3. Day, R.A., Sakaduski, N.D. Scientific English: A Guide for Scientists and Other Professionals [E-resource]. (3rd ed.) Greenwood, 2011. URL: <http://www.abcclio.com/product.aspx?id=2147491826> (accessed 2 January, 2022).
4. Krajcik, J.S, Sutherland, L.A.M. Supporting students in developing literacy in science [E-resource]. *Science*. 2010. Apr 23; 328(5977): 456-9. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/20413490/> (accessed 25 January, 2022).

5. Marshall, D., Case, J.M. d/Discourse in the learning of physics: the design of an introductory physics curriculum [E-resource]. *African Journal of Research in MST Education*, 2010. 14(2), 15-27. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10288457.2010.10740679> (accessed 20 January, 2022).

ІНШОМОВНА ГРАМАТИЧНА КОМПЕТЕНЦІЯ ТА ЇЇ СКЛАДОВІ

Катерина ДІХТЯР

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. В. Єгорова

Метою навчання іноземної мови в середній школі є формування іншомовної комунікативної компетентності – здатності спілкуватись іноземною мовою, використовувати її коректно залежно від ситуації та контексту. Однією з найважливіших складових комунікативної компетенції є мовна, яка у свою чергу ділиться на фонетичну, лексичну та граматичну складові (І.В. Мірошник).

Комплексність структури граматики іноземної мови, вікові та психологічні особливості учнів безпосередньо впливають на процес формування граматичної компетенції. Складовими граматичної компетенції є граматичні знання (форми та значення), граматичні навички (рецептивні: читання, аудіювання та репродуктивні: говоріння, письмо), граматична усвідомленість – здатність учнів розпізнавати граматичні форми та явища в мовленні (І.П. Тригуб).

Граматичні знання – це граматичні форми, структури та поняття, які забезпечують найбільш ефективний шлях оволодіння іноземною мовою. Існують декілька етапів формування знань: ознайомлення та аналіз мовного матеріалу, виділення ознак, встановлення зв'язків та порівняння форм, структур або правил і використання їх на практиці.

Так як однією зі складових граматичної компетенції є граматичні навички, то мета навчання граматичного матеріалу іноземної мови – це оволодіння репродуктивними та рецептивними граматичними навичками мовлення. Найважливішою умовою вдалого формування граматичної навички є наявність достатньої кількості лексичного матеріалу, у якому може формуватися навичка. Основними етапами при формуванні навичок є: 1) ознайомлення із граматичною структурою і її первинне закріплення; 2) тренування граматичного матеріалу, при якому формуються у школярів навички відтворення вивченого матеріалу; 3) вживання граматичного матеріалу в мовленні. Одна з методик, які вдало підходять для формування цієї навички, це Presentation-Practice-Production.

Засвоєння граматичних знань та навичок неможливе без граматичної усвідомленості, що є здатністю розмірковувати над граматичною структурою мови та цілеспрямовано використовувати її. Граматично обізнані учні можуть розпізнавати й виправляти неправильно побудовані речення, тобто речення, які порушують правила граматики та визначити два значення в багатозначних реченнях. Учні демонструють граматичну усвідомленість, коли вони правильно

замінюють слова у фразі іншими синонімічними словами, які пасують як із семантичної, так і з граматичної точки зору. Формування граматичної усвідомленості як важливої складової граматичної компетенції може здійснюватися за допомогою технологій критичного мислення, які сприяють підвищенню ефективного сприйняття інформації, підвищенню інтересу, вмінню аналізувати та порівнювати різні граматичні структури та форми і вмінню співпрацювати з іншими.

Формування граматичної компетенції потребує комплексного підходу від вчителя, є суттєвим елементом, на який потрібно звертати увагу під час навчання іноземної мови, і це є головною перспективною подальшого дослідження.

ФЕНОМЕН НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОБУТНОСТІ ТА ЇЇ СКЛАДОВІ НА ПРИКЛАДІ СУЧАСНОЇ ЖІНОЧОЇ ПРОЗИ БРИТАНІЇ “CHICK LIT”

Юлія ДОБРЯНСЬКА

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Ю. С. Гетман

Нариси, написані жінками, як правило, набагато сильніші, ніж написані чоловіками, включаючи інновації в цій техніці прози – стиль, тон, форму та жанр. Позбавлений будь-яких феміністичних застережень і легковажних проповідей, цей твір наповнений таким іншим і несподіваним світоглядом, що ставить під сумнів твердження, що наше життя сіре і нецікаве. У сучасній британській жіночій прозі усвідомлюються проблеми гендерної ідентичності, стають питання гендерної та етнічної приналежності, робляться спроби реконструювати національну світоглядну парадигму. Ці тексти захоплюють людей своєю надзвичайною відкритістю, інтимністю, автобіографічністю образів, новаторськими принципами розуміння реального та трансцендентального вимірів буття.

Література схильна до модних віянь чи не більше, ніж інші аспекти сучасного життя. Зараз в Європі й США все більшої популярності набирає так звана «література для ціпочок», по-іншому – chick lit. Цей термін прийшов із 90х років минулого століття завдяки таким шедеврам, як «Щоденник Бріджит Джонс» і «Секс у Великому Місті», що стали згодом родоначальниками жанру.

Чікліт – це не любовний роман (хоча любовна лінія займає одне з провідних положень), не література для важких панянок, які мріють про принца. Чікліт – розповідь про сучасну жінку, її проблеми й успіхи, пошуку свого місця в житті. Героїня романів у жанрі чікліт, як правило, дама тридцяти з гаком років, живе у Великому Місті і намагається будувати кар'єру (або шукає роботу) в солідній компанії. Іноді це «дівчина з народу», яка намагається пробитися у світ мистецтва і великих грошей, іноді – успішна ділова леді, доля якої раптом робить несподіваний поворот.

Особливості жанру чікліт:

- Об'єднання мотивів традиційної казки і жіночого погляду на світ. Зазвичай героїня, як Попелюшка, проходить всі випробування, знаходить щастя і змінюється на краще.
- Історія закінчується класичним щасливим кінцем.
- Текст спирається на культурний код класичних жіночих романів.
- Героїня чікліту – сучасна незаміжня молода жінка в різних сферах її життя.
- У чікліті представлені гендерні особливості чоловіків і жінок, розкриті через мовний стиль. Концепт жінки розкривається від імені жінки, головної героїні; концепт чоловіка – з позиції жінки.
- Загальний тон розповіді є довірливо-нетривіальним, поєднуючи гумор і іронію.
- Сюжет розкривається від першої особи.
- Мова не є складною і витіюватою, використовуються прості мовні конструкції, які легко читати і сприймати.

Отже, чікліт є жанр сучасного жіночого роману, що являє собою інтерпретацію дійсності очима жінки. Незважаючи на неоднозначні підходи до феномену даного жанру, чікліт має місце на існування і розвиток як даність сучасній епосі. Основою дискурсу чікліту є інтертекстуальна інкорпорація дискурсів традиційної казки і жіночого роману в реальному і віртуальному просторі масової культури. Дискурс чікліту має пряму і перехресну спрямованість щодо гендерних концептів Man і Woman, механізм актуалізації яких вимагає окремого детального вивчення.

ДО ПОНЯТТЯ СУЧАСНОГО МЕДІЙНОГО ДИСКУРСУ

Вікторія ДОРОФЕЙЧИК

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент В. А. Борисов

Дискурс є одним із основних понять сучасної лінгвістики, яке потрапило до кола наукових інтересів багатьох мовознавців. У лінгвістиці поняття дискурсу розглядається поліаспектно: і як когнітивно-комунікативний процес, і як результат мисленнєво-мовленнєвої діяльності, і як система, і як комунікативна подія. У сучасному мовознавстві наявні різноманітні підходи до визначення дискурсу: прагмалінгвістичний (інтерактивна діяльність учасників комунікації), функціональний (вивчення функцій мови у широкому соціокультурному аспекті), лінгвостилістичний (розмежування усного та писемного мовлення за жанровими різновидами та характеристиками), вивчення характеристик функціональних стилів та ін.

Медійний дискурс, на думку Н. Нестерова, за своєю природою є досить неоднорідним: до нього належать друковані ЗМІ, мовлення телебачення та радіомовлення. Існує багато підходів до вивчення медійного дискурсу, та, на думку більшості дослідників, одним із найбільш пріоритетних у вивченні став когнітивний підхід: мас-медіа, завдяки посередницькій функції, не тільки відображає події повсякдення, а й, інтерпретуючи їх, створює особливу мовну

картину світу, виконуючи не тільки інформативну і когнітивну функції, а й персуазивну.

Сьогодні існує чимало потрактувань медійного дискурсу, серед яких два підходи набувають особливої ваги. Відповідно до першого, це певний вид мовленнєво-когнітивної діяльності, характерний для мас-медіа. Друге потрактування визначає медійний дискурс як будь-який вид дискурсу, що реалізується в інформаційному полі масової комунікації, тобто будь-який інституційний дискурс є невід'ємним складником медійного дискурсу.

Медійний дискурс становить особливу сферу для функціонування мови, в якій відбуваються процеси, що не тільки відбивають мовленнєву ситуацію, а й впливають на структуру мовної системи. Внаслідок цього мова використовується як засіб впливу, що має загальні системні та специфічні характеристики. Поєднання цих характеристик зумовлює виконання мовою різних функцій. Медійні тексти характеризуються комунікативно-прагматичною спрямованістю, яка виявляється в тому, щоб у процесі подачі інформації не тільки інформувати, а ще й здійснювати соціально-психологічний вплив на аудиторію через переконання, навіювання.

Текстуальні ознаки беруть участь у формуванні дискурсу на першій стадії. У процесі функціонування він набуває вже екстралінгвальних характеристик, зокрема контекстуальності, інтердискурсивності, інтертекстуальності.

ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ НЕГАТИВНИХ ЕМОЦІЙ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Людмила ЄНГІБАРЯН

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. В. Єгорова

Будучи головним способом спілкування людей, мова виконує не лише функцію обміну інформацією, але й слугує відображенням емоційного стану під час комунікації. Вираження емотивності за допомогою мови є невід'ємною частиною повсякденного спілкування, проте довгий час мову вивчали лише як чітку організовану систему, в той час як емотивний фактор залишався недослідженим.

З виникненням когнітивної лінгвістики в 70-х роках ХХ століття, мову почали досліджувати у зв'язку з психологією людини, без якої виникнення та існування мови було б неможливим. З того часу почала зароджуватися гуманістична парадигма лінгвістики, в центрі якої була людина та її емоції. Виникнення когнітивної лінгвістики пов'язане з гуманізацією мови, яку почали розглядати як важливий засіб вираження емоційного стану.

Емоції – це певна форма вираження почуттів людини, які є багатогранними та об'єднують у собі багато явищ. Для вираження емоцій існують два основних способи: вербальний (за допомогою мовних засобів) та невербальний (міміка, жести тощо).

Вираження емоцій, особливо негативних, за допомогою мовних засобів є найбільш складним, адже, незважаючи на багатогранність мови та її засобів, у стані емоційного збудження людині може бути важко підібрати слова, які дуже точно описують її відчуття. Також важливу роль грає ступінь емоційного напруження, чим він вищий, тим вищий ступінь дезорганізації синтаксичної структури. Перерваність, повтори, незакінченість синтаксичних конструкцій характерні для високої концентрації емоцій.

Вираження негативних емоцій за допомогою мовних засобів можна спостерігати у використанні фонем, які не мають власного семантичного змісту, та, включаючись у художньо організоване мовлення, створюють додаткову естетичну інформацію висловлювань і додатковий зміст, оскільки виконують образну та експресивну функцію. Наприклад, звукове повторення певного звуку в щоденному усному мовленні, як правило, свідчить про сильну розлюченість: «You lean, long, lanky lath of a lousy bastard» (S. O'Casey).

Дуже важливою для вираження негативних емоцій є саме лексика. Слово володіє не тільки предметно-логічним змістом, а й наділене емоціональним та експресивним значенням, за допомогою якого людина виражає свої емоції, хвилювання, почуття. Негативні емоції – «роздратування», «зневага», «обурення», «відраза» тощо – можуть бути представлені лайливою лексикою 'What a shame!' «Який сором!», Cunning rascal! «Пройдисвіт!», Naughty child! «Негідник!», Fool! «Дурень!», Stupid! «Тупий!» та ін.

Також поширеним явищем є використання префіксів із негативною конотацією anti-; non-; un-; antihero, antisocial, nonductile, non-believer.

Підбиваючи підсумки, можна зазначити, що мова була і залишається важливим засобом вираження емоцій під час комунікації. Вираження негативних емоцій є складним та іноді хаотичним процесом, на який впливають такі фактори, як рівень емоційної напруги, психологічний стан та лінгвістична обізнаність мовця.

ЕЛІТАРНА МОВНА ОСОБИСТІСТЬ У ЛІНГВІСТИЦІ

Анжеліка ЖАДАН

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент М. О. Белова

Дослідження мовної особистості почались досить недавно, лише у другій половині ХХ століття мовознавці почали вивчати мову у зв'язку з особистістю людини. Раніше мова вивчалася незалежно від людини, яка по суті є її творцем та користувачем. Зараз значення мови та вплив на формування особистості людини є актуальним питанням у науці, багато проблем та суміжних понять залишаються недослідженими. Питання, пов'язані з мовною особистістю, досліджують українські мовознавці: Т.А. Космеда, А.П. Загнітко, Л.М. Синельникова – та закордонні: Ю.М. Караулов, В.П. Нерознак, С.Г. Воркачев та інші.

Вперше поняття «мовна особистість» почало вживатися у 1920-1930 рр. Л. Вайсбергер був одним із дослідників, хто почав вивчати це поняття та вжив

його у книзі «Рідна мова і формування духу» (1927). Він вважав, що мова і духовний розвиток людини взаємопов'язані (О. П. Глазова).

Наукове визначення терміна «мовна особистість» з'явилося лише у кінці ХХ століття. Найбільш повне розкриття змісту передав мовознавець Ю.М. Караулов: «Мовна особистість – це сукупність здібностей і характеристик людини, що зумовлюють створення і сприйняття нею мовленнєвих творів (текстів), що відрізняються а) ступенем структурно-мовної складності; б) глибиною й точністю відтворення дійсності; в) певним цільовим спрямуванням» (Ю.М. Караулов).

Відповідно до рівня культури носіїв мови та дотримання ними норм спілкування, мовна особистість може бути елітарною, середньо-літературною, літературно-розмовною та фамільярно-розмовною.

Елітарний тип мовної особистості визначається найвищим культурним рівнем мовлення, здатністю людини користуватися усіма перевагами мови: налагоджувати комунікативний зв'язок у різних ситуаціях, логічно та прозоро висловлювати думки, мати успіх у творчості, вміло вживаючи мову в різних жанрах. Належність до елітарного типу також визначається психологічними чинниками: дотриманням усіх норм мовлення та етикету, гідною поведінкою під час конфліктів, самоконтролем, вмінням не тільки виражати свої думки, але й слухати співрозмовника (А.П. Романченко).

Отже, проблема мовної особистості досі вивчається сучасними лінгвістами. Її багатогранність описується у словах Ю.М. Караулова: «Мовна особистість пронизує всі аспекти вивчення мови і людини, водночас руйнує межі між соціолінгвістикою і психолінгвістикою, між соціальною психологією і вивченням етнічної самосвідомості».

Перспективу дослідження вбачаємо в дослідженні інтертекстуальності текстів елітарної мовної особистості.

СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ МІФОЛОГІЧНОГО ЧАСОПРОСТОРУ В РОМАНАХ НІЛА ГЕЙМАНА

Софія ЖУЧКОВА

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент О. С. Лазарева

Проблема відтворення часопростору як важливої формотворчої категорії художнього твору неодноразово ставала предметом дослідження в сучасному літературознавстві та мовознавстві. У наукових розвідках М. Бахтіна, Ю. Лотмана, А. Гуревича, Д. Лихачова, В. Коркішко, Н. Шерстюк визначаються особливості міфологічного хронотопа як «універсальної наджанрової категорії» [2, с. 196-197]. Наразі актуальним є аналіз ознак та функцій художнього часопростору, виокремлення хронотопічних типів та різноманітних способів відтворення хронотопу в тексті. Взаємозв'язок часу та простору в художньому творі вивчається задля більш детального та поглибленого дослідження різних складових художнього твору, для формування художньої картини світу письменника.

Міфологічний часопростір – важлива змістотворна категорія світоглядної моделі художнього твору. Окрім таких важливих ознак міфологічного часопростору, як співвіднесеність із міфологічними архетипами та символами, науковці визначають циклічність, протиставлення «свого/чужого» простору тощо.

У творчості сучасного англійського письменника-фантаста Ніла Геймана поєднуються традиційні міфологічні мотиви з унікальним авторським осмисленням соціальних проблем суспільства. Приклади таких міфологізованих хронотопічних зв'язків зустрічаються в романах Геймана «Книга кладовища» (2008), «Американські боги» (2001), «Кораліна» (2002). Міфологічний часопростір дозволяє Гейману вибудувати такий художній всесвіт твору, завдяки якому в тексті втілюються основні принципи міфологічної свідомості: пошук героєм себе та своєї сутності, що є провідним мотивом творчості Ніла Геймана.

Ключовим авторським прийомом для розкриття авторської ідеології в романі «Книга кладовища» (2008) є використання такої важливої ознаки в міфологічному часопросторі твору, як протиставлення «свого» і «чужого» простору: хлопчик на ім'я Нікто після смерті своєї родини потрапляє до «чужого» світу кладовища, де проходить певний шлях самопізнання та становлення задля протистояння кривднику.

Література

1. Бахтин М.М. Формы времени и хронотопа в романе. Очерки по исторической поэтике. Москва: Художественная литература, 1986. С. 234–407.
2. Лисюк Н.А. Міфологічний хронотоп: матеріали до курсів «Міфологія». Київ: Київський національний університет імені Т.Г. Шевченка. Київ, 2006. 198 с.
3. Gaiman, N. The Graveyard Book. Bloomsbury Children's Book, Bloomsbury Publishing. 2009. 304 с.

ХУДОЖНІЙ ЧАС І ПРОСТІР У ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВІ

Дар'я ЗОРІНА

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Г. О. Князь

Хронотоп, або часопростір, – назва взаємозалежностей простору та часу у літературному творі. Цей термін у літературознавстві, мовознавстві з'явився у 1937 році, коли в есеї «Форми часу та хронотопу в романі» його вперше вказав М. Бахтін. Широке розповсюдження термін «хронотоп» отримав в останній чверті ХХ ст., коли дослідження М. Бахтіна досягли світової популярності. Поняття «хронотоп» досліджується науковцями і не втратило своєї наукової актуальності до цього часу. Дослідники наукового доробку М. Бахтіна зазначають, що студії польського дослідника Т. Зелінського значною мірою вплинули на вектор робіт М. Бахтіна. Серед наукових розвідок Т. Зелінського ми можемо зазначити «Закон хронологічної несумісності та композиція Іліади»

(збірка «Χαρίστηρια», 1897), в якому вже прослідковується, але ще не виведено в окремий термін, питання хронотопу.

Актуальність досліджень хронотопу в галузі літературознавства полягає у великій кількості творів, у яких присутні сюжетно значущі взаємодії між часом та простором. М. Бахтін у своїх дослідженнях зазначав хронотопічні цінності, сюжетотворчу роль терміну і називав хронотоп формально-змістовою категорією. Хронотоп досі має високу сюжетотворчу роль, а конфлікти, що створюються шляхом перетину часу та простору, досі є цікавими та невичерпними на ідеї.

Ці думки підтверджуються студіями В. Топорова. Він зазначав, що так само як міфопоетичний простір сильніший за профанічний (побутовий, геометричний, фізичний), так і внутрішній простір художнього тексту сильніший за зовнішній простір. Таким чином бачимо, що відчуття пов'язаності часу та простору глибше виражено в літературі, ніж в реальності, де людство поки що стримано рамками фізики з її часовою лінійністю. Як писав П. Зінченко, хронотоп має на увазі симуляцію психологічного часу – відчуття тривалості, що включає минуле, теперішнє й майбутнє. Він об'єднує в собі події та дії теперішнього, досвід, що є представником минулого, і мрії, що є націленістю на майбутнє. Хронотоп наповнено пам'яттю та досвідом, цілями та планами, він створений із сенсів, і не може бути розглянутим поза смисловим виміром. Так, у художньому творі автор, використовуючи просторово-часові зв'язки з нашої реальності, створює новий концептуальний простір, що виражає його ідеї та передає сюжет.

Цю думку підтверджує і дослідження О. Переяслової, з якого виходить таке твердження: хронотоп є взаємозв'язком часових та просторових координат, а художній час літературного твору працює в двох площинах: у часі подій персонажів художнього твору та дійсності читача. Часопростір літературного твору має суб'єктивну природу, він реалізується у свідомості автора, виражається через свідомість та світосприйняття персонажів, та сприймається суб'єктивним відчуттям реальності читача. Світосприйняття, минулий досвід, моральні цінності різних читачів не співпадають, тому з'являються різні трактування творів художньої літератури, думок персонажів цих творів. Хронотоп художнього тексту невід'ємно пов'язаний з нашим, реальним виміром часу і простору окремої людини, як читача, так і автора твору.

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ БАЗОВОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ ЕЛЕКТРОННИХ ТА МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ

Катерина ЗЕЛЕНСЬКА

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, професор Н. В. Тучина

Відповідно до «Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти» навчання лексики і набуття лексичної компетентності є базисом формування іншомовної комунікативної компетентності учнів. Названий документ визначає

лексичну компетентність як «знання і здатність використовувати мовний словниковий запас» [1, с. 110].

Іншомовна лексична компетентність включає три головні компоненти: лексичні навички, знання і здатність їх використовувати в усіх видах мовленнєвої діяльності. Процес засвоєння лексичного матеріалу охоплює такі етапи: 1) етап ознайомлення учнів з новими лексичними одиницями; 2) етап автоматизації дій учнів на рівні словоформи, вільного словосполучення та фрази; 3) етап автоматизації на понадфразовому рівні у різних видах мовленнєвої діяльності [2, с. 223].

Засобами формування іншомовної лексичної компетентності учнів базової школи слугує зображувальна і натуральна наочність: схеми, малюнки, колажі, кросворди, пазли, шаради, жести, предмети тощо. В умовах інформатизації освіти широкого використання набувають електронні та мобільні додатки, як-от: Quizlet, Oxford English Vocabulary Trainer, Brainscape, Cram, освітні канали YouTube (Oxford Online English, Learn English with Papa Teach me, BBC Learning English, One Word a Day та інші), освітні портали (BBC, British Council). Так, на першому етапі, що передбачає ознайомлення учнів із новою лексику, розкриття значення незнайомих лексичних одиниць перекладними і безперекладними способами доцільно використовувати такі Інтернет-ресурси, як Quizlet, Oxford English Vocabulary Trainer, Brainscape, Cram тощо. Вони допомагають створювати флеш-картки для вивчення нової лексики, демонстрації написання і вимови нових слів.

На другому етапі засвоєння лексичних одиниць ефективними є онлайн-додатки Coogole, Mind Meister. Ці онлайн-ресурси дозволяють добирати синоніми, антоніми, асоціативну лексику.

Для закріплення лексичного матеріалу на третьому етапі застосовують цифрові медіа-файли “The English We Speak”, “6 Minute English” тощо. Вони дозволяють повторити лексику з будь-якої теми мовою носіїв англійської, продемонструвати відеоролик, міні-фільм за темою та обговорити його зміст з учнями.

Отже, використання електронних та мобільних додатків у процесі організації іншомовної освіти в базовій школі створює додаткові можливості для формування в учнів здатності до практичної, когнітивної, мотиваційної, рефлексивної лексичної діяльності з опорою на відповідний запас і вік дітей.

Література

1. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment [E-resource]. URL: <https://rm.coe.int/16802fc1bf> (viewed 25 January, 2022).
2. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. // за загальн. ред. С.Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.

THE ROLE OF COLD THINKING IN DEVELOPING HIGH SCHOOL STUDENTS' SPEECH PRODUCTION SKILLS

Ruslana IVANOVA

Research Adviser – PhD (Pedagogy), Associate Professor O.A. Chukhno

The ultimate goal of learning a foreign language is acquisition of communicative competence which can be defined as the ability and willingness of a learner to participate in situations of intercultural communication. Successful intercultural communication requires a high level of speech interaction (dialogue) and speech production (monologue) skills. The latter imply the ability not only to express thoughts consciously, coherently, and continuously but also to control one's emotions and respect the audience. The nature of speech production skills and their development have been the subject of research by many scholars. However, the problem of developing cold (non-emotional) thinking skills in teaching speech production has not been investigated yet. The study aims to define the role of cold cognition in developing high school students' speech production skills.

Cold cognition presupposes the awareness of mental processes and actions and, as a result, the ability to analyze and regulate one's emotions and behavior. Awareness and self-regulation are a prerequisite for creating an adequate coherent and cohesive monologue. However, high school students' emotional development may result in their impulsivity, tendency to dichotomous (black or white) thinking and childish behavior. At that age, students experience difficulty in comprehending the internal grounds of their actions. It is rather challenging for them to concentrate on the main idea, not to get carried away by details. This might affect their communication with peers and adults.

On the other hand, a sufficient level of cold thinking skills allows students to control their emotions and actions. Cold cognition helps them to acquire a high level of higher order thinking skills, the ability to make rational decisions, mental flexibility, and the capability to use compensatory strategies. Thus, in the process of teaching speech production, it is necessary to develop such cold thinking skills in high school students as:

- responding to emotion-laden stimuli consciously and deliberately;
- recognizing emotions and facial expressions correctly;
- excluding emotional bias;
- maintaining effective performance by focusing on the goal and not getting distracted by irrelevant data;
- applying various strategies to compensate for the lack of knowledge or experience while preparing or producing a monologue;
- using non-verbal means of communication appropriately.

In conclusion, one can say that cold thinking skills play a significant role in developing high school students' speech production competence. As soon as students are able to regulate their behavior independently, they will feel more confident and comfortable in situations of intercultural communication, creating and producing comprehensive, logically consistent, effective monologues.

ВІДОБРАЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ АНГЛІЙСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ В ОБРАЗІ ШЕРЛОКА ХОЛМСА

Олена ІНЖИРОВА

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Ю. С. Гетман

Етнічно-психічні ознаки народу, який став історично стійкою спільнотою, відбиваються на духовному світі письменника, позначаються на його мисленні, результатах творчості. Тематично-проблемні тенденції, осмислюючись у творчості багатьох митців, витворюють тяглість традиції, націоналотнопові характери, виявлені в індивідуалізованих персонажах. На часі дослідження, присвячені національній своєрідності літератури кожного народу, діалектиці національного та інтернаціонального в ній, міжнаціональним літературним зв'язкам, адже формуються і розвиваються національні літератури не ізольовано, а запозичене завжди трансформується відповідно до ментальності народу. Відомо, що люди різних націй відрізняються своїм характером, звичаями, цивілізацією та культурою. Кожен представник своєї нації може без будь яких труднощів назвати особливості характеру та культури, які властиві для їхнього народу.

Національний характер є не що інше, як певний комплекс емоційно-чуттєвих проявів, які виражаються в ментальності, культурі та психології людей. Вираження національного характеру також простежується у швидкості й насиченості взаємодій, які відбуваються в навколишньому середовищі. Національний образ являє собою суспільно-психічні явища, які відображають розуміння людини, її національних традицій та звичаїв.

Національний характер – це комплекс певних емоційних рис, що являються характерними цього чи іншого суспільно-народного рівня в різних фінансових, культурних чи природних обставин.

Розглядаючи головного героя Шерлока Холмса як звичайного представника англійської нації, слід встановити, що в його образі ярко виражений національний характер, притаманний англійським представникам.

Основними особливостями англійського характеру є вміння контролювати собою, також здатність відповідно реагувати на різні життєві обставини. Шерлок повністю відповідає цим критеріям.

Особливості характеру Шерлока: урівноважений, розсудливий, шляхетний, чемний, освічений.

У зовнішньому вигляді Шерлока Холмса виконані притаманні англійські характеристики. Він не тільки висловлює себе як справжній англієць, але й створює образ англієця з метою представників інших лінгвокультур, у якому втілені якості англійського національного характеру: спокій, незворушність, зацікавленість у конкретній справі, схильність до основ аристократичного характеру, індивідуальність.

КОГНІТИВНИЙ АСПЕКТ СЕМАНТИКИ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ, ЯКІ ВЕРБАЛІЗУЮТЬ КОНЦЕПТ FAILURE

Владислава ІСАЄНКО

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор Я. Е. Левченко

Дослідження присвячене вивченню специфіки репрезентації концепту FAILURE фразеологічними засобами сучасної англійської мови.

Загальна спрямованість сучасної наукової парадигми характеризується зростанням ролі антропоцентричного, культурологічного й когнітивного підходів до вивчення мови, що виступає джерелом відомостей про концептуальні структури свідомості, а проблема мовного уявлення лінгвоментальних, когнітивних, духовно-моральних, діяльнісних аспектів особистості та соціуму є однією з найбільш культурно значимих і перспективних. Проблема мовної концептуалізації дійсності не знайшла однозначного рішення, що пояснюється комплексністю і багатоаспектністю лінгвістичного процесу. Однак, безсумнівно, єдиний шлях до досягнення сутності концепту проходить через дані мови, що представляють найбільш верифікований матеріал для опису концептів. Когнітивна лінгвістика виходить з розуміння того, що людська свідомість відображає світ у формі ментальних репрезентацій, відбитків досвіду, які зберігаються у фонді уявлень про можливу дійсність, формуються і розвиваються протягом життя людини (Ю.С. Степанов, О.С. Кубрякова, М.М. Болдирєв). Мова розглядається вже не стільки як вельми важлива для людини форма існування знань, скільки як один із способів експлікації ментальних репрезентацій. Одна із стратегій опису базових концептів культури полягає в описі окремих концептів на конкретно вибраному мовному матеріалі. Значна частина лінгвістичних праць останніх років присвячена когнітивному аналізу лексичних одиниць, водночас фразеологічні засоби репрезентації концептів рідко є об'єктом подібних досліджень. Когнітивне моделювання в межах окремо обраного концепту залишається одним із перспективних напрямів сучасної когнітивної лінгвістики та фразеології. У межах цієї роботи необхідно проаналізувати сучасні теоретичні підходи до розгляду концепту, а також методів його опису; визначити базовий поняттєвий апарат, використаний у роботі. З урахуванням даних, представлених у лінгвістичній літературі, ми намагаємось визначити набір когнітивних характеристик і концептуальних ознак концепту FAILURE. На основі дефініційного аналізу ключової лексики необхідно виявити обсяг і змістовне наповнення цього концепту з метою визначення критеріїв відбору та систематизації ФО, що вербалізують досліджуваний концепт. У цій роботі необхідно визначити та змодельовати структуру концепту FAILURE, розмежувати й проаналізувати ядерну та периферійну області концепту.

Теоретична значущість роботи полягає в тому, що результати цього дослідження роблять певний внесок у розвиток і поглиблення основних положень когнітивної лінгвістики, когнітивної фразеології, лінгвокультурології, закладають теоретичну базу дослідження концептуалізації дійсності фразеологічними засобами. Результати, отримані в роботі, дають

можливість використання системної організації концепту FAILURE стосовно опису й моделювання інших абстрактних концептів з оцінним компонентом.

ПОНЯТТЯ ХРОНОТОПУ В ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВІ

Дар'я КАЛІНІНА

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Ю. С. Гетман

Термін «хронотоп» у літературознавчу науку було введено російським філософом М. Бахтіним. Хронотоп, за М. Бахтіним, позначає взаємозв'язок часових та просторових координат художнього тексту. За його словами, прикмети часу розкриваються у просторі, і простір осмислюється і вимірюється часом. Цим характеризується художній хронотоп. У художньому хронотопі М. Бахтін виділяє важливішу і найбільш значущу його частину – художній час, що позначилося і на визначенні терміна (хронотоп із грецької означає «часопростір»).

Хронотоп охоплює усі сторони художніх творів, а саме: впливає на сюжетну сторону, композиційну, та висвітлення художнього образу у творі.

Хронотоп має різновидності: сюжетний, фабульний, топографічний, авторський, соціально-історичний, побутовий, фантастичний, міфологічний, психологічний, метафізичний.

Художній простір активно вивчався і вивчається в літературознавчій науці, зокрема такими вченими, як Г. Башляр, Д. Ліхачов, Ю. Лотман, В. Топоров та ін. Дослідження простору веде своє начало ще з античності. Так, уявлення про простір давньогрецького філософа Платона пов'язано з поняттям матерії, що розуміється ним як «становлення», тобто матерія сприймається як начало будь-якого народження, начало начал. Оформлення речами простору означає його спроможність бути матрицею для всього, що в ньому розміщується. Платон стверджував наявність такої специфічної риси простору, як його абстрактність: простір «сприймається поза відчуттям, за допомогою якогось незаконного висновку, і повірити в нього майже неможливо.

Завдяки хронотопу організується простір всередині твору. Час та простір у творі можуть бути як конкретизовані, так і абстрактними. Важлива особливість полягає в тому, що якщо одна категорія у творі стає абстрактною, то інша категорія стає такою же автоматично.

Твір не може існувати без хронотопу, бо це об'єкт, якому завжди притаманні деякі часові особливості та ознаки певного просторового елементу.

Вперше про важливість цих явищ для мистецтва як сфери заговорив Лессінг, який довів, що час, місцезнаходження – це не просто важливий компонент, а є головним елементом твору.

У різні часи різноманітність художнього простору мали своє значення. Нова епоха характеризується своїми унікальними особливостями взаємного зв'язку місцезнаходження і часу.

РІЗНОБІЧНІСТЬ СИСТЕМИ ПЕРСОНАЖІВ У РОМАНІ ПАТРИКА ЗЮСКІНДА «ПАРФЮМЕР»

Оксана КАЦЮБА

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент М. Ю. Тарарак

Художній твір є джерелом інформації про національно-культурну специфіку народу, його культурні традиції, він є моделью цієї культури. Художній твір відображає особливий спосіб бачення світу автором і володіє унікальною функцією естетичного впливу на читача. Мовою художніх образів автор незмінно висловлює письменницьку концепцію, ідею цього твору. Тому для більш глибокого осягнення культури її носіїв, серйозну увагу має бути приділено аналізу образів художнього твору.

Актуальність даної роботи визначається дослідженням шляхів розвитку німецької літератури в епоху постмодернізму на рубежі XX – XXI століть; загостреною увагою до цього роману та недостатньою вивченістю у вітчизняній науці творчості Патріка Зюскінда як цілісного феномену.

Метою наукового дослідження стає самоосмислення головної ідеї твору «Парфумер», ґрунтуючись на аналізі системи образів героїв.

Роман німецького драматурга й прозаїка П. Зюскінда (P. Süskind) «Парфумер» (“Das Parfum”) справив своєрідний літературний фурор і ажіотаж, викликав величезну кількість інтерпретацій. Написаний в естетиці постмодернізму, цей твір явно поєднує в собі різні літературні жанри, у зв'язку з чим допускає прочитання роману як кримінальної історії одного вбивці, історичного нариса чи роману про генія художника.

«Історія одного вбивці» розповідає про життя людини, чий «геніальність і феноменальне марносластво обмежувалися сферою, що не залишає слідів в історії, — летючим царством запахів». У центрі оповіді перебуває світ запахів. Дія роману відбувається в середині 18 століття парфумерної столиці світу – у Франції. Головного героя звати Жан Батіст Гренуй. У романі автор створив новий вид людини – неповторний і незрозумілий. Людину, яка відрізнялася надприродними здібностями (нюхом), свідомість і внутрішній світ якої не вкладалися в рамки суспільного мислення. Точніше сказати: сприйняття світу у Гренуя було спотворено, він жив за власними, не підвладними нікому законами; як будь-який злий геній, він дотримувався однієї єдиної мети: це влада, загальна любов і зізнання. Для досягнення своєї мети він обрав витончені та нелюдські методи вбивства своїх жертв. Жертвами Гренуя стають дівчата, які досягли статевого дозрівання, але не вступили в доросле життя – незаймані дівчата віком 14 років. Ольфакторний образ цих дівчат у свідомості головного героя збігається з візуальним, сприймається як найпривабливіший. Гренуй, одержимий створенням досконалих парфумів із запахом незаймананих дівчат як основи, зрештою вбиває двадцять п'ять дівчат. У результаті він досяг своєї мети, отримавши найдосконаліший аромат у світі ...

Він створював свою Імперію зла, Імперію запахів, пестуючи свою ненависть, злість, огиду до світу та до людей. Ніхто не здогадується, що Гренуй — унікал, людина, яка має найгостріший нюх, який може вловлювати навіть

запахи, яким немає назви. Гренуй використовує свій дар не на благо людям, він лише егоїстично поглинає Красу, закриває її у схованки своєї утробної геніальності. «Геній і лиходійство» зливаються воєдино. Шалений парфумер хоче завоювати авторитет натовпу людей, створивши ідеальний аромат зовсім нелюдськими методами – вбивствами ні в чому невинних – молодих дівчат.

Таким чином, Гренуй постає перед читачем як обдарований геній, шалено одержимий жагою Краси, яку він знаходить у запахах, але водночас він монстр, чудовисько, намісник Диявола, втілення всього злого та антилюдського насильства над природою та життям.

Незважаючи на те, що головний герой – чоловік, не можна заперечувати роль жінки в цьому романі, і опис жіночих персонажів надзвичайно приваблює письменника. У жіночих персонажів є важливі ролі, які визначають, чи досягне Гренуй успіху чи зазнає невдачі наприкінці історії. Оскільки Патрік Зюскінд – письменник-чоловік, він припускає, що опис жіночих персонажів у його романі може відбивати домінування чоловіків над жінками як основну ідею патріархату.

У романі, як одну з патріархальних ідеологій, автор використовує стереотипи в описі образів жіночих персонажів.

Стереотипи жіночої краси відображені в образах Рудої дівчини, Лори Ріші, дівчинки передпідліткового віку, яка в розумінні Гренуя має той самий прекрасний аромат, що і його Руда, та деяких незайманих дівчат, які стали жертвами Гренуя. Рудоволоса дівчина – перша дівчина, вбита Гренуєм. Коли він уперше вловив її запах, він у маренні йде за цим запахом. Потім він вирішує, що це найкрасивіший аромат, який він колись зустрічав.

Письменник показує, що всі материнські фігури в романі представлені негативними стереотипами. Мати Гренуя дозволила своїй дитині померти, а Жанна Бюссі та мадам Гайар хочуть дбати про дітей лише доти, доки вони приносять користь. У романі мати Гренуя показана як погана постать матері, тому що в суспільстві очікується мати як та, що завжди захищає свою дитину і не повинна залишати свою дитину вмирати, хоч би що трапилося.

Мадам Арнульфі вважається поганою дружиною через її зраду чоловіку. Вона зламала роль ідеальної дружини, у той час як хороша дружина грає роль вірної і присвячує своє життя тільки чоловікові. Завдяки стратегіям збереження свого дворянського статусу, успадкованого від чоловіка, мадам Арнульфі уособлювала стереотип, згідно з яким жінку у шлюбі завжди вважають другою людиною після свого чоловіка, і, отже, соціальне поводження з нею залежить від того, хто її чоловік. У своєму ставленні до жіночого персонажа Зюскінд висловлює думку, що чоловіки завжди можуть контролювати життя жінок, а жінки не мають права робити будь-які дії через соціальні обмеження.

Навіть сьогодні «Парфумер» вважається «фантомом» сучасної німецької літератури. Роман є яскравим прикладом постмодерністського моделювання архетипічних смислів. Після його публікації (1985) вийшла ціла серія наукових досліджень та тлумачень твору. Творча палітра автора оригінальна й актуальна, це те, що викликає інтерес читачів і дослідників в усьому світі. «Історія вбивці» Патріка Зюскінда стала німецьким бестселером.

ПОСТМОДЕРНІСТСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ОСОБИСТОСТІ У ФІЛОСОФСЬКОМУ РОМАНІ ІЕНА МАК'ЮЕНА «ДИТЯ В ЧАСІ»

Дмитро КИЛИПКО

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент О. С. Лазарева

У сучасному літературознавстві актуальним теоретичним питанням постмодерністської прози кінця XX – початку XXI століття залишається осмислення концепції особистості в художньому часі та просторі. Наразі в наукових розробках спостерігаються різні версії трактування концепції людини в постмодерністських творах. Оскільки основною інтенцією сучасної літератури залишається гра з читачем, то і художні образи персонажів отримують ряд визначень. Суперечливість уявлень про сутність людини та її особливе призначення, а також ідея втрати суб'єктивності розглядається дослідниками як реакція письменників на кризу модерного світосприйняття (Ж. Дерріда, Ж. Дельоз). У наукових працях Ж. Дерріди висвітлено концепцію «фрагментарної людини», яка заснована на запереченні цілісності та автономності суб'єкта [2]. Актуальною інтерпретацією концепції людини в наукових розвідках наразі є також теорія «смерті суб'єкта» М. Фуко, яка породила в гуманітарному дискурсі уявлення про «теоретичний антигуманізм» постструктуралізму [1].

Постмодерністська концепція світу та людини значною мірою орієнтована на вивчення місця і ролі людини в сучасному суспільстві, проте об'єктивні характеристики реальності втрачають актуальність. Пріоритетним є ставлення героя або персонажів до інститутів і форм суспільства.

З середини XX століття філософська тенденція все частіше проникає в соціальні й соціально-психологічні твори англійських письменників.

Особливу увагу дослідників привертає філософська проза Іена Мак'юена. Творча манера та стиль Мак'юена відрізняються заглибленням у свідомість і підсвідоме. Письменник часто створює межові ситуації, коли герой опиняється на межі життя та смерті. Саме такі ситуації в романі «Дитя в часі» втілюють художню рефлексію та художньо-естетичні пошуки письменника: феномен інфантильності та образ «дорослої дитини» (сюжетна лінія з Чарльзом Дарком). Боротьба з часом демонструється через мотив втраченого часу, в романі актуалізується мотив руйнівного впливу часу на людину. Проте і людина здійснює вплив на час та долає його руйнівну силу (сюжетна лінія зі Стівеном Льюїсом).

Концепція людини реалізується в романі Мак'юена «Дитя в часі» в процесі осмислення часу як глобальної філософської категорії, яка увібрала до себе багатомірність та складність світоустрою: «суб'єктивний» («особистий») час героя, історичний час (монументальний, глобальний) та події, пам'ять героя (дитинство).

Література

1. Дьяков А.В. Мишель Фуко и его время. СПб.: Алетейя, 2010. 672 с.
2. Derrida, Jacques. *Psyche: inventions de l'aute*. Paris: Galilee, 1987. 651p.

3. McEwan, Ian. The Child in Time. UK: Penguin Random House, 1997. 256 p.

КАТЕГОРІЇ ЕМОТИВНОСТІ Й ЕКСПРЕСИВНОСТІ В ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ

Анастасія КИСЛЯК

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Ю. В. Невська

Дослідження емотивності є досить актуальною в наш час проблемою, що зумовлено необхідністю мовного вираження емоцій у художніх текстах, а також потребою розрізняти велику кількість вже існуючих термінологічних визначень, зв'язаних з емотивними явищами.

Категорії емотивності й експресивності в лінгвістиці досліджувалися чисельною кількістю науковців, наприклад, О.П. Журавльовим, Д. Вестерманом, що були прихильниками фонетичного символізму. О. Есперсен, Г. Морчепд, І. Арнольд та ін. розглядали проблему емотивності на морфологічному рівні.

У системі емотивних мовних засобів, лексичні засоби посідають важливе місце. Дослідники відзначають, що лексична система мови налічує два типи слів, що відображають емоційну сферу людини – це емотивна лексика і лексика емоцій. У першому випадку, це слова, що виражають емоції, в другому – що їх описують [1]. Науковці вважають ці дві групи слів різними емотивними знаками, що або констатують факт наявності певної емоції, описаної в художньому тексті, або напряду викликають певні переживання чи стан у людини. Натомість більшість науковців, зокрема В.І. Шаховський, вважають, що слова, які саме визначають емоції, не можуть бути включені до складу емоційної лексики [2].

У художньому тексті емотивне значення притаманне тим словам, які відбивають емоційний стан певного персонажа, що реалізується за допомогою емоційно-експресивних та експресивно-підсилювальних лексичних одиниць, наприклад, часток та вигуків. На морфологічному рівні дослідники виділяють вигуки як один із важливих емотивів, за допомогою яких автор у художньому творі може з легкістю передати певні емоції.

Відзначається, що на лексичному рівні змінювання, перекручування лексичних одиниць із метою відобразити та викликати певні емоції є ще одним емотивним засобом, поширеним у художньому тексті. Такі лексичні одиниці є неологізмами, що впливають на сприйняття певних емоцій та підсилюють їх. Це авторські ситуативні лексичні одиниці, зумовлені бажанням автора передати особливе ставлення до певного вчинку чи ситуації.

Отже, категорії емотивності й експресивності широко реалізуються в художньому тексті. Попри велику кількість робіт, дослідження цих категорій в англістиці в наш час залишається досить актуальною проблемою.

Перспективами дослідження емотивної лексики вважаємо уточнення лінгвальних та лінгвопрагматичних характеристик вербалізації різноманітних

емоцій у сучасній англомовній прозі, а також вивчення засобів вираження емотивності й експресивності на матеріалі англомовного художнього твору.

Література

1. Арутюнова Н.Д. Истоки, проблемы и категории прагматики. *Новое в зарубежной лингвистике* : сб. науч. статей / сост. Арутюнова Н.Д. Москва: Прогресс, 1985. Вып. 16 : Лингвистическая прагматика. С. 8–42.
2. Шаховский В.И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка. Воронеж, 1987. 192 с.

СИСТЕМА ЧАСОВИХ КООРДИНАТ В АВТОБІОГРАФІЧНІЙ ПОВІСТІ ДЖАНЕТ ВІНТЕРСОН «КРІМ АПЕЛЬСИНІВ, Є Й ІНШІ ФРУКТИ» ("ORANGES ARE NOT THE ONLY FRUIT")

Ірина КЛИМЕЦЬ

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Т. М. Старостенко

Часо-просторові домінанти слугують важливими структурними елементами художнього цілого. Повість Джанет Вінтерсон «Крім апельсинів, є й інші фрукти» (1985) характеризується вираженою темпоральністю і простежує етапи дорослішання дівчинки Джанет, яка ототожнюється з авторкою Джанет Вінтерсон. Автобіографічний характер повісті уможливорює визначення подієвих часових параметрів повісті – 60-70 роки ХХ сторіччя, при цьому прямі темпоральні маркери в тексті випущені.

Незважаючи на чітку хронологічну горизонталь, яка пронизує весь твір, художній час не є лінійним, події зображуються переважно як потік спогадів, який починається з дитинства і прогресує у процесі дорослішання героїні. Умовно-лінійний наратив характеризується перериванням, переноситься вперед або назад у часі, залежно від того як розвиваються емоції та підтеми повісті. Така пунктирність обумовлена природою спогадів та згадування (flashback). За тезою Джанет Вінтерсон, коли ми згадуємо, це не відбувається послідовно: *"Things sit side by side according to their emotional impact. Memories can stir and impact one another; you can think of something five years ago, ten years ago, and watch it find its place next to something that happened just yesterday"* [1].

Цією особливістю зумовлена і відсутність чітко вказаних дат, сезонів, днів. Часові маркери в тексті загальні, не уточнюючі, такі як *"one day"*, *"one morning"*, *"once"*, *"over the years"*. Дні тижня вказуються вкрай рідко. При цьому, особливістю є чітка згадка неділі: *"Sunday was the Lord's day, the most vigorous day of the whole week"* [2, с. 2]. Так як цей день має особливе значення у християнській релігії, ця важливість та особливість була привита Джанет ще з дитинства, тією мірою, що вона чітко описує рутину кожного недільного дня. У даному випадку чітко виражений тісний взаємозв'язок часових та просторових координат у художньому світі Джанет. Важливість цього дня зумовлена тим, що героїня росте в сім'ї п'ятидесятників, і її простір тяжіє до закритості, а основне коло спілкування обмежене парафіянами церкви.

У повісті присутній також інший наратив, відокремлений від основного сюжету, це міфологічний та казковий хронотоп, який будучи не пов'язаним сюжетно з основним наративом, розкриває та драматизує бажання та страхи Джанет. Час побудований у відповідності до жанру, на що вказують часові маркери, притаманні казкам, такі як “*Once upon a time*”, “*A long time ago*”. Якщо таких маркерів немає, то часовий вимір, у якому відбуваються дії, розкривається за допомогою художнього простору та художніх образів. Так, наприклад, сер Персіваль та Круглий стіл вказують на те, що дана історія – це Артуріана.

Таким чином, поєднання декількох наративів із різним зображенням художнього часу, зіставлення реального та казкового, вплетення в дійсність вигаданого, сприяють якнайбільш повномірному й яскраво вираженому зображенню психічного й емоційного розвитку та дорослішання головної героїні.

Література

1. Cain, Sian. How to write a memoir: Jeanette Winterson and Helen Macdonald [E-resource]. *The Guardian*. 4 June, 2015. URL: <https://www.theguardian.com/books/2015/jun/04/how-to-write-a-memoir-jeanette-winterson-and-helen-macdonald> (viewed 14 January, 2022).
2. Jeanette Winterson. *Oranges Are Not The Only Fruit* [E-resource]. 1985. 132 p. URL: <https://media.oaipdf.com/pdf/5a54be12-76a9-4ef1-beb4-5ac50de63610.pdf> (viewed 15 January, 2022).

ЕТНОКУЛЬТУРНА СПЕЦИФІКА ФРАЗЕОЛОГІЇ

Марія КОЗАКОВА

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент О. В. Зосімова

Мова – це соціальний феномен, без якого не можна уявити існування будь-якого суспільства. Саме мова є найголовнішим знаком нації, за допомогою якого вона самоідентифікується та визначає свою індивідуальність.

Зважаючи на кількість народів, які існують у світі, досить легко усвідомити розмаїття культур, мов, символів, моральних та суспільних норм, способів спілкування та діяльності, які притаманні кожній окремій нації. Саме мова є засобом відображення процесів формування культури, її соціальних різновидів та міжнародних зв'язків.

Національно-культурні особливості будь-якої мовної системи виразно оприявнюються на фразеологічному рівні. В.В. Жайворонок наголошує на необхідності дослідження фразеологізмів саме в етнолінгвістичному аспекті. Фразеологія – це та сфера мовної діяльності, де, з одного боку, у мовних фактах яскраво відбиваються етнопсихологічні особливості соціуму, а з другого, – чітко простежується вплив мови на формування його менталітету [3, с. 33]. За словами В.М. Русанівського, «проблему етнолінгвістичного вивчення фразеологічного матеріалу будь-якої мови слід аналізувати в річищі

взаємозв'язку понять «мова – культура – етнос» [9, с. 3]. Отже, глибше пізнати етнос, проникнутися його духом, зрозуміти душу можна не лише через художню творчість чи художнє слово його найкращих представників, але й за допомогою слова, фразеологізму, взагалі через його мову як «душу», «серце» народу [3, с. 36].

Фразеологічні одиниці віддзеркалюють у своїй семантиці процес розвитку культури, фіксуючи й передаючи від покоління до покоління культурні надбання та стереотипи [3, с. 33]. Виконуючи функцію культурної пам'яті етнічної групи, фразеологізми надають цінну інформацію про історію, побут, цінності, звичаї, традиції певного народу [11, с. 357].

У сучасній лінгвістиці існує декілька підходів до виявлення національно-культурної своєрідності фразеологічних одиниць. Насамперед слід згадати *лінгвокраїнознавчий* підхід. Інтереси лінгвокраїнознавства зосереджені на фонових знаннях носіїв мови та на безеквівалентній лексиці [10]. Ця лінгвістична дисципліна сконцентрована передусім на фразеологізмах, метафорах, символах, оскільки вони є цінним джерелом відомостей про культуру та менталітет народу, у них ніби законсервовані міфи, легенди, звичаї. Серед представників лінгвокраїнознавчого підходу варто назвати Є.М. Верещагіна та В.Г. Костомарова, Д.Г. Мальцеву і Г.Д. Томахіна [10].

Порівняння фразеологічних аналогів різних мов з метою виявлення їх національно-культурних особливостей є предметом *контрастивного підходу*. Зіставлення фразеологізмів відбувається тут із метою виявлення відмінностей, які й складають етнокультурну своєрідність фразеології порівнюваних мов. Представниками цього підходу є Л.Г. Верба [2], І.В. Корунець [4], М.П. Кочерган [5] та ін.

Розвиток *лінгвокультурологічного підходу* (праці Б.М. Ажнюка [1], О.П. Левченко [6], В.А. Маслової [7], О.В. Нагорної [8], О.В. Шайковського [11] та ін.) орієнтує дослідника на вивчення співвідношення фразеологічних одиниць і знаків культури та актуалізує значення системи еталонів, стереотипів, символів тощо для опису культурно-національної специфіки фразеологічної системи [10].

Сукупне застосування перелічених підходів може дати повну картину національно-культурних особливостей фразеологічної системи.

Отже, фразеологізми найбільш яскраво репрезентують національну самобутність мови й відображають ідеологію та культуру її носіїв. Для усунення непорозумінь у процесі комунікації між представниками неблизько споріднених етносів знання семантики фразеологізмів з етнокультурно маркованим компонентом є дуже вагомим фактором.

Література

1. Ажнюк Б.М. Англійська фразеологія у культурно-етнічному висвітленні. Київ: Наук. думка, 1989. 136 с.
2. Верба Л.Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. Вінниця: Нова Книга, 2008. 248 с.
3. Жайворонок В.В. Українська етнолінгвістика. Київ: Довіра, 2007. 262 с.

4. Корунець І.В. Порівняльна типологія англійської та української мов. Вінниця: Нова Книга, 2003. 448 с.
5. Кочерган М.П. Основи зіставного мовознавства: підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2006. 424 с.
6. Левченко О.П. Фразеологічна символіка: лінгвокультурологічний аспект. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2005. 352 с.
7. Маслова В.А. Лингвокультурология: учебн. пособие. Москва: Изд. центр «Академия», 2004. 208 с.
8. Нагорна О.О. Етнокультурні особливості семантики англійських фразеологізмів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови». Одеса, 2008. 23 с.
9. Русанівський В. М. Єдиний мовно-образний простір української ментальності. *Мовознавство*. 1993. № 6. С. 3–13.
10. Чикина Е.Е. Выявление национально-культурной специфики фразеологизмов, современные подходы. *Международный научно-практический (электронный) журнал «INTER-CULTUR@L-NET»*. Под ред. Г.И. Макаровой. 2004. № 3. С. 196–201. URL: http://vfnglu.wladimir.ru/Rus/NetMag/v3/v3_ar09.htm (дата обращения: 10.01.2022).
11. Шайковський О.В. Етнокультурні особливості фразеологізмів англійської та української лінгвокультур. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2015. Вип. 51. С. 357–360.

ПРОФЕСІЙНА ЛЕКСИКА НІМЕЦЬКОЇ МОВИ В ОСВІТНЬО-ПЕДАГОГІЧНІЙ СФЕРІ КОМУНІКАЦІЇ

Ярославна КОЛЕСНИКОВА

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент О. В. Сидоров

Загальновідомо, що у професійній лексиці містяться всі засоби мови, які застосовуються в конкретній професійній сфері для взаємодії людей, зайнятих працею в цій сфері.

Професійна лексика характеризується тим, що: а) називає предмети, явища, відносини, з якими людина має справу у своїй професійній діяльності; б) відома досить вузькому колу осіб даної або суміжних професій; в) відзначається мовною свідомістю цієї групи осіб як «своя», пов'язана з власною професійною діяльністю.

За класифікацією В. Шмідта існують такі шари професійної лексики:

- 1) терміни (стандартизовані та нестандартизовані);
- 2) напівтерміни (професіоналізми: найменування продукції, спеціалізована лексика);
- 3) професійні жаргонізми.

Маємо підкреслити, що лексику, яка вживається переважно в науці, техніці, ремеслах й інших професійних сферах спілкування для позначення

спеціальних понять відповідних галузей знання, прийнято називати «спеціальною лексикою». До того ж основними класами спеціальної лексики є термінологічна і професійна лексика. Терміни являють собою офіційно прийняті найменування спеціальних понять. У той час як професіоналізми і жаргонізми відрізняються відсутністю строго наукового характеру і переважно розмовним вживанням.

Підмова педагогіки включає в себе особливі мовні засоби, що обслуговують різні сторони діяльності педагогів, вчителів і сприяють здійсненню надійної комунікації людей, задіяних у даній галузі.

Відповідно до цього вважаємо, що професійний лексикон, який функціонує в педагогіці та обслуговує таку сферу діяльності, як освітньо-педагогічна, може бути представлений як система взаємопов'язаних груп лексики:

- 1) професійна галузева термінологія (Fachterminologie), наприклад *Fragetechnik, Lernziel, Prüfung, Test* тощо;
- 2) нетермінологічна спецлексика (nichtterminologische Lexik): *Springstunde, Unterrichtsstörer, Vorentlastung*, тощо;
- 3) загальна лексика, що набуває «спеціалізацію» (Allgemeinlexik): *vermitteln, einführen, Tafel, Bewertung, Zappelphilipp (ADS-Kind)* тощо;
- 4) нерегламентовані засоби, що протистоять нейтральній літературній лексиці, наприклад *kleinschrittige Erarbeitung, verschriftlichen, ein Thema verorten, auf- bzw. abkursen*.

Як бачимо, перша і друга групи представляють професійно обмежену лексику (Berufslexik / Fachlexik). Вони включають терміни і напівтерміни, тобто слова, які спираються на чіткі визначення й опис позначуваного ними об'єкта. Третя група представляє нетермінологічні лексеми, пов'язані з мовною діяльністю соціальної групи комунікантів, і включає одиниці загальноновживаної лексики. Цю лексику важко зарахувати до якого-небудь типу. З одного боку, вона є загальновідомою, з іншого боку, вона має спеціальне рольове значення.

Особлива четверта група – це засоби, що є неприпустимими в зразках класичної офіційно-ділової прози, але при цьому вельми вживані в діловій професійній інтеракції. До них належать: професійно-жаргонна лексика, емоційно-експресивні засоби, лексика, яка характеризується своєю приналежністю до усного розмовного мовлення і своєю побутовою стилістичною тональністю.

Підбиваючи підсумки, варто зазначити, що розподіл мови освітньо-педагогічної комунікації традиційно ґрунтується на виділенні термінології як ядра мови науково-професійної комунікації і навколоядерної зони – усної професійної лексики, тобто професіоналізмів, а також професійних жаргонізмів і ненормативних одиниць.

ПОНЯТТЯ НЕДИСПОЗИЦІЙНОСТІ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

Олена КОЛІСНИК

Науковий керівник – доктор філологічних наук, доцент Я. Ю. Сазонова

Термін «диспозиція» походить від латинського *disposito* (тобто «розиція, розташування») і використовується для зображення природних рис феноменів у визначених обставинах. Найрозповсюдженішим прикладом є логічне твердження *Цукор розчиняється у воді*. Це являє собою природну для цієї кристалізованої субстанції ознаку (відповідно, й процес), що відбувається внаслідок впливу гарячої рідини, тому що є «невід'ємним» (тобто диспозиційним через фізичні умови реального світу). Таким же може бути омовлений відповідний предикат, оскільки він називає відповідну ознаку й дію. Не тільки ознаки явищ природи вважаються диспозиційними – інші предмети й живі об'єкти мають певний перелік характеристик, які можуть бути природними відповідно до конкретних (або загальноприйнятих) обставин їхнього існування. До прикладу, як правило, люди й тварини ходять, плавають літають, як їм дозволяє їхня анатомія і фізіологія, а неживі об'єкти залишаються нерухомими на поверхні, якщо тільки їх не рухають силоміць. Усі інші рухи в такому випадку за умови незмінних обставин сприймаються як недиспозиційні, тобто такі, які не можуть бути виконаними з урахуванням якостей об'єктів і обставин їхнього здійснення.

В українському мовознавстві, і загалом у мовознавстві, термін «недиспозиційність» уперше ввів Флорій Бацевич, який визначив його як «мовні засоби, що приписують певним назвам опису референтів нехарактерні, часто абсолютно неможливі ознаки. Такі описи можуть бути абсолютно протилежними природі, виявляти характеристики абсурду, тому створювати ситуації, неможливі для реального світу». Як зауважують учені (Ф. Бацевич, Я. Сазонова), недиспозиційні предикати можуть слугувати основою створення вигаданих світів різних жанрів у межах художнього дискурсу (абсурдні тексти, тексти літератури жахів або фентезі тощо). Світоустрій таких текстів, за задумом автора, має бути відмінним від світоустрою реальності автора й читача. Всі або частина об'єктів такого світоустрою мають ознаки, неможливі в реальності, тому що вони вважаються «одивненими», ненормальними, викривленими тощо з точки зору носія логіки реального світу. Ступінь відхилення від «норми» в різних літературних текстах варіюється: він може бути описаний у термінах нових можливостей або технологій або бути наближеним до містичних характеристик чи рис неземних істот. Більше того, ці якості можуть бути подібними до «норми» реального світу, але, наприклад, перебільшеними. Ф. Бацевич виділив 5 можливих способів вираження абсурду, в якому, на його думку, й виявляються недиспозиційні предикати: онтологічний, перцептивний, поведінковий, комунікативний і лінгвістичний.

Висновкуємо, що ідеї і класифікації Ф. Бацевича стануть теоретичним підґрунтям подальшої роботи над з'ясуванням лінгвопрагматичних функцій недиспозиційних предикатів у художньому дискурсі.

NATURE AND CHARACTERISTICS OF HOT AND COLD COGNITION

Anastasiia KOLOKOLOVA

Research Adviser – PhD (Pedagogy), Associate Professor O. A. Chukhno

In the 21st century, an individual has to deal with multi-faceted challenges caused by constantly changing dynamics of the modern world. Despite technological advances and the increase in standard of living, more and more people suffer from emotional problems which may result in unproductive or even counterproductive professional and social behavior. Thus, learning how to control one's emotions and approach difficulties rationally may enable a person to establish healthy relationships with other people and function successfully in all spheres of life.

The aim of the study is to explore the nature and characteristics of hot and cold cognition. In order to reveal the essence of cold and hot cognitive skills, we consider it necessary to analyze the definition of cognitive skills.

Cognitive abilities are defined as mental processes aimed at perceiving and processing information, solving problems and generating new ideas. Cognitive abilities include memory, attention, feelings, imagination, logical thinking, ability to make decisions.

Scientists differentiate between two types of cognition: 'hot' and 'cold'. Hot cognition is emotion-laden cognition. It is believed to be associated with cognitive and physiological arousal in which a person is more susceptible to environmental factors. Since hot cognition occurs automatically, quickly and is driven by emotions, it can lead to ineffective interaction with others, biased and poor decision-making. Common examples of hot cognition are reward training and risk taking. These are cognitive tasks which depend not only on a person's ability to think about the world around him/her, but also on his/her emotional state and social context in which he/she performs the task.

Cold, or non-emotional, cognition is usually considered a more classic category of cognition which exists in the realm of logic and reason without the involvement of an individual's emotional or social state. Making decisions with the use of cold thinking skills requires logic and critical analysis of the situation. Thus, when a person approaches a task by demonstrating cold cognition, he/she is able to provide a rationale behind his/her behavior, and the product of the task is likely to be emotionally neutral.

A person can control and regulate the switching between cold and hot thinking. The effectiveness of the process depends on one's personal qualities and the amount of training in this field. Comparing to hot cognitive skills, cold ones are more advantageous, since to achieve a better result, it is reasonable to approach a problem unemotionally.

Since cold cognitive skills are of paramount importance for achieving the aim of communication, we believe it is necessary to start developing these skills at school when an individual's brain is still flexible and, as a consequence, able to accept others' points of view and adapt to constant changes of the social, psychological and physical environment.

TENDECIES OF USING SYNAESTHETIC MEAPHORS IN CONTEMPORARY BRITISH POETRY

Alina KOLIADA

Scientific Advisor – PhD (Pedagogy), Professor N. V. Tuchina

Metaphor is one of the most common stylistic devices, denoting expressive renaming based on the contiguous characteristics of two objects [2]. As a stylistic device, metaphor is frequently employed in literature, emerging in every genre from poetry to prose. Synaesthetic metaphor is frequently described as a metaphor that exploits analogies between experiences in different sense modalities [1]. In synaesthetic metaphors, perceptual domain is created with the help of source domain, which is narrowed to concepts of perception. By employing this stylistic device in poetic texts, authors usually express cognitive insights as well as convey different concepts and phenomena to make their point of view more convincing. The tendency indicates that synaesthetic metaphor incarnates metaphorically cognitive and thinking processes, which makes them complicated to comprehend. Furthermore, despite the fact that synaesthetic metaphor is an emotional stylistic device that creates stable and enduring perceptions, it very constrained and does not create random mappings.

Synaesthetic transfers are implemented through five main sensory channels: touch, smell, taste, sound and sight. There are three principal tendencies of using synaesthetic metaphors by authors [3]. The first tendency affirms that synaesthetic transfers generally proceed from low to high sensory modes, from touch to taste, from taste to smell, from smell to sound, from sound to sight. Consequently, the preferred direction of mapping in synaesthetic metaphors is from lower modalities to higher ones rather than vice versa. The second tendency is closely related to the first one and states that touch is the main source of transfers. The third theory asserts that, despite its hierarchical position, sound, rather than sight, more often becomes a target domain. It can be explained by the fact that the number of linguistic units for presenting visual terms is much larger than for denoting auditory ones.

To sum up, we believe that synaesthetic metaphor is a complex phenomenon as it is extremely selective in terms of directionality, which can be represented by a considerable variety of patterns. Furthermore, a lot of synaesthetic expressions depict peculiarities of the language and are motivated by distinct conceptualisations of senses. Thus, studying synaesthetic metaphors in contemporary British poetry requires additional research.

References

1. Складеревская Г. Н. Метафора в системе языка. Санкт-Петербург: Наука, 1993. 152 с.
2. Gibbs, R. The Poetics of Mind: Figurative Thought, Language, and Understanding. Cambridge: Cambridge University Press. 1994. P. 222-227.
3. Ullmann, S. The Principle of Semantics. 2nd ed. Glasgow: Jackson. 1959. P. 122-128.

ПОНЯТТЯ ІНТЕНЦІОНАЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ ФІЛОСОФІЇ І ЛІНГВІСТИЦІ

Анастасія КОСТЕНКО

Науковий керівник – доктор філологічних наук, доцент Я. Ю. Сазонова

У філософії інтенціональність (інколи – інтенційність) – це сила розуму та психічних станів щодо речей, властивостей і станів речей з метою їх репрезентувати або відстоювати. Якщо говориться про психічний стан індивіда, який має інтенціональність, це означає, що цей індивід має ментальні репрезентації, які мають зміст. Більше того, якщо мовець вимовляє слова якоюсь природною мовою або малює картинки чи символи штучною мовою з метою передати іншим зміст свого психічного стану, ці артефакти, які використовує мовець, також мають зміст або інтенціональність. «Інтенціональність» – це філософське поняття: з тих пір, як його ввів у філософію Франц Brentano в 19-му столітті, воно використовувалося для позначення процесів репрезентації, які лежать на межі між філософією розуму й філософією мови.

Значення слова *інтенціональність* не слід плутати зі звичайним значенням слова *намір*. Етимологія слова *інтенціональність* ведеться від латинського *tendere*; відповідно, ідея інтенціональності полягає в тому, що ментальна дія спрямована на об'єкти як цілі. У середньовічній логіці та філософії латинське слово *intentio* використовувалося для позначення того, що сучасні філософи та логіки сьогодні називають «концепцією» або «наміром»: щось, що може бути істинним для нементальних речей і властивостей. Наприклад, концепція собаки, яка є інтенцією першого рівня, застосовується до окремих собак або до властивості бути собакою. Тож намір й інтенція – це специфічні стани розуму, які, на відміну від переконань, судження, надії, бажання чи страху, відіграють особливу роль в етіології дій. Натомість, навмисність є поширеною ознакою багатьох різних психічних станів: переконання, надії, судження, наміри, любов і ненависть – все це демонструє намір.

Хоча значення слова *інтенціональність* у сучасній філософії пов'язане зі значеннями таких слів, як *інтенція* та *намір*, тим не менш, його не слід плутати з жодним із них. Більше того, логіка тлумачення схожих за поверхневою структурою словосполучень, наприклад, *людина має серце* і *людина має нирку* різна, оскільки інтенціонал слів *нирка* і *серце* різний: з одного боку, усі істоти з нирками є істотами з серцем, з другого – слово *серце* має ширше тлумачення.

У подальшому окреслені проблеми розуміння «інтенціональності» дозволять чіткіше зрозуміти й дослідити інтенціональність мовлення, оскільки, як вказує П. Вацлавік, процес спілкування є обміном інформації, яка має місце лише в результаті навмисності. Він розширює концепцію, згідно з якою спілкування включає всю поведінку людини (як фізичну / віртуальну присутність). П. Вацлавік та його однодумці наголошують на визначальній ролі взаємодії в аксіомі «неможливість не спілкуватися». Уся поведінка (вербальна й

невербальна), те, що відбувається між людьми, які знають про присутність один одного, має певний вплив на них, навмисний він чи ні.

ПРОЯВИ МОДЕРНІЗМУ У ТВОРЧОСТІ ФРАНЦА КАФКИ

Анастасія КУЛІЧЕНКО

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент М. Ю. Тарарак

Модерністська література відображала образ тогочасного суспільства та значно вплинула на розвиток мистецтва в майбутньому. Безсумнівно, у своїй певній манері вплинув на розвиток модернізму Франц Кафка.

Ф. Кафку називають великим письменником ХХ століття не просто так. Його творчість і досі не досліджена та не структурована до кінця літературознавцями. Кожен має свою думку з приводу того, до якого стилю його можна віднести. Хтось бачить у ньому іудейського віровчителя, а хтось – екзистенціалістського пророка, хтось – авангардиста, а хтось – консерватора, хтось шукає ключ до його таємниць у психоаналізі, а хтось – у семіотичному аналізі або структуральному. Але реальний Кафка завжди ніби вислизає з меж чіткого світовідчуття.

Проте, належність Ф. Кафки до епохи модернізму є однозначною, тому що ми бачимо очевидний бунт проти традиційної літератури у вигляді реалізму. Зображення життя таким, яке воно є, не цікавить письменника, він додає фантастичні образи, містицизм, метафори, додаткові значення у свої твори, і це відрізняє його від творчості реалізму.

Іншою ознакою модернізму є загострення автором уваги на внутрішньому «Я» головного героя. Саме внутрішні переживання стають центром сюжету та його розвитком. Відомо, що Франц Кафка був людиною чутливою та легко вразливою, і тому зовнішній світ йому був чужий і страшний. Беззахисність перед зовнішнім світом, невміння пристосуватися до зовнішнього боку життя, завдавали Кафці величезних мук. Це породжувало у його свідомості почуття провини перед життям і перед людьми. Ці почуття виливались у його твори. Не можна не погодитись з А. Карельським, який назвав новелу «Перевтілення» «грандіозною метафорою комплексу провини перед батьком та сім'єю». Його батько був власником торгівельної фірми та покладав на свого сина великі надії щодо продовження сімейного діла, проте зіткнувся з розчаруванням у власному сині. Через це Кафка відчував велику провину та зобразив її у новелі «Перевтілення». Проте, вина в цій новелі, хоч і присутня у творі від початку до кінця, читається поміж строк і не є головним аспектом твору.

Головним же аспектом новели стає тема самотності, байдужості та відчуження, що також перекликається з мотивами модернізму: в ті часи людство переживало індустріалізацію, вперше відчули на собі капіталізм, люди шукали роботи та кращого життя у великому місті, де кожен був один одному чужак та незнайомець. За Кафкою, відчуження — це загальна, всеосяжна категорія безглуздості та безцільності людського існування. Питання

відчуження людини – це, здається, головне питання творчості Франца Кафки. Він порушує це питання в таких творах, як «Звіт для академії», «Нора», «Процес». У всіх творах одна схема: самотня особистість – ворожий світ. Причиною становлення цієї схеми за основну, напевне, є реальне життя письменника, який відчував тягар відчуженості та самотності на собі.

Кафка – це жорстокий критик соціального зла. Інша річ, що, співчуючи бідам людини і людства, Кафка вважав за краще зображати ці біди не в реальних співвідношеннях і взаємозв'язках, а крізь призму сну, фантастичного чи містичного міражу. Звідси – труднощі розуміння і розшифровки багатьох його творів, можливість їх суперечливих трактувань, але це, у свою чергу, зумовлено тим, що Кафка був художником-модерністом.

Кафка – геній своєї епохи. Своєю творчістю він зумів показати абсурдність, але водночас і цінність нашого життя та нашого існування. Його неперевершена досі мова розбурхує людські уми і до цього дня, що також підтверджує його геніальність і важливість.

ВИКОРИСТАННЯ АНГЛОМОВНИХ САЙТІВ (BBC, CNN) У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Олександр ЛАБКОВСЬКИЙ

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент І. М. Камінін

Сучасний урок англійської мови – це більше ніж вивчення іноземної мови. Він охоплює ознайомлення учнів із культурою інших країн, вчить шукати та розрізняти інформацію, виховує повагу та толерантність тощо. Для цього вчителі Нової української школи вдаються до різноманітних засобів урізноманітнення уроку іноземної мови. Так, наприклад, використання англомовних сайтів у процесі навчання стає в пригоді особливо в старшій школі, коли учні автономні, мають достатній рівень володіння іноземною мовою і можуть зануритися до новинного англомовного світу.

Використання новинних англомовних сайтів, таких як BBC та CNN, під час вивчення англійської мови, розглядалось науковцями-методистами в різних аспектах, що вказує на актуальність цієї теми. На основі опрацьованої літератури вдалося узагальнити певні критерії для підбору матеріалу для використання на уроці англійської мови, а саме:

1) *відповідність теми*. Тема статті має відповідати чинним стандартам та календарному плануванню. Важливо слідувати плануванню та не виходити за його межі, інакше учням буде важко працювати із зовсім новим матеріалом, який не з'явиться пізніше. Системність у навчанні – це запорука успіху.

2) *довжина статті*. Довжина має бути в межах 5-10 хвилин усного читання, аби учні мали час для роботи зі статтею після читання. Довгі статті можна редагувати власноруч.

3) *мовний зміст*. Мова статті відіграє ключову роль, адже текст статті можна обіграти на різних мовних рівнях: лексичному, граматичному, синтаксичному. Так, нову лексику можна виокремити і розробити вправи для її

засвоєння, опрацювати граматичні явища, розібрати особливості автентичного синтаксису тощо.

4) *практичність*. Новинний текст необхідно використати як основу для бесіди з учнями або рольової гри, тобто він має бути опрацьованим, а не лише прочитаним учнями [1].

Робота із текстом новинної статті має відбувати в декілька етапів:

- 1) розминка.
- 2) дотекстовий етап.
- 3) етап читання (текстовий етап).
- 4) післятекстовий етап.
- 5) етап роботи з мовним матеріалом (лексичним, граматичним тощо), етап домашньої роботи [2].

Резюмуючи вищесказане, можна стверджувати, що новинна стаття є чудовим навчальним матеріалом, який розвиває основні навички мовленнєвої діяльності – читання, письмо, говоріння. При цьому успіх роботи з цим матеріалом залежить від чіткого алгоритму та поетапних дій.

Література

1. Farmer J. A. How to effectively use news articles in the EFL classroom [E-resource]. *The Internet TESL Journal*. 2008. Vol. 14. No. 12. URL: <http://iteslj.org/Techniques/Farmer-News.html> (accessed 26/01/2021).
2. Rees G. Using news articles [E-resource]. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/article/using-news-articles> (accessed 26/01/2021).

МОВЛЕННЄВІ ОСОБЛИВОСТІ РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ШАРІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ ПОЧАТКУ 20-ГО СТОРІЧЧЯ

Марина ЛАСТОВЕРОВА

Науковий керівник –кандидат філологічних наук, доцент І. В. Жарковська

Соціальна диференціація британського суспільства обумовлена як його поділом на професійні, вікові групи, субкультури, так і розподілом соціуму на класи, що не могло не знайти відображення в мовленнєвих особливостях представників різних соціальних верств. У зв'язку з тим, що наше дослідження присвячене вивченню мовленнєвих особливостей різних соціальних верств у Великій Британії початку 20-го сторіччя, у першу чергу доцільно визначити поняття «класовий діалект». Під класовим діалектом розуміємо соціально зумовлений різновид мови, що використовується в різних комунікативних сферах представниками одного класу, а також результат соціальної диференціації мови. Далі розглянемо ключові риси, що відрізняють мовлення різних соціальних прошарків британського суспільства.

Аналізуючи класові діалекти Великобританії початку 20-го сторіччя, можна виділити три великі класи, на які поділяється британське суспільство: аристократія (верхівка суспільства), середній та робітничий класи.

Поміж характерних рис, що відрізняють діалект аристократії, насамперед, слід зазначити вимову. Акцент вищих соціальних верств населення відрізняється зрозумілістю і чистотою, всі приголосні вимовляються чітко та ясно. Представники даного класу не опускають і не проковтують звуки [t] і [h], що можна почути, розмовляючи з представниками нижчих верств. Наприклад, слово “better” (краще) вимовлятиметься аристократами як [bete], а не як [be'r], а слово “humour” (гумор) звучатиме як ['hju:me], а не ['ju:me]. Окрім цього, людину, яка не відноситься до еліти, може видавати вимовляння поєднання th як [f] або [v], а літери g наприкінці слів як [k], тобто людина робітничого класу буде вимовляти слово something (щось) як “somefink”.

Також варто відзначити лексику, за якою можна визначити до якого класу соціального прошарку належить та чи інша людина. Існує цілий набір слів та виразів, які миттєво видадуть представника аристократії. Наприклад: “pardon” посідає перше місце в цьому списку, оскільки вимовивши це слово у суспільстві, людина миттєво була віднесена до нижчих верств населення. Коли треба перепитати, представник вищого класу запитував: “What?” або “Sorry/ Sorry, what?”, а представник середнього чи нижчого класу казав “pardon”. “Toilet” – ще один приклад лексичного класового маркеру, почувши який представники вищих верств суспільства обмінювались розуміючими поглядами, зробивши уявну позначку про належність того, хто говорить до соціальних низів. Замість цього слова аристократія вживала “lavatory”.

Отже, ми бачимо, що різні соціальні верстви населення мають особисті мовленнєві особливості. Те, що є нормою мовлення для середнього та робітничого класу, не є нормою для аристократів. Передбачаємо, що вживання фразеологізмів та ідіоматичних виразів також може залежати від класового діалекту мовців. Слід зазначити, що фразеологія як джерело лінгвокраїнознавчих відомостей є одним із мовленнєвих засобів бачення картини світу та ціннісних орієнтирів певного етносу. Таким чином, перспективою нашого дослідження є проаналізувати мовленнєві особливості різних соціальних верств у Великій Британії початку 20-го сторіччя на прикладі ідіоматичних виразів у мовленні персонажів серіалу “Downton Abbey”.

ОСОБЛИВОСТІ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ МЕТАФОРИ В ДИСКУРСІ ЕКОЛОГІЧНОГО РУХУ ПАРТІЇ ЗЕЛЕНИХ

Марина ЛІСКОВА

Науковий керівник – доцент, кандидат філологічних наук Л.Є. Красовицька

Вирішальним чинником концептуалізації світу є соціально-психологічні установки, цінності, стереотипи свідомості, що формують способи бачення світу та уявлення людей, які належать до певної лінгвокультурної спільноти. З огляду на це, вивчення характеру розвитку людства та міжкультурної взаємодії неможливе без урахування особливостей національних менталітетів, політичної культури та норм поведінки в будь-якій країні. Зважаючи на це, у роботі розглядаються концептуальні метафори в дискурсі екологічного руху Америки

та Англії.

Дослідницький інтерес до руху партії Зелених обумовлений, з одного боку, актуальністю, глобальністю і гуманізмом проблем, які з ними постають, а з іншого, – складнощами, з якими стикаються екологи в умовах сучасної соціально-політичної та економічної ситуації. Прагматичний сенс політичних баталій полягає у завоюванні довіри адресата й залученні до свого табору якомога більше виборців шляхом інтеграції своїх, дискредитації чужих і створення ідеологічно вивіреної картини світу у свідомості електорату. Тому стрижнем цього когнітивно-дискурсивного дослідження є лінгвокультурологічна категорія СВІЙ – ЧУЖИЙ, яка відображає константи національної свідомості та базові уявлення, що поширюються культурою (П. Бурдье, Р. Водак, Т. А. ван Дейк, К. Шмітт, О. С. Ісерс, Е. Р. Лассан, О. А. Леонтович, М. Л. Макаров, Н. О. Санцевич, Ю. С. Степанов, Т. В. Цив'ян, А. П. Чудінов, О. Й. Шейгал). Актуальність когнітивного дослідження метафоричного моделювання лінгвокультурологічної категорії СВІЙ – ЧУЖИЙ у дискурсі екологічних рухів Англії та Америки обумовлена перспективністю подальшого розвитку теорії концептуальної метафори та її заломлення у сфері міжкультурної комунікації. Процеси метафоризації та метонімізації слугують потужними засобами концептуалізації навколишньої дійсності і являють собою когнітивні механізми, які використовуються для судження про світ і для його розуміння (Ю.Д. Апресян, І.В. Арнольд, Н.Д. Арутюнова). У роботі намагаємося уточнити теоретичні передумови й методологію когнітивного дослідження концептуальних метафор, що використовуються для репрезентації лінгвокультурологічної категорії СВІЙ – ЧУЖИЙ в екологічному дискурсі. У дослідженні робиться спроба систематизувати мовний матеріал і виявити концептуальні метафори в текстах, що належать до екологічного дискурсу Англії та Америки; виявити й описати домінантні метафоричні моделі, що використовуються для вираження лінгвокультурологічної опозиції СВІЙ – ЧУЖИЙ в екологічному дискурсі названих країн, а також проаналізувати закономірності метафоричного уявлення категорії СВІЙ – ЧУЖИЙ в англійському та американському екологічному дискурсі.

ЕРГОНІМИ ЯК ОСОБЛИВИЙ РІЗНОВИД ВЛАСНИХ НАЗВ

Юлія ЛИСЯНСЬКА

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент О. В. Зосімова

Хоча ономастика має досить тривалу історію розвитку, наразі досі розгортаються наукові дискусії щодо формування та застосування нових ономастичних термінологічних понять у політичній, науковій, культурній, виробничій, торговельній, харчовій та інших сферах. Сам термін «ономастика» вперше запропонував хорватський лінгвіст Т. Маретич у 1886 р., але спочатку він позначав лише одну сучасну ономастичну дисципліну – антропоніміку (науку про власні імена людей). На сьогодні ономастика досліджує також топоніми – назви географічних об'єктів; космоніми – назви космічних об'єктів:

галактик, зірок, планет, супутників, астероїдів, комет та ін.; зооніми – імена тварин; фітоніми – назви рослин; хрононіми – назви періодів часу; ергоніми – назви політичних і громадських об'єднань людей; хрематоніми – назви різних унікальних предметів: знарядь праці, зброї, інструментів, приладів, побутових предметів, коштовностей та ін. [1, с. 263].

Помітне зростання сфери індустрій усього світу беззаперечно зумовлює підвищення уваги до вивчення сучасних прагмонімів (назв товарів) та ергонімів (власних назв організацій, виробничих і суспільних об'єктів). Різним аспектам дослідження ергонімії присвячені роботи А.В. Беспалової (англійські ергоніми), О.Г. Мікіної (французькі, англійські та російські ергоніми); О.О. Белея, Г.В. Зимовець, Н.М. Лесовець, С.О. Шестакової (українські ергоніми) та ін.

Існують дещо різні підходи вчених до визначення поняття «ергонім». У класичному словнику ономастичної термінології Н.В. Подольської було подано таку дефініцію: «Ергонім – розряд оніма. Власна назва ділового об'єднання людей, зокрема спілки, організації, установи, корпорації, підприємства, товариства, закладу» [3, с. 166]. В енциклопедії «Українська мова» Ю.О. Карпенко дає таке визначення: «Назви організацій, виробничих та суспільних об'єднань» [2, с. 84]. Учений підкреслює, що термін «ергонімія» використовують для позначення величезної кількості найменувань – від партій, товариств, заводів, закладів вищої освіти до кінотеатрів, кооперативів, магазинів, фірм тощо [2, с. 85].

У фундаментальній теоретичній праці з ономастики М.М. Торчинський запропонував стислу й водночас містку дефініцію досліджуваного терміна: «Ергонім – власна назва постійних або тимчасових об'єднань людей» [5, с. 150]. Учений підкреслює, що такі об'єднання є не лише діловими, а будь-якими, на відмінну від Г.В. Ходоренко, яка трактує ергонім саме як «найменування ділового об'єднання людей» [6, с. 163].

Являючи собою особливий розряд власних назв, ергоніми виконують не лише традиційну функцію називання, але й інші, специфічні функції, які доцільно буде проілюструвати за допомогою назв американських компаній-виробників харчових продуктів, що є об'єктом дослідження в нашій кваліфікаційній роботі:

1. Номінативна, або називна функція. Кожне ділове об'єднання людей потребує власного імені, щоб потенційні споживачі продукції / послуг змогли виділити (ідентифікувати), дізнатися про цей заклад й відрізнити (диференціювати) його від інших подібних об'єднань. Будь-який ергонім виконує номінативну функцію, інформуючи оточуючих про місце розташування об'єкта, його власника, вид товарів / послуг, які він пропонує тощо [4, с. 297]. Відповідно, ергоніми можна класифікувати за такими підгрупами:

1) ті, що повідомляють про специфіку об'єкта – асортимент товарів або послуг (*Burger King, Snak King, Buddy Fruits* [7]);

2) позначають об'єкт продажу, послуг через назву суб'єкта, що виробляє або пропонує товар (*McDonald's, Carlo's Bake Shop, Mrs. Fields, Rosa Food* [7]);

3) називають місце виробництва товару (*United States Bakery, Alvarado Street Bakery, Dakota Style* [7]) тощо.

Як бачимо, багато з досліджуваних ергонімів поєднують різні типи інформації, наприклад вказівку на тип продукції та ім'я власника тощо.

2. Рекламна функція. Ергоніми переважно є рекламними іменами (крім деяких назв громадських організацій). Рекламні ергоніми – це власні імена рекламного характеру, які належать внутрішньоміським об'єктам та об'єднуються функцією реалізації товарів і послуг [4, с. 297]. Подібні назви мають на меті привернути увагу, зацікавити своєю яскравістю, незвичайністю тощо, змусити відгукнутися споживача як потенційного клієнта. Наприклад, американська мережа кондитерських виробів має оригінальну назву *Just Born*, пов'язану з рекламним гаслом компанії, що звучало таким чином: “*A great candy isn't made...it's Just Born*” [7].

3. Естетична функція. Назви є естетично привабливими й викликають позитивні асоціації [4, с. 297]: *Ocean Spray, The Morning Star Company* [7].

Отже, ергоніми є важливою частиною ономастичної лексики. Комерційний ергонім сьогодні набуває рис, що визначають його роль не лише як позначення фірми, компанії-виробника, торговельної мережі, але також як елемент її іміджу, як елемент діалогу з клієнтом. А оскільки метою будь-якої комерційної структури є залучення якомога більшої кількості клієнтів, то й вплив на адресата полягає у спонуканні його зробити вибір саме на користь компанії, названої в оригінальний спосіб.

Дослідження назв комерційних підприємств належить до перспективних напрямків мовознавчих студій, адже дає можливість визначити специфіку номінаційних процесів у цій сфері, а також особливості реалізації рекламної та естетичної функції ергонімів у різних лінгвокультурах.

Література

1. Зубко А. Українська ономастика: здобутки і проблеми. *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики: зб. наук. пр.* 2007. Вип. 15. С. 262–281.
2. Карпенко Ю.О. Власні назви. *Українська мова: енциклопедія* / ред. кол.: В.М. Русанівський, О.О. Тараненко (співголова), М.П. Зяблюк та ін. 3-є вид., зі змін. та доп. Київ: Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 2007. С. 84–85.
3. Подольская Н.В. Словарь русской ономастической терминологии. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: Наука, 1988. 192 с.
4. Позніхиренко Ю.І. Ергонімія: завдання та функції ергонімів. *Закарпатські філологічні студії: наук. журнал.* 2013. Вип. XIV. С. 296–300.
5. Торчинський М. М. Структура онімного простору української мови: монографія. Хмельницький: Авіст, 2008. 548 с.
6. Ходоренко А.В. Когнитивные аспекты функционирования современной антропонимики (на примере наименований групп лиц): монография. Днепропетровск: Пороги, 2011. 422 с.

7. Wikipedia: The Free Encyclopedia [E-resource]. URL: <http://en.wikipedia.org> (viewed 24 December 2021).

ПОНЯТТЯ ПРОСТОРУ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

Валентина МАЙСТРЕНКО

Науковий керівник – доктор філологічних наук, доцент Я. Ю. Сазонова

Розкриття змісту поняття «простір» важливо не тільки для лінгвістики, але й для філософії й математики. Однак, рішення, які є істинними, наприклад, для філософії, можуть не відповідати уявленню про поняття простору в системі мовлення. Таким чином, вживання терміну «простір» у лінгвістиці близьке, хоча не тотожне його використанню в інших науках. У філософії простір – це форма буття матерії, що характеризує її протяжність, структурність, співіснування і взаємодію елементів у всіх матеріальних системах. Загальне розуміння простору формується у людини в емпіричному досвіді при характеристиці матеріального об'єкту або множини таких об'єктів, що займають різне положення в просторі. Основними філософськими властивостями простору є протяжність (здатність тіл існувати одне поруч із іншим), однорідність (відсутність яких-небудь виділених точок), ізотропність (рівноправність усіх можливих напрямів руху) і тривимірність (здатність визначити положення будь-якого об'єкта за допомогою трьох незалежних величин: довжини, висоти, ширини).

Простір як лінгвістичне поняття не може охоплювати виключно матеріальний світ. Людина як психічна і фізична особистість, її внутрішній мікросвіт є також областю буття її бажань, намірів, думок, станів, об'єктних і безоб'єктних почуттів, а отже – нематеріальним простором. Відповідно, лінгвістичні науки розглядають властивості простору з точок зору як матеріального, так і нематеріального світів. Так, протяжність простору у лінгвістиці буде розглядатися як здатність співіснування компонентів світу дійсності й світу вимислу, а ізотропність і тривимірність будуть вважатися властивостями виключно матеріального світу.

Сучасні (в широкому сенсі) філологи приділяли й приділяють увагу простору. Наприклад, лексичний і граматичний рівень вираження просторових номінацій і відносин був об'єктом дослідження О. С. Кубрякової, О. Н. Селіверстової; художній постір тексту як літературного твору досліджений М. М. Бахтіним, І. Р. Гальперінім, Ю. М. Лотманом, В. Н. Топоровим, Б. А. Успенським та ін.); наразі активно застосовується когнітивний підхід до вивчення вираження простору (наприклад, Ю. С. Степанов вважається одним із його засновників). Різнобічне висвітлення омовлення простору здійснюється вітчизняними вченими: В. Барчук, М. Городенська, О. Кульбабська (локативна семантика дієслів), В. Ожоган (локативність синтаксем), С. Терехова (лінгво-філософське розуміння простору), С. Фоміна, Ю. Тимченко, Ю. Лебеденко (вербалізація концепту «простір»).

Висновкуємо, що навіть короткий огляд досягнень сучасних мовознавців засвідчує актуальність і питомість вивчення омовлення простору як на різних рівнях однієї мови, так і в порівняльних і загальнотеоретичних вимірах. Надалі вважаємо перспективним дослідити вираження простору почуттів у художньому дискурсі на матеріалі текстів англійською мовою.

МЕТОДИЧНІ ПРИНЦИПИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ДИСТАНЦІЙНОМУ РЕЖИМІ

Вікторія МЕЛЕНЧУК

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент В. В. Перлова

Розповсюдженість комп'ютерних та Інтернет-технологій досягла того ступеню, що навіть у процесі вивчення іноземних мов вони зайняли значне місце і зробили можливим здійснювати навчання в дистанційному режимі.

З одного боку, це надало додаткових можливостей всім учасникам навчального процесу, з іншого боку, перехід до дистанційного режиму сформував потребу в перегляді існуючих принципів навчання іноземних мов і розробці нових принципів, які здатні реалізовувати потенціал дистанційного навчання повною мірою.

До основних методичних принципів навчання іноземної мови, які можуть бути використані в дистанційному форматі, відносяться принципи комунікативності, домінуючої ролі вправ і принцип взаємопов'язаного навчання видів мовленнєвої діяльності.

Згідно з принципом комунікативності навчальний процес з іноземної мови має відтворювати процес реальної комунікації [1].

Принцип домінуючої ролі вправ полягає в тому, що учні виконують різноманітні вправи, які спонукають їх до здійснення мовленнєвих дій [1].

Принцип взаємопов'язаного навчання видів мовленнєвої діяльності передбачає паралельне навчання різних видів мовленнєвої діяльності і тим самим забезпечує розвиток навичок і вмінь мовлення у комплексі [1].

Отже, при організації навчання в дистанційному режимі необхідно реалізувати всі зазначені методичні принципи навчання іноземних мов для забезпечення ефективності цього процесу.

Урок у дистанційному режимі має бути оформлений таким чином, щоб учень не помічав, що він знаходиться не в класі. Цього можна досягти лише за допомогою адекватного поєднання текстового, аудіо і відео контенту. За цих умов буде реалізовуватися принцип комунікативності.

Підготовлений вчителем навчальний матеріал має складатися з текстів лекцій, малюнків, презентацій, аудіозаписів, відеозаписів, списку зовнішніх веб-локацій, вікторин, інтерактивних вправ, тестів та екзаменаційних завдань. Навчальний матеріал має супроводжуватися методичними вказівками. Таким чином, можна реалізувати принцип домінуючої ролі вправ під час дистанційного навчання.

Використання синхронного й асинхронного режимів навчання може дозволити вчителю здійснювати взаємопов'язане навчання мовленнєвих

навичок і вмінь, оскільки в кожному режимі у фокус будуть потрапляти ті чи інші навички і вміння.

Отже, методичні принципи навчання іноземних мов у дистанційному режимі ґрунтуються на загальноприйнятих принципах, але з урахуванням особливостей використання комп'ютерних та Інтернет-технологій.

Література

1. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид.2-е / Кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт. 2002. 328с.

THE CONNECTION BETWEEN COLOR SYMBOLISM AND THE LINGUISTIC AND COLOUR WORLD MAPPING

Маргарита МЕХЕДА

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, професор Н. В. Тучина

Due to the primacy of the perceptual form of world mapping and the ability of colour to influence the physical and emotional state of a person, colour becomes a cultural factor and is an important part of the linguistic and colour world mapping. Linguistic and colour mapping is one of the main categories of culture, capturing unique information about the colour of nature, the originality of the historical path of the people, the interaction of different ethnic traditions, the specific features of the artistic vision of the world [4, p. 228].

Colour world mapping is realized in the form of colour symbols (individual lexemes, phrases, idiomatic expressions) and is an organic part of the linguistic world mapping [5, p. 51]. Since there are many languages, there are also many linguistic world mappings, and each nation has their own specifics.

The colour concept is a colour image, as well as figurative and symbolic meanings caused by the associations of some ethnic group. Colour symbols are present in various spheres of life, be it religion, sports, national symbols, etc. The symbolism of colour, like any other, is based on the features of human psyche, on various associations, which are based on everyday human experience with mythological, religious and aesthetic views. Over time, the interpretation of colour symbols changes: the original meanings are lost, new ones are acquired. It is clear that in the memory of representatives of a particular linguistic and cultural community there are modern meanings and only echoes of the original meanings. According to culturologists, the colour palette has always played an important role in human life, its changes depending on the characteristics of the historical epoch. Colour, being one of the most important categories of world knowledge, is almost on a par with such basic concepts that describe reality as space, time and motion. The symbolism of colours plays a significant role in mythology, folk rites, art, and so on; and varies depending on the denoted subjects, regional features, traditions, etc. In general, we can distinguish seven main groups of colours: red, yellow, green, blue, black, gray, and white [2, p. 301]. There is a colour triad in all languages of the

world; these colours (black – white – red) are in all languages of the world; the differences of these colours are used in all symbolic systems [3, p. 146].

The symbolism of colour names in English speaks in favour of the observations of the literary historian J. Jusserand [1] on the mentality of the British and the ethnocultural values encoded in their folklore and literature. Lexicographic data indicate a high level of linguistic processing of colour names (the phenomenon of polysemy and indirect meanings, high potential derivatives etc).

Thus, the linguistic and colour world mapping, being an important element of the conceptual and linguistic world mapping, is worth studying in various works of fiction where one can trace cultural, national and individual features of world perception.

Bibliography

1. Жюссеран Ж. История английского народа в его литературе. Санкт Петербург: Изд-во С. Н. Поповой, 1898. 311 с.
2. Камберова Р. Семантика лексем зі значенням кольору в українських поетів-символістів. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2009. Вип. 48. С. 300–305.
3. Корольова В.В. Поетична семантика кольоративів у сучасній українській мові. *Мова і культура*. 2012. Вип. 15. Т.1. С. 215–220.
4. Короткова Л.В. Колірна символіка як об'єкт дослідження сучасної лінгвістики. *Нова філологія*. 2014. № 64. С. 225–233.
5. Рудакова М. Лінгвокольорова картина світу у творі жанру фентезі Н. Геймана “Coraline”. *Сучасні аспекти дослідження і викладання іноземних мов*. 2017. Вип. II. С. 50–55.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФОНОСТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ В ОПОВІДАННЯХ В. БОРХЕРТА

Дар'я МІРОШНИК

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент О. В. Сидоров

Особливості німецькомовних коротких оповідань як оповідної поезії зазнали впливу багатьох факторів. До середини 20 століття короткі оповідання оформилися в літературній традиції як самостійний жанр зі своїми особливостями, а їх тематичний зміст відповідав вимогам тогочасного німецького суспільства. Одним із майстерних авторів оповідань був Вольфганг Борхерт. Це підтверджує не лише кількість досліджень про творчість письменника в Німеччині, а й висловлювання його сучасників. Лексико-семантичні засоби, які стилістично вдало використовує автор, надають творам В. Борхерта високого ступеня виразності.

Дослідницька цінність цієї роботи може бути визначена спрямованістю сучасних лінгвістичних досліджень на наукову ідентифікацію фоностилістичних прийомів та роль, яку вони відіграють у літературно-художніх творах.

Фоностилістика відображає фоносемантичні зв'язки між словами в тексті шляхом вибору з ряду акустико-артикуляторних і лінгвістичних ознак, досліджених фонетикою, тих, що здатні створювати звуковий ефект, умотивований змістом і образністю тексту. Самі ж ознаки можуть бути первинними (звуконаслідувальними) і вторинними (звукосимволічними).

При вивченні фоностилістичних засобів у тексті було виявлено фонетичну релевантність у словах, що позначають колір, якість, звучання, рух, світло та форму.

Було проаналізовано фонетичні засоби створення стилістичних фігур. У результаті проведеного дослідження стало можливим дійти таких висновків.

У мовознавстві часто вживаються терміни «виразні засоби в мові» та «стилістичні засоби». Але навряд чи можна провести чітку межу між засобами виразності та стилістичними прийомами. Під «виразними мовними засобами» маються на увазі ті фонетичні, лексичні, морфологічні та синтаксичні форми, які служать емоційному чи логічному вдосконаленню мови. Ці форми сприймаються і реалізуються з функціональної точки зору.

Найпоширенішим фонетичним засобом, який часто спостерігається в оповіданнях В. Борхерта, є звуконаслідування (ономатопея). Фонетичний засіб звуконаслідування становить звук, імітацію реальних явищ. Інакше кажучи, його сутність полягає в намаганні шляхом спеціального підбору та концентрації звуків мови відтворити звуки, що існують у реальному навколишньому житті:

*«Er **tappte** durch die dunkle Vorstadt. ... Der Mond fehlte und das Pflaster war erschrocken über den späten Schritt. ... Durch die dunkle Vorstadt **tappte** er zurück».*

У цьому фрагменті з твору «*Die drei dunklen Könige*» дієслово **tappen** указує на гучні звуки, що супроводжують рух головного героя («**tapp**»).

Як бачимо, звуконаслідування в оповіданнях В. Борхерта слугує зображальним прийомом на противагу виражальному.

Що ж до інших фонетичних засобів, то другу позицію за вживанням посідають звукопис та алітерація.

Звукопис (вигук) є прийомом художньої виразності, що полягає в спеціальному доборі звуків для створення певного образу, враження і т. ін. Розглядаючи вигуки як маркери емоційності у спонтанній комунікації, слід зазначити, що вони є найбільш поширеними засобами, що пов'язані зі сферою почуттів і можуть виражати різні емоції, які визначають характер контексту або ситуації: *«Der Schmied nimmt den Hammer. ... Dann hört der kleine Junge hinter sich: **Pink, Pank, Pink, Pank**. ... 57mal **Pink, Pank. Pink, Pank** macht der Schmied. **Pink, Pank** macht die Infanterie. **Pink, Pank** machen die Kanonen. Und das Klavier spielt immerzu **Pink, Pank, Pink, Pank, Pink, Pank**».*

Завдяки звукопису «**Pink, Pank**» у творі «*Die lange lange Straße lang*» В. Борхерт відтворює звуки молотка, гармати, піаніно. А повтори створюють враження гучної постійної дії.

Такі явища звукового символізму, як алітерація та асонанс, використовуються В. Борхертом не так часто, як первинні ознаки фоностилістики.

Алітерація, що є стилістичним прийомом повторення однакових або близьких за акустико-артикуляторними ознаками приголосних звуків, створює у творах В. Борхерта певний мелодійний та емоційний ефект. Проілюструємо це твердження на прикладі фрагменту з оповідання „Die Elbe“: «Sie [Schiffe] konnten mit lärmender Blechmusik eine turbulente, tränenlose tolle Ankunft riskieren». Звук [t] вживається в цьому разі для створення звукового образу гри оркестру.

Наступним поширеним фонетичним явищем прозового твору слід вважати асонанс як прийом фоностилістики, що полягає у співзвучності або повторенні однакових чи акустично близьких голосних звуків: «Die [Nasenlöcher] sind ja ohne jede Harmonie miteinander. Das eine ist eng und oval. Aber das andere gähnt geradezu wie ein Abgrund. Dunkel und rund und unergründlich» («Die traurigen Geranien»). У зображенні зовнішності героїні, зокрема її носу, повтор голосного [u] символізує щось глибоке та неприємне.

Шляхом суцільної вибірки з оповідань В. Борхерта було відібрано 50 текстових фрагментів на позначення 7 фоностилістичних засобів. Результати дослідження виявилися досить неоднорідними. Найбільш поширеним фонетичним засобом, що часто трапляється в оповіданнях В. Борхерта, виявилось звуконаслідування, що склало сім одиниць або 57% від загальної кількості відібраних засобів фонетичної стилістики. Менш поширеними виявилися алітерація, асонанс та вигуки, що становить 14,2% відповідно кожний. Роль звуконаслідування в оповіданнях досліджуваного німецького письменника є непересічною й полягає в конкретизації ознак, уже описаних за допомогою інших мовних засобів.

КОНЦЕПТ LOVE В АНГЛІЙСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ

Альона НАЗАРЕВИЧ

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. В. Маріна

У сучасній лінгвістиці не існує єдності думок щодо визначення поняття «концепт». У своїх роботах А. Вежицька визначає дане поняття як «об'єкт ідеального світу, який визначається за допомогою набору семантичних даних та зображає культурні уявлення про дійсність» [1, с. 549].

У нашому дослідженні концепту LOVE ми беремо за основу аналізу класифікацію В. І. Карасика. Вчений зазначає, що концепт складається з трьох компонентів – понятійного, образного та ціннісного. До понятійної складової входить сукупність загальних та суттєвих ознак класу об'єктів. У свою чергу образна складова концепту поділяється на перцептивну, що передає досвід чуттєвого сприйняття концепту, метафоричну, яка виділяє метафори, за допомогою яких поняттєвий концепт представлено у свідомості, і прецедентну, до якої входять закріплені в мовній свідомості асоціативні ознаки літературних персонажів. А вже ціннісна складова визначає культурну вагомість, що дозволяє краще розуміти особливо важливі для будь-якої культури смисли [2].

Хоча ще академік Ю.С. Степанов виділяв у семантичному складі лінгвокультурного концепту понятійний, власне культурний, власне мовний (етимологія, внутрішня форма), пасивний (історичний) та активний (актуальний) шари [3, с. 41-45]. Однак, зараз лінгвісти найчастіше дотримуються думки про поділ на поняттєву, образну і ціннісну складові.

Концепт LOVE почав набирати популярність в епоху Реставрації Стюартів, бо саме у той час відбувалася переоцінка цінностей у зв'язку зі зміною картини світу з релігійної і пуританської на світську і аморальну. Отже, змінилося розуміння і трактування концепту LOVE. Приклад із п'єси Вільяма Уічерлі "The Country Wife" демонструє нове тлумачення концепту LOVE за часів Реставрації: *"I love to be envied, and would not marry a wife that I alone could love; loving alone is as dull as eating alone. Is it not a frank age? and I am a frank person; and to tell you the truth, it may be, I love to have rivals in a wife, they make her seem to a man still but as a kept mistress..."* [4, р. 46]. Отже, якщо раніше в коханні цінилася вірність одній людині, то в період Реставрації розпуста і моральна розбещеність, нове бачення і розуміння кохання, що панували у громадському житті, знайшли відображення в драматичних творах того часу.

Література

1. Вежбицкая А. Семантические универсалии и описание языков. Москва: Языки русской культуры, 1999. 780 с.
2. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Волгоград: Перемена, 2002. 477 с.
3. Степанов Ю.С. Константы. Словарь русской культуры. Опыт исследования. Москва: Языки русской культуры, 1997. 824 с.
4. Wycherley, W. The Country Wife. London: Nick Hern Books, 1675. 103 p.

ХРОНОТОП ЯК ЗАСІБ МІФОЛОГІЗАЦІЇ ІСТОРІЇ У ТВОРЧОСТІ ДЖ. УІНТЕРСОН

Вероніка НЕВОДНІЧА

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент О. С. Лазарева

Часопростір є домінантним структурним елементом відображення дійсності у художньому творі. Аналіз часово-просторових координат твору наразі є актуальним у наукових здобутках літературознавців. Феномен хронотопу сприяє цілісному розумінню та інтерпретації художньої дійсності творів.

Хронотоп (термін набув широкого використання у гуманітарних науках завдяки М. Бахтіну) може визначати картину світу та образ людини у літературі, а також має значуще жанрове значення. За думкою М.М. Бахтіна, у літературно-художньому хронотопі має місце «злиття просторових та часових прикмет в осмисленому та конкретному цілому» [1, С. 235].

Аналіз часово-просторових зв'язків у творчості англійської письменниці Джанет Уінтерсон є актуальним для сучасного літературознавства. Завдяки

хронотопу автор має можливість репрезентувати власну картину світу читачеві. Творчість Уінтерсон представляє певний науковий інтерес для дослідження біблійних мотивів, фольклору, тем самоідентифікації та гендеру, а також міфологізації історії. У творах письменниці історія є не центром уваги, а інструментом вираження власної думки автора та її поглядів на сучасні проблеми людства. Позбавляючи біблійні мотиви традиційної церковної інтерпретації, письменниця поєднує їх із міфологічними образами та реальними елементами, вплітаючи в головний сюжет свій особистий досвід.

У романі Дж. Уінтерсон «Пристрасть» (“The Passion”, 1987) зображена епоха війн часів Наполеона. Проте, за авторським задумом, реальні історичні військові події перемежуються з фантастичними елементами, а простір і час набувають характеристики, які є аналогічними характеристикам простору та часу у міфі. Особливе смислове навантаження у творі має біблійний підтекст: представлення Наполеона як Ісуса Христа. При цьому образ Наполеона набуває рис, які невластиві звичайним людям. На думку дослідниці Т.М. Хацкевич, Дж. Уінтерсон навмисно зводить Наполеона у статус «вічних» героїв літератури» [2, с. 317]. Проте, разом із цим, образ Наполеона в романі представлений неоднозначно, комічно. Жорстокий імператор зовсім не месія, він готовий жертвувати усім на своєму шляху до досягнення мети, керуючи людьми, як маріонетками. Образ Наполеона в романі символізує людину, яка кинула виклик долі і при цьому досягла багато чого, але врешті-решт залишилася на самоті зі своєю душевною порожнечою.

Література

1. Бахтин М.М. Формы времени и хронотопа в романе. Очерки по исторической поэтике. *Вопросы литературы и эстетики*. Москва: Художественная литература, 1975. 810 с.
2. Хацкевич Т.М. Образ Наполеона как «иногo/другого» в романе Дж. Уинтерсон «Страсть». *Филология и культура*. 2014. №3 (37). С.60-64.

ІНТЕРНЕТ-КОМЕНТАРІ ДО ОНЛАЙН-СТАТЕЙ ЯК ОКРЕМИЙ ЖАНР ІНТЕРНЕТ-МЕДІАДИСКУРСУ

Мілана ОЛЕКСІЄНКО

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Ю. В. Невська

У лінгвістиці інтернет-дискурс розуміють як когнітивно-комунікативний простір глобальної мережі; текст в Інтернеті, в якому комунікативна настанова показує авторську думку, відображену з урахуванням психологічних, лінгвістичних та технологічних факторів; спрямована соціальна дія, що містить у собі взаємодію людей та механізми їх свідомості [1, с. 21]. Як результат такої дії, інтернет-дискурс є також масивом електронних, аудіо- та відеотекстів разом з екстралінгвальними чинниками, що поєднані системою гіперпосилань, доступ до яких надає вхід до Інтернету за допомогою комп'ютера.

Різносторонність феномена інтернет-дискурсу підтверджує факт великої кількості підходів до його жанрової класифікації. Величезна кількість робіт з цієї тематики дозволила лінгвістам говорити про появу нової течії в теорії жанрів — віртуального жанрознавства, завданням якого є відтворення та структурування багатоманітності жанрів інтернет-медіадискурсу. За Л.Ю. Щипициною, жанр інтернет-дискурсу — модель мовної дії, опосередкована комп'ютером і реалізована за допомогою тексту [2, с. 172].

Інтернет-коментар — це маленький мовленнєвий твір, здебільшого оцінного характеру. Його метою є оцінювання фактів та огляд інформації, висловлення особистого ставлення, одержання інформації у відповідь. І. Сидорова описує такі цілі коментаря, як самовираження й відстоювання своєї думки про дії автора блогу, веб-сайту [3].

Дослідники вважають, що у семантичному плані коментар слід розглядати у зв'язку зі статтею-стимулом; вказують на те, що коментар є несамотійним за змістом. Але синсемантичність інтернет-коментаря, безсумнівно, не може, виступати як основний і єдиний критерій його жанрового статусу. При цьому медійні, прагматичні та стилістико-мовні параметри коментаря дозволяють розглядати його як окремий жанр інтернет-медіадискурсу.

У мовно-стилістичному плані жанр коментаря неоднорідний, це спричинено розгалуженою тематикою статей-стимулів та величезною кількістю компонентів. Незважаючи на те, що в більшості випадків самі статті досить нейтральні, коментарі до них часто емоційні й написані розмовним стилем.

Отже, інтернет-коментар — це водночас невід'ємна частина й окремий жанр інтернет-медіадискурсу, для якого характерні певні прагматичні та мовно-стилістичні параметри, які потребують ретельного дослідження на матеріалі англійськомовних масмедіа.

Література

1. Распопина Е.Ю. Стратегический аспект информационного жанра интернетдискурса: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.19 «Теория языка». Иркутск, 2012. 21 с.
2. Щипицина Л.Ю. Классификация жанров компьютерно-опосредованной коммуникации по их функции. *Извест. Рос. гос. пед. ун-та имени А.И. Герцена*. 2009. 171–178 с.
3. Патрушева Л.С. Форум как речевой жанр интернет-дискурса: дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.19 «Теория языка». Ижевск, 2015. 183 с.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОГО ЕМОЦІЙНОГО КОНЦЕПТУ EXCITEMENT НА МАТЕРІАЛІ ТЕКСТІВ АНГЛОМОВНИХ ПОПУЛЯРНИХ ПІСЕНЬ ХХІ СТОЛІТТЯ

Катерина ОЧКУР

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Т. В. Подуфалова

Когнітивно-орієнтовані лінгвістичні дослідження спрямовані на визначення закономірностей природних явищ у мові та їх подальшого використання в соціумі. Емоції є яскравою реакцією людини на зовнішні умови, ситуації та інших людей. Емоції супроводжують людину протягом усього життя і є характерними для людей усіх національних і етнічних приналежностей. Одним із об'єктів дослідження емоцій у когнітивній лінгвістиці є емоційний концепт.

Об'єктом нашого аналізу є емоційний концепт EXCITEMENT. Метою роботи є визначення методології дослідження цього концепту в лінгвокультурному аспекті. Матеріалом дослідження обрано тексти сучасних англомовних пісень ХХІ століття, тобто виявлення закономірностей вербалізації концепту буде здійснено в сучасному та постійно мінливому мовленнєвому просторі. Аналіз англомовних пісень як сфери реалізації емоційних концептів є доцільним, оскільки саме в піснях люди виражають власні думки та емоції більш вільно та відкрито, що є своєрідним доступом до ціннісних ознак концепту. Крім того, під час створення тексту пісні автори використовують різноманітні образні лінгвістичні засоби, такі як метафори, метонімії, синекдохи, оксюмори та інші, що надає змогу виявити різноманітня використання мовних одиниць для зображення емоцій, які, у свою чергу, актуалізують образні ознаки емоційного концепту.

Вибір методів дослідження зумовлений метою та завданнями, матеріалом, науковою парадигмою, обраною для дослідження, та також залежить від етапу дослідження. Перший етап, на якому визначаються теоретичні засади дослідження в лінгвокультурній парадигмі, передбачає критичний аналіз наукової літератури з проблеми лінгвістичного аналізу емоцій, емоційного концепту, та, зокрема, концепту EXCITEMENT. Цей етап, окрім критичного аналізу, також залучає методи систематизації, порівняння та узагальнення. Огляд робіт з емоційних концептів засвідчує відсутність окремого дослідження концепту EXCITEMENT. Засоби його вербалізації (зокрема, лексема *excitement*) розглядаються серед засобів вербалізації суміжних емоційних концептів JOY/РАДІСТЬ (Ю. Шамаєва) та HAPPINESS/ЩАСТЯ (О. Мальярчук). М. Степанюк, досліджуючи репрезентацію емоційного стану художнього персонажа в жіночому романі (на матеріалі творів Ш. Бронте та Е. Бронте), виокремлює емоційні концепти SURPRISE 'ЗДИВУВАННЯ' і EXCITEMENT 'ЗБУДЖЕННЯ' як складники домену "Амбівалентні емоції", зважаючи на їх подвійну оцінність – позитивну та негативну. Більшість дослідників емоційних концептів визначають їх культурну зумовленість, що свідчить про доцільність їх розгляду як лінгвокультурних, тобто в лінгвокультурній парадигмі, яка передбачає використання відповідних методів.

На підґрунті теорії лінгвокультурного концепту, його моделі/структури (С. Воркачов, В. Карасик, М. Красавський, А. Приходько, Г. Слишкін) ми визначаємо лінгвокультурний емоційний концепт EXCITEMENT як багатовимірне ментальне утворення, що акумулює сукупність уявлень та знань про емоційний стан (переважно приємного) збудження, культурно зумовлених та об'єктивованих у мові. Ми обираємо трикомпонентну модель лінгвокультурного концепту, що складається з понятійного, образного й ціннісного компонентів. Вибір концепту як об'єкту дослідження передбачає загальний концептуальний аналіз (тобто моделювання й опис концепту), якому підпорядковано низку інших методів залежно від завдань кожного етапу дослідження концепту.

Визначення змісту та структури понятійного компонента емоційного концепту EXCITEMENT передбачає виявлення основних номінативних засобів вербалізації концепту, зафіксованих у сучасних англійських словниках (Cambridge Dictionary, Collins English Dictionary, Macmillan Dictionary, Merriam-Webster Dictionary, Oxford Advanced Learner's Dictionary, Oxford Learner's Thesaurus: A Dictionary of Synonyms та інших). За допомогою аналізу словникових дефініцій та компонентного аналізу імені концепту – лексеми *excitement*, її дериватів (*excite*, *excited*, *exciting*) та їх синонімів виявляється сукупність семантичних ознак (сем), що утворюють семантичну структуру цих лексичних одиниць. Методом когнітивної інтерпретації даних компонентного аналізу визначаються понятійні концептуальні (когнітивні) ознаки концепту EXCITEMENT. Шляхом моделювання встановлюється когнітивна структура понятійного компонента цього концепту. Компонентний аналіз дозволяє визначити зв'язок збудження з іншими емоціями (радістю, задоволенням, ентузіазмом, хвилюванням тощо), номінації яких використовуються у тлумаченні лексеми *excitement* та її дериватів. Це свідчить про дифузний характер емоції збудження та приналежність концепту EXCITEMENT до інших концептуальних утворень – доменів, що визначають його зміст. Подальший аналіз вербалізації понятійних ознак у текстах пісень дозволяє визначити домени, у які «вбудовано» концепт EXCITEMENT. Тексти пісень обираються методом суцільної вибірки з інтернет-сайтів англійських популярних пісень на підставі наявності в текстах лексичних одиниць на позначення збудження.

Наступний етап передбачає визначення змісту образного компонента досліджуваного концепту, утвореного концептуальними метафорами. Аналіз ґрунтується на теорії концептуальної метафори, розробленої Дж. Лакоффом, М. Джонсоном, З. Ковечешем. Спочатку в корпусі обраних із текстів пісень лексичних одиниць на позначення збудження визначаються метафоричні одиниці. Далі ідентифікуються понятійні концептуальні ознаки (або конституенти понятійного складнику) концепту EXCITEMENT та домен, до складу якого він входить (домен-ціль), що метафорично осмислюються, та домени-джерела, у термінах яких відбувається метафорична концептуалізація EXCITEMENT. Далі визначаються кореляції між доменом-ціллю та доменом-джерелом (мапування) та підґрунтя цих кореляцій (когнітивно-емпіричне або/та

культурологічне). Поступово визначається вся сукупність доменів-джерел із набором мапувань.

Останній аналітичний етап – визначення змісту ціннісного компонента цього концепту, що складається з оцінних концептуальних ознак (загальних – позитивної і негативної, та окремих, часткових). На цьому етапі доцільним є використання методів семантико-контекстуального та дискурс-аналізу, елементів кількісного аналізу (для визначення співвідношення різних оцінок збудження в англomовній музичній поп-культурі ХХІ ст.) та методу культурологічної інтерпретації отриманих даних.

Усі етапи дослідження трикомпонентної структури концепту EXCITEMENT залучають методи лінгвістичного спостереження, опису та класифікації.

РЕЦЕПЦІЯ ГЕТЕ В ЛІТЕРАТУРІ УКРАЇНИ КІНЦЯ 19 – ПОЧАТКУ 20 СТОЛІТЬ

Римма ПАНІНА

Науковий керівник – доктор філологічних наук, доцент О. В. Тарарак

Явища рецепції художнього твору однією літературою іншої завжди будуть у полі зору досліджень літературознавців, оскільки процес освоєння інокультурного явища постійно поширюється й увиразнюється.

Творчість Гете присутня в українському дискурсі на рівні інтертекстуальних елементів, мотивів, образів, перекладацьких проектів тощо. Знайомство з творчою спадщиною відомих українських класиків дає багатий матеріал для узагальнення рецепції Гете в українській літературі. Як відомо, з творчістю Гете добре знайомими були Пантелеймон Куліш, Микола Костомаров, Леся Українка, Ольга Кобилянська, Іван Франко, що знаходило своє відображення в їхніх творах.

Гетевські «Фауст», «Вертер», «Прометей», «Вільшаний король» були улюбленими творами Лесі Українки. Можна вести мову про близькість цих авторів, яка закорінена у художній орієнтації та відображена в тематиці й способах віршування. Так, в одному з листів до Ольги Кобилянської поетеса по-своєму перефразовує відому цитату з поезії Гете: «Wer den Dichter verstehen will, muss in Dichters Klinik gehen». Крім цього, Леся Українка, будучи приємно враженою від листування з Ольгою Кобилянською, в листі до неї написала: «...отже, на сей раз Dichtung und Wahrheit не стали в сперечність», що свідчить про добре знання Лесі Українки життєпису Гете.

Леся Українка, переосмислюючи міфологічний образ Іфігенії, спиралася на його інтерпретацію у драмах Гете, котрий використав античний міф для створення психологічної драми, яка є відображенням новизни його гуманістичної позиції, що полягала у заміні революційного тиску естетичним вихованням людини. На його думку, соціальне перетворення дійсності можна досягти не бунтом, а тихим «подвигом Іфігенії», поступовим удосконаленням людства, людських характерів. У Гете читач захоплюється образом дівчини,

сповненої високих поривань, але автор не заглиблюється у мотивування її вчинку.

Леся Українка, спираючись на текст Гете, надає творові українського характеру. Історичний символізм переплівся у неї із символізмом історичним, думки про історичну Тавриду поєдналися у ній з почуттям туги за батьківщиною. На українську модель ностальгії у Лесиній «Іфігенії» вказує Ліна Костенко. Її Іфігенія прекрасна, як і в античній драмі, закохана в Елладу.

Ольга Кобилянська взяла епіграфом до свого щоденника слова Гете «треба з користю розвивати свої почуття, свої нахили та пристрасті» та «що більше ми знаємо, то більше хвилюємося». У цьому щоденнику для симпатії свого брата Максиміліана – Анелії Грибовської письменниця знаходить цікаве порівняння: «Анеля – друга Лілі з Гете, тільки на свій лад...». І надалі у своєму щоденнику цю дівчину Ольга Кобилянська називає просто «Лілі», спогадам про яку присвячує Гете 16 та 17 книги своєї автобіографії.

Найбільш суголосною постать німецького митця була для І. Франка, який надихався у художніх практиках його образами і мотивами, і вважав своїм обов'язком перекласти найвеличніший твір німецького духа, німецького генія – «Фауста». І. Франко, за його власними словами, намагався вирішити такі завдання: «Перекладаючи «Фауста» на нашу мову, я старався передусім зробити його зрозумілим для нашої письменної – чи, сказати правду, малописьменної – громади. Я поклав головну вагу на зрозумілість і ясність бесіди, уникаючи по змозі менше вживаних провінціалізмів, окрім хіба тих небагатьох місць, де того вимагало окреме забарвлення у самому оригіналі».

Також І. Франко зазначав, що під час перекладу він намагався «подавати кожную думку автора по змозі в такій самій формі, як сам автор, – наскільки се було згідне з духом нашої мови».

Кожна рецепція якогось аспекту творчості Й.В. Гете пропонує читачеві свою завершену версію, представляє «перероблений» культурний продукт, що став уже українським і збагатив літературу і культуру.

ПЕРЕВАГИ АДАПТУВАННЯ АВТЕНТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ НАВЧАННЯ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ ЧИТАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Катерина ПЕТРУШОВА

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. О. Українська

Одним із найскладніших завдань, що постає перед вчителем англійської мови, є зацікавити і стимулювати своїх учнів, щоб вони були більш мотивованими до навчання. Насьогодні існує широкий спектр матеріалів у різноманітних джерелах для навчання читання, що можуть задовольнити потребу вчителя у вирішенні цього завдання. Використання саме автентичних англомовних матеріалів дозволяє вирішити цілу низку завдань завдяки тому, що вони містять зразки сучасного мовлення, несуть культурне навантаження, повідомляють про останні події. Але, незважаючи на очевидні переваги, відбір текстів має бути підпорядкований вимогам, які регламентують їх тематику,

природу, лексико-граматичний склад, довжину та ступінь інформативності з огляду на психолого-вікові особливості учнів та їх рівень володіння англійською мовою, програмні вимоги тощо.

Безумовно знайти текст, що відповідатиме відразу всім умовам, неможливо. Тому виникає потреба в адаптації автентичних текстів. Адаптований текст – це спрощений або пристосований за рівнем володіння учнями іноземною мовою текст, який використовується з метою вивчення цієї мови. Слід відзначити, що адаптовані матеріали полегшують навчання, тобто роблять мовно-мовленнєвий матеріал більш доступним, зрозумілим та, як наслідок, легкозасвоюваним. Автентичні матеріали містять багато різноманітних структур, складні слова, натомість адаптовані зрозумілі учням та підвищують їхню впевненість у собі.

Отже, автентичні матеріали забезпечують комунікативність навчання англійської мови в закладах середньої освіти, оскільки дозволяють учням використовувати мову в ситуаціях спілкування, наближеного до реального. Фон реального буття забезпечується соціокультурним компонентом. Такі тексти містять інформацію про культуру країни, мова якої вивчається. Учні старших класів можуть бути не знайомі з певними культурними явищами, тому текст має супроводжуватися коментарем із поясненням їх походження, значення та особливостей проведення.

Автентичні тексти – газетні статті, оповідання, рекламні оголошення, вивіски, етикетки їжі та інші – наявні у великій кількості у мережі Інтернет. Однак учителям слід звертати увагу на якість мови таких текстів. Через друкарські помилки або низький рівень освіченості автору текст може містити стилістичні, лексичні або граматичні помилки, що мають бути усунені вчителем перед подачею у класі, адже текст сприймається учнями як зразок мовлення.

Хоча у старших класах відбувається систематизація отриманих раніше знань, учні володіють певними морфологічними та синтаксичними аспектами мовлення, можуть досить зв'язно, логічно та послідовно висловлювати власну думку, тексти з порушеною послідовністю викладу подій та недостатньою зв'язністю можуть викликати в них труднощі сприйняття. Якщо такий текст учитель вважає цінним стосовно лексичного навантаження, то слід виправити логіку повідомлення: змінити порядок подій або додати слова-показники зв'язності.

Багато автентичних текстів зазвичай довші, ніж тексти, розроблені спеціально для викладання англійської мови. Тому часто виникає необхідність скорочувати матеріал з урахуванням вимог певного рівня та з метою економії часу на уроці. Скорочений текст має бути логічно завершеним та містити повні речення для уникання непорозуміння.

Підсумовуючи викладене вище, зазначимо, що адаптування англомовних автентичних текстів сприяє підвищенню ефективності формування компетентності учнів старших класів у читанні, оскільки надає їм можливість на своєму рівні володіння англійською мовою знайомитись з якісною мовою,

отримати зразок побудування логічно зв'язного мовлення та дізнатися більше про культуру англомовних країн.

МОВНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕРСОНАЖА

Денис ПОНОМАРЕНКО

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. В. Єгорова

Створення персонажів є невід'ємною частиною будь-якого твору, чи це художня література або кінофільм, оскільки це один із найголовніших стовпів, на якому триматиметься весь інтерес глядача і читача. Слід зазначити, що герой твору завжди відрізняється від людини реальної. Герої кінотекстів, як і книжкові, бувають складними, іноді загадовими, але вони завжди повинні бути зрозумілі людям. Це можливо, згідно з В.Є. Халізовим, завдяки дослідженню таких характеристик образу персонажа, як портрет, вчинки, індивідуалізація мови, біографія героя, авторська характеристика, характеристика героя іншими дійовими особами, світогляд героя, звички, манери, ставлення героя до природи, мовна характеристика та інші.

Однією з основних характеристик, що може краще розкрити образ героя, його індивідуальність, підкреслити певні риси характеру – це його мовна характеристика, яка служить одним з основних джерел інформації для глядачів. Л.П. Крисіна у своїх роботах казала, що «мовний портрет» – це, передусім, індивідуально обрані, відбиті у мові людини соціально марковані способи вибору та вживання мовних засобів. Тобто, мовна характеристика героя («мовний портрет») – це один із художніх прийомів для зображення характеру. Мовна характеристика являє собою підбір специфічних слів, мовних оборотів, індивідуальну манеру мови, стиль мовлення і використання певних лексичних одиниць для вираження власних думок. Інформація про особистість персонажа передається як через його власне мовлення, так і мовлення персонажа-співрозмовника. Таким чином, через мовну характеристику глядач може більше дізнатися про героя – його гендер, статус, культурне походження, психо-емоційний стан і сам характер героя. Засоби та способи подачі мовної характеристики перетинаються між собою на різних рівнях та створюють глядачам повноцінну картину героїв твору. При створенні образу, всі мовні особливості будуть грати на створюваний вчинками образ або руйнувати його. Але важливо уявляти, з яких частин будуватиметься мовний портрет і як кожна частина може впливати на самого персонажа. Мовні особливості персонажів виражаються безліччю способів, які можна розділити за їх рівнем у системі мови на фонографічні, морфологічні, лексичні та синтаксичні.

Фонографічний рівень мови героя відображає манеру вимови, артикуляції звуків, темп і ритм мови та інтонаційні особливості, через що глядач розумітиме головного героя, його характер, емоції, психологію та поведінку в повсякденному житті. Найширше серед фонографічних прийомів використовуються звукові повтори, асонанси, алітерація – вони найвиразніші з погляду емоційного посилення тій чи іншій репліки.

На рівні синтаксису та лексики мовна характеристика персонажа реалізується через перифраз, анафору, літоту, порівняння, градацію та інші стилістичні засоби. Довжина речень, їх структура, наявність або відсутність великої кількості другорядних членів речення, повтори та синтаксичний паралелізм несуть додаткову інформацію про образ персонажа, дозволяють розкрити його внутрішню суть та мотиви поведінки. Синтаксичні особливості мови персонажа допомагають докладніше проаналізувати його індивідуальні особливості, вносять додаткові сенсоутворюючі відтінки у його цілісний образ.

Отже, мовні особливості героїв є найважливішою складовою їхнього образу та характеру. Без створення унікального мовного портрету кожного з героїв неможливе виникнення автентичного характеру. У процесі написання діалогів героїв сценаристи використовують набір лінгвістичних прийомів, які допомагають зробити мову живою, насиченою, а образу персонажа – краще розкритися для глядачів.

ДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ГРАМАТИЧНОЇ ГРИ

Дар'я ПРОКОПЕНКО

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент Ю. О. Пивовар

З плином часу вивчення іноземних мов набуває все більшої популярності, що означає безперервний розвиток методів навчання. Граматичні навички були та залишаються невід'ємною частиною мовленнєвої компетенції студентів, фундаментом для вивчення іноземної мови та посідають найважливіше місце в навчальному процесі, ціллю якого є здібність спілкуватися на іноземній мові. Разом із цим її викладання часто стикається з однотипним, складним та насамперед нудним поданням матеріалу.

Одним із рішень цієї проблеми є використання граматичних ігор як для систематизації та закріплення знань студентів, так і для уникнення напруженої атмосфери та створення простору задля досягнення поставленої мети. Сьогодні в умовах дистанційного та змішаного навчання набувають усе більшого значення ігри онлайн, які викладач розробляє самостійно, у відповідності до навчальної програми, або користується традиційними ресурсами (learning apps, quizlet, kahoot, wordwall), задля проведення поточного контролю, автоматизації знань та вмінь, домашнього завдання тощо.

Гра як вид інтеракції відомий з далеких часів та має певні позитивні результати. Граматичні ігри допомагають студентам використовувати знання на практиці, активувати навички мислення для подальшого безбар'єрного використання граматичних конструкцій у повсякденній комунікації. Вивчення граматики має бути більш захоплюючим, ніж вивчення інших аспектів іноземної мови, саме тому ігрова діяльність розглядається як один із найбільш ефективних методів для рішення даної проблеми, що зумовлює актуальність цього дослідження. Незвичайні методи та форми роботи з граматичним матеріалом пробуджують інтерес, що є рушійною силою для сприйняття та запам'ятовування матеріалу.

Мета студії полягає в теоретичному обґрунтуванні методики використання граматичних ігор для активізації пізнавальної діяльності студентів у вивченні іноземної мови.

Хоча ефективність традиційних методів викладання перевірена багатовіковим досвідом, викладачі завжди шукають найбільш оптимальні засоби навчання, у тому числі й своєрідні, до яких належить гра.

ТЕРМІН ЯК ОСНОВНА ОДИНИЦЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Катерина РОЖКОВА

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент І. М. Каминін

У сучасних умовах глобалізації спеціальні мови як інструмент спілкування в межах професійної діяльності набувають особливої актуальності. Зростаюча необхідність в найменуванні нових понять і явищ зумовлює високу продуктивність певних терміноутворюючих процесів.

Одне з найбільш сучасних у вітчизняному мовознавстві визначень терміна як мовної одиниці наведено в “Стилістиці сучасної української мови” О. Пономаріва. Воно, на нашу думку, є і ґрунтовним і добре аргументованим: “Термін — це одиниця історично сформованої термінологічної системи, що визначає поняття та його місце в системі інших понять, виражається словом або словосполученням, служить для спілкування людей, пов’язаних єдністю спеціалізації, належить до словникового складу мови й підпорядковується її законам” [3, с. 91].

Більшість вітчизняних та зарубіжних мовознавців, наприклад, М. Володіна, Д. Ганич, О. Герд, Б. Головін, С. Гриньов, В. Даниленко, А. Д’яков, О. Іващишин, Т. Канделакі, І. Ковалик, І. Кочан, Г. Мацюк та інші вважають, що термін як мовна одиниця має відповідати таким вимогам:

- а) належність до певної термінологічної системи;
- б) наявність дефініції (визначення);
- в) однозначність у межах однієї терміносистеми;
- г) точність;
- д) стилістична нейтральність;
- е) відсутність синонімів та омонімів у межах однієї терміносистеми;
- є) відсутність експресивності, образності, суб’єктивно-оцінних відтінків.

Існує безліч різних класифікацій термінів за різними ознаками. Візьмемо до уваги класифікацію, запропоновану А. Суперанською:

- терміни-слова (вони виражені єдиним словом);
- терміни-словосполучення, серед яких розрізняють: а) вільні словосполучення, де кожний з компонентів – термін, що може вступати в двосторонній зв’язок; б) зв’язані словосполучення, де ізольовано вибрані компоненти можуть і не бути термінами, а в поєднанні вони утворюють термін-словосполучення);
- багатокomпонентні терміни (такі терміни можуть бути три-, чотири- і більше компонентними і представлені вони в значно меншій кількості) [4].

На даний момент однослівні терміни вже не достатньо задовольняють вимоги наукової комунікації, що помітно при порівнянні матеріалу сучасних технічних словників і словників, виданих у середині минулого століття.

До багатокомпонентних термінів зараховуємо терміни, до складу яких входять декілька лексичних одиниць. Відповідно багатокомпонентний термін – це синтаксична конструкція, яка складається із кількох слів – компонентів, семантично і синтаксично пов'язаних між собою, та номінує спеціальний предмет, поняття чи процес певної галузі знань [2, с. 21].

В. Карабан у своїх дослідженнях всебічно розглянув багатокомпонентні науково-технічні терміни та наголосив, що здебільшого вони є препозитивними атрибутивними словосполученнями. У такому словосполученні є означення та означувальний компонент, а означення стоїть на першому місці. За В. Карабаном, складні багатокомпонентні терміни можна описати через такі моделі: N_1+N_2 ; $N_1+N_2+N_3$; $(N+Part.I)+N$; $(N+Part.II)+N$; $(Adj.+Part.I)+N$; $(Adj.+Part.II)+N$ [1, с. 383].

Отже, багатокомпонентні терміни – це терміни, що складаються із двох або більше слів та мають ядро і залежні компоненти: означувальну частину та означуване слово або групу слів. Вони можуть містити в собі іменник, дієслово, прикметник, прислівник, дієприслівник, числівник, прийменник, сполучник. Багатокомпонентні терміни можуть бути створені лінійно або нелінійно, за допомогою прийменників або без їх використання, вони можуть являти собою вільне або стійке словосполучення.

Література

1. Карабан В. І. Переклад англійської наукової та технічної літератури. Вінниця: Нова книга, 2004. 576 с.
2. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу: навч. посіб. Київ: Юніверс, 2002. 208 с.
3. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української літературної мови. Тернопіль, 2000. 276 с.
4. Руденко О., Козуб Л. Специфіка перекладу англійських і німецьких багатокомпонентних термінів з гідробіології та аквакультури українською мовою. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2015. Вип. 136. С. 79-83.

ДО ПИТАННЯ МЕТАФОРОУТВОРЕННЯ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

Ганна РУДЬ

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент В. А. Борисов

Поняття метафори є дискусійним упродовж усієї історії лінгвістичної науки. Твердження про те, що саме метафоричне мислення спричинило розвиток як мови, так і культури в цілому, сприяє розумінню цього поняття як міждисциплінарного явища.

Термін *метафора* походить від грецького слова *μεταφορά*, що означає перенесення. Звернення до етимології цього терміна дозволяє акцентувати увагу саме на перенесенні за аналогією, тобто за схожістю, за асоціацією. Поняття асоціації стосується мисленнєвих процесів мовця, тому воно є причиною або поштовхом до виникнення метафори.

На думку Ш. Баллі, метафора – це не що інше, як порівняння, в якому розум під впливом тенденції зближувати абстрактне поняття і конкретний предмет поєднує їх в одному слові. Подібні зближення, на думку вченого, зазвичай ґрунтуються на нечітких аналогіях, які іноді є абсолютно нелогічними; проте вони досить зрозуміло показують, що ж саме у зовнішньому світі привертає увагу людини, і в яких образах малюється йому те, що його розум не може досягнути в суто абстрактній формі.

Більшість науковців, як правило, виходять з того, що загальна теорія метафори має будуватися в межах виключно одного – семантичного, прагматичного або когнітивного – напрямку. Семантичні концепції творення метафори пояснюють процес метафоризації як «різновид семантичних змін» або семантичних порушень. Когнітивна теорія пояснює цей процес як такий, що виникає на вищому рівні – рівні пізнання. Таким чином, виникають асоціації з поняттями попереднього досвіду, а отже, виникає метафора. Такий підхід до вивчення метафори належить когнітивній лінгвістиці.

Метафора як мовна одиниця, вживаючись у мові, несе своє мовне навантаження. Отже, доцільно виділити основні функції метафори, для того щоб визначити її роль у мові. В.К. Харченко виокремлює такі функції: номінативна, інформативна, мнемонічна, текстотвірна, жанроутворююча, експланативна, емоційно-оцінна, конспіруюча, ігрова, ритуальна.

Разом з питанням, чим насправді є метафора – мовним засобом чи інструментом пізнання, – постає питання про критерії метафоричності, про засоби її ідентифікації. Вважається, що в реальній мовній практиці інтуїтивне розпізнавання метафор не викликає труднощів. У той же час для теоретичного представлення метафори недостатньо інтуїтивного сприйняття. Інтуїція не дозволяє в усіх випадках точно визначити тип значення як буквального або метафоричного.

Визначення або уточнення механізму метафороутворення на різних рівнях – мови і пізнання – один із можливих способів вирішення проблеми виділення критерію метафоричності.

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ЛЕКСИЧНИХ ТРУДНОЩІВ ПІД ЧАС ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ АНГЛОМОВНИХ АУДИТИВНИХ УМІНЬ

Ірина СЕЛІВЕРСТОВА

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. А. Чухно

Питання навчання учнів сприйняттю й розумінню іншомовного мовлення на слух є однією з нагальних методичних проблем, оскільки без практики аудіювання неможливо навчити говорінню, а без усного мовлення неможливо

сформувати компетентність у письмі. Успішність аудіювання великою мірою залежить від наявності й кількості лінгвістичних труднощів, з якими стикається кожен учень під час прослуховування аудіотексту. Отже, виникає необхідність розробити систему прийомів, спрямованих на попередження й подолання означених труднощів.

Метою розвідки є укладання прийомів для подолання лексичних труднощів під час формування в учнів старшої школи англomовних аудитивних умінь. Для досягнення поставленої мети вважаємо доцільним класифікувати лексичні труднощі, що уможливить застосування диференційованого підходу до розробки прийомів.

Науковці виділяють такі труднощі у засвоєнні лексичних одиниць (ЛО): 1) *форма* ЛО – звукова, графічна, структурна (труднощі при вивченні омофонів, омографів, багатоскладових і похідних слів та ін.); 2) *значення* ЛО (розбіжності обсягів значень ЛО в іноземній і рідній мовах, багатозначні слова, фразеологічні сполучення та ін.); 3) *вживання* ЛО (сполучуваність ЛО, особливості їхнього функціонування в мовленні та ін.) [1; 2].

З метою подолання труднощів, що зумовлені формою ЛО, пропонуємо до прослуховування аудіотексту використовувати такі прийоми: співставлення звукової форми ЛО з малюнком; співставлення звукової форми ЛО з графічною формою; співставлення звукової форми ЛО із визначенням ЛО; ідентифікація графічної форми ЛО за звуковою формою; ідентифікація значення ЛО за звуковою формою; семантичний аналіз префіксів і суфіксів похідних слів; структурно-семантичний аналіз складних слів.

Для попередження труднощів, що пов'язані із значенням ЛО, доцільно, на нашу думку, перед прослуховуванням аудіотексту застосовувати такі прийоми: співставлення графічної форми ЛО з їхніми синонімами/антонімами; співставлення графічної форми ЛО з визначеннями; співставлення графічної форми ЛО з малюнками; співставлення складових частин фразеологічних сполучень; співставлення складових частин фразових дієслів; пошук значення ЛО у словнику; ідентифікація значення ЛО у контексті (наприклад, у реченні з аудіотексту).

Для подолання труднощів, що зумовлені особливостями вживання ЛО, рекомендуємо використовувати такі прийоми: співставлення складових частин словосполучень; ідентифікація складової частини словосполучення; порівняння особливостей вживання ЛО англійської мови з відповідними ЛО рідної мови в ідентичному мовленнєвому контексті.

Таким чином, для успішного формування компетентності в аудіюванні важливими є виявлення та попередження труднощів, що можуть виникнути в учнів у процесі прослуховування аудіоповідомлення. Розроблені нами прийоми сприятимуть, на нашу думку, підвищенню ефективності навчання аудіювання. Ознайомлення з новими ЛО (їхньою звуковою і графічною формами, структурою, значенням, сполучуваністю) на етапі до прослуховування надає учням можливість під час аудіювання приділити більше уваги змістовому наповненню мовленнєвого відрізка й не відволікатись на незнайомі ЛО.

Перспективою подальших досліджень є укладання прийомів для подолання граматичних і фонетичних труднощів аудіювання.

Література

1. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О.Б. Бігич та ін. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
2. Тарнопольский О.Б., Кабанова М.Р. Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій школі: підручник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. 256 с.

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕРМІНІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Катерина СКОРИК (РАДЧЕНКО)

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент І. М. Каминін

Останнім часом спостерігається різке зростання інтересу лінгвістів різних галузей науки й техніки до проблеми створення нових термінів завдяки появі великої кількості нових понять та явищ. Створення словників та лексичних банків технічних термінів неможливе без стандартизації та уніфікації термінологічної лексики, вивчення лінгвістичних проблем термінології та особливостей перекладу термінів з англійської мови українською.

При навчанні професійній іноземній мові особливої уваги потребує спеціальна лексика – терміни та їх перекладні еквіваленти, оскільки володіння термінологією дозволяє не тільки зрозуміти сутність фрагменту та виконати адекватний переклад вузькоспеціального тексту, але і є обов'язковим компонентом професійної компетенції фахівця в кожній галузі. Під *терміном* традиційно розуміється слово або словосполучення, що означає чітко окреслене спеціальне поняття якої-небудь галузі науки, техніки, мистецтва, суспільного життя тощо [1, с. 1444]. Перекладу та міжмовному зіставленню термінів, які традиційно розглядаються як одиниці перекладу, в науковій літературі також приділяється величезна увага.

Технічний переклад вимагає від перекладача знання в області теми перекладу та вільної орієнтації в термінах, що пов'язано з розбіжностями в значенні одних і тих же термінів стосовно кожної з областей науково-технічного знання. Паралельно з цим відбувається процес спеціалізації значень подібних слів при їх перекладі іншою мовою. При міжмовному перекладі англійських науково-технічних текстів найбільша кількість помилок зустрічається саме у сфері термінології. Найпоширеніші помилки можна умовно розділити на 3 категорії:

1) невірна або неточна передача загальнонаукових слів, що зустрічаються в науково-технічних текстах – причиною є обмежене розкриття семантики слів у загальнопобутовому використанні чинними лексикографічними довідниками, наприклад, *support* («підтримка» та «підшипник») чи *sleeve* («рукав» та «кабельна муфта»);

2) невірний переклад термінологічних поєднань – складність полягає в тому, що лише ядро перекладатиметься тією ж частиною мови, якою вона є в англійській, а інші компоненти можуть перекладатися іншими частинами мови, наприклад, *shielded ball bearing* («кульковий підшипник із захисною шайбою»);

3) неправильний переклад термінів, особливо вузькоспеціалізованих – найчастіше така помилка з'являється завдяки вибору невідповідного для кожного конкретного випадку значення будь-якого слова (як правило, іменника), наприклад, *binding lever* («з'єднувальний важіль» замість «стопорний важіль»).

Отже, можна підсумувати, що для адекватного перекладу науково-технічних текстів з англійської мови українською мовою необхідно добре володіти не тільки відповідною тематикою та мовою, але й науковим мисленням. Так, специфіка перекладу термінів полягає в тому, що найважливішою умовою досягнення еквівалентності є збереження в перекладі змістовної точності одиниць вихідної мови, забезпечення абсолютної ідентичності понять, що виражаються термінами вихідної мови та мови перекладу. Виявлення розбіжностей в системі таких понять є, на нашу думку, важливим кроком на шляху міжмовної гармонізації терміносистем, що забезпечить розв'язання проблем перекладу науково-технічних термінів.

Література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.). Під ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь, ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.

ФІЛОСОФСЬКИ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ АКСІОЛОГІЇ В МОВНОМУ ВИМІРІ

Наталія СМЕЛОВА

Науковий керівник – доктор філологічних наук, доцент Я. Ю. Сазонова

Проблема цінностей має давню історико-філософську традицію. Безперечна заслуга у постановці проблеми цінності належить Платону (427–317 рр. до н.е.), який проголосив як головні цінності мудрість (Істина, Віра), мужність (Краса, Сила), розсудливість (Добро, Розум) та справедливість. Але як специфічна галузь філософського знання аксіологія бере свій початок у середині XIX століття у Р. Лотце та надалі у представників Баденської школи неокантіанства (Віндельбанд, Ріккерт), а наприкінці століття у творчості Ф. Ніцше. Саме у цих мислителів обґрунтовано ідею першорядної ролі цінностей серед інших філософських проблем. У сучасному світі, розколотому на блоки, класи, етноси, конфесії, немає єдиної системи цінностей, що й виявляється у хаосі різних ідеологій та світоглядних орієнтацій. Проте в історії духовних шукань завжди жило бажання обґрунтувати єдину шкалу абсолютних цінностей, які не залежать від епохи та емпіричної даності.

Центральною категорією аксіології є категорія цінності. Цінностями є об'єкти матеріальної та духовної діяльності людей, які мають суспільно корисні властивості та характеристики, завдяки яким вони можуть задовольняти

різноманітні потреби людей. Слід розрізняти цінність і оцінку – остання може бути визначена як діяльність, пов'язана з диференціацією явищ та предметів зовнішнього світу відповідно до потреб, інтересів, цілей та ідеалів людини, тобто з деякими її цінностями, що виступають у такому разі як критерії оцінки. Ціннісні уявлення пов'язані з усвідомленням людьми своїх цінностей. Розбіжність ціннісних уявлень та цінностей не виключає можливості об'єктивних критеріїв цінності.

Наступна проблема теорії цінностей – це реалізація ціннісного ставлення людини до світу. Серед іншого тут можна говорити й про мовну реалізацію аксіологічних аспектів людської свідомості. Насамперед, вони стають об'єктом дослідження когнітологів (вивчення формування, змін, мовного вираження базових концептів ДОБРО / ЗЛО та ін.) і вчених, які спеціалізуються на лінгвістичній прагматиці або дискурсивних студіях. Засадничі думки про дослідження аксіології у мові були сформульовані О. Потебнею, Д. Овсянником, Куликовським, А. Бондарком, Н. Шведовою, Ф. Бацевичем, О. Селівановою та їхніми послідовниками. Ці ідеї набувають особливої актуальності у зв'язку з турбулентністю сучасного світу, конфліктністю особистого спілкування, а також поширенням впливу різних соціальних і онлайн медіа, коли на перший план виходять не інформування або володіння фактичним матеріалом, а вплив на емоційне сприйняття обговорюваних подій і фактів.

Дослідження мовного вираження аксіологічних аспектів людського мислення, вираження оцінних суджень тощо є нагальним і актуальним практично питомих результатом сучасних лінгвістичних студій.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ЛЕКСИКИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЮВЕЛІРНИХ ПРИКРАС

Тетяна СОБЧЕНКО

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Т. В. Подуфалова

Лексика на позначення ювелірних прикрас утворює численну групу в лексичній системі англійської мови та функціонує в текстах різних стилів та жанрів (художніх, фольклорних, публіцистичних) і, як наслідок, становить інтерес для лінгвістів із точки зору семантики, походження, функціональних та культурологічних особливостей тощо.

Мета роботи – визначити сучасні аспекти та ступінь дослідження англійської лексики на позначення ювелірних прикрас та окреслити перспективи подальшого аналізу цієї групи лексики.

У межах структурно-семантичного аспекту ця лексика розглядається в термінах лексико-семантичного поля, яке досліджується О. Цобенко на матеріалі загальних тлумачних та енциклопедичних словників [5; 7]. Дослідниця визначає ядро-периферійну структуру поля «ювелірні прикраси» загальною кількістю 300 номінацій за ознакою частотності вживання цих одиниць у мовленні (текстах), у якій вона виокремлює такі кола: ядро (6 номінативних одиниць, серед яких – гіперонім-ідентифікатор поля *jewellery* та

гіпероніми нижчого порядку *ring, crown, necklace, earring, bracelet*), медіальну частину (59 номінацій популярних прикрас та їх різновидів (тобто гіпонімів), зафіксованих у загальних тлумачних словниках) та периферію (135 номінацій, представлених у спеціалізованих енциклопедичних словниках, переважна більшість яких є гіпонімами) [7]. О. Цобенко визначила інтегральне значення досліджуваних одиниць: «ювелірна прикраса – це виріб, що прикрашає певну частину тіла людини, підкреслює соціальний статус володаря та несе певний символічний зміст» [там само, с. 196]. В іншій роботі О. Цобенко класифікує номінації за соматичною ознакою – частиною тіла, для якої призначено прикрасу: прикраси для голови, прикраси для шиї, прикраси для рук, прикраси для тулуба, прикраси для ніг та прикраси для статевих органів [5]. Найчисельнішою є група одиниць на позначення ювелірних прикрас для рук, які поділяються на прикраси для зап'ястя, тобто верхньої частини руки (браслети та запонки) та для кисті, зокрема пальців (різновиди каблучок). Також поширеними є номінативні одиниці на позначення прикрас для голови, що поділяються на прикраси для вух, волосся, носа, губ, зубів: сережки, булавки та їхні різновиди тощо. Прикраси для шиї, третя за чисельністю група, охоплює ланцюжки, намиста та їхні різновиди. Менш поширеними є прикраси для статевих органів, тулуба та ніг [там само]. К. Кравченко, вивчаючи англійську терміносистему ювелірної справи в магістерській роботі, визначає синонімічні та антонімічні відносини в цій системі, виокремлює за етимологічною ознакою власне англійські та запозичені терміни ювелірної справи, за семантичною – універсальні, міжгалузеві та спеціальні терміни [3].

Функціональний аспект, який тісно пов'язаний із структурно-семантичним, зумовлює розгляд функціонування лексики на позначення ювелірних прикрас у різностильових текстах, що також здійснюється О. Цобенко [6; 7; 8] та враховується нею у визначенні структури поля.

Лінгвокогнітивний аспект передбачає визначення цих одиниць як засобів вербалізації відповідних концептів, як родового JEWELLERY, так і видових RING, CHAIN, NECKLACE, BRACELET тощо, а також виявлення особливостей цих концептів як складників картини світу. Цей аспект є менш дослідженим порівняно зі структурно-семантичним і функціональним. І. Колегаєва, використовуючи дані дослідження лексико-семантичного поля «ювелірні прикраси» О. Цобенко, доходить висновку про відмінність наївної та професійної картин світу: першій, яка відображена переважно в загальних тлумачних словниках, властиве перцептивне бачення, а другій, яку зафіксовано в спеціалізованих та енциклопедичних словниках, притаманне насамперед когнітивне бачення, що проявляється в її набагато вищій щільності та деталізації – великій кількості номінативних одиниць на позначення різновидів ювелірних прикрас [2]. Інша характерна риса професійної картини світу, за спостереженнями І. Колегаєвої, – когнітивне осмислення більш рідкісної, менш очікуваної, непрототипової характеристики об'єкту номінації і, як наслідок, наявність відповідної номінативної одиниці для неї, як, наприклад, наявність номінацій для ювелірних виробів, складених із декількох одиниць, і відсутність номінацій одиничних виробів [там само]. К. Кравченко робить спробу

дослідження концепту JEWELLERY в термінах лексико-семантичного поля, визначаючи його ядро-периферійну структуру: ядро, утворене одиницею *jewel*, із 9 ознак якої переважають цінність/ціннісна річ та ціннісний камінь, ближню периферію, яка складається з одиниць, однокоренових із *jewel*, та дальню периферію, складниками якої є видові найменування ювелірних прикрас [3].

Л. Строченко здійснює аналіз суміжного англomовного лексико-семантичного поля «коштовне каміння» в лінгвокогнітивному аспекті на матеріалі словників та художніх текстів [4]. Дослідниця визначає ядро-периферійну структуру мовного та мовленнєвого полів «коштовне каміння», виявляє логічні та прототипні ознаки категорії *коштовне каміння* як фрагмента наукової картини світу та визначає структуру концепту *коштовне каміння* як фрагмента наївної картини світу, до складу якої входять ознаки краси та дорожocітності каміння [там само].

Ми пропонуємо дослідження англomовних номінацій і дескрипцій ювелірних прикрас у структурно-семантичному, лінгвокогнітивному та функціонально-прагматичному аспектах на матеріалі сучасних тлумачних словників та публіцистичних текстів. Номінації ювелірних джерел ми розглядаємо як лексичні одиниці, що мають номінативну функцію – іменування цих предметів, дескрипції – як лексичні одиниці, що мають описову, характеризуючу функцію – опис, характеристику ювелірних прикрас. Незважаючи на достатньо високий ступінь дослідження обраних одиниць (переважно номінацій) у структурно-семантичному аспекті, є питання, які ще потребують визначення: компонентна структура (виявлення різних типів сем, їх актуалізація в мовленні), словотворення (деривація), сполучуваність цих одиниць; типи номінацій (первинна, вторинна, метафорична тощо). Лінгвокогнітивний аналіз лексики ми обмежуємо виявленням особливостей родового концепту JEWELLERY та видових концептів RING, CHAIN, NECKLACE, BRACELET тощо як складників наївної картини світу, відображеної в тлумачних словниках (для чого дані структурно-семантичного аналізу можуть бути підґрунтям) та публіцистичних текстах, що передбачає визначення найбільш значущих для англomовної спільноти понятійних та оцінних когнітивних ознак цих концептів. Функціонально-прагматичний аспект передбачає, по-перше, визначення номінацій та дескрипцій ювелірних прикрас, які функціонують у публіцистичних текстах (у сучасних англomовних неспеціалізованих газетах, журналах) та, по-друге, виявлення комунікативних стратегій і тактик як чинників, що зумовлюють вибір мовцем (автором статті) певних номінацій та дескрипцій ювелірних прикрас. Прикладом моделі такого аналізу є дисертаційне дослідження Г. Кокози англomовних дескрипцій одягу. Дослідниця визначає дескрипцію одягу як «фрагмент дискурсу, який містить лінгвальне позначення одягу (номінативна одиниця) і його формально-стилістичні, естетико-оцінні властивості (дескриптор)» [1, с. 8] та виокремлює три типи дескрипторів одягу в публіцистичному дискусі: колоративи (позначення кольору одягу), евалютиві (позначення оцінки одягу) та конструктиви (позначення технічних характеристик одягу: довжини, тканини,

виробника тощо) [там само]. Г. Кокозою доведено, що дескрипції одягу в публіцистичному дискурсі залежать від статі особи, одяг якої описується, і таким чином відображають гендерні стереотипи, а також використовуються в дискурсивних стратегіях репрезентації особи (соціальної ідентифікації, формування позитивного та негативного іміджу публічної особи) [там само]. Уважаємо доцільним використання елементів цієї моделі аналізу для виявлення функціонально-прагматичних особливостей дескрипцій ювелірних прикрас у публіцистичних текстах.

Література

1. Кокоза Г.А. Дескрипції одягу в дискурсивно-прагматичному аспекті (на матеріалі сучасної англійської публіцистики): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови». Київ, 2011. 20 с.
2. Колегаєва І.М. Що нам показує картина світу: людський чинник ономазіологічних процесів. *Наукові записки НаУКМА*. 2014. Т. 164. Філологічні науки (Мовознавство). С. 8–11.
3. Кравченко К.О. Англійська терміносистема ювелірної справи: структура, концептуальне наповнення [Електронний ресурс]: кваліф. робота магістра: спец. 035 Філологія. Острог. 2020. 89 с. URL: <https://theses.ua.edu.ua/> (дата звернення: 17.01.2022).
4. Строченко Л.В. Лексико-семантичне поле «коштовне каміння» в англійській мові та мовленні (лінгвокогнітивне дослідження на матеріалі словників і текстів): автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.04. Одеса. 2008. 19 с.
5. Цобенко О.В. Англійське лексико-семантичне поле «ювелірні прикраси» як фрагмент професійної картини світу. *Записки з романо-германської філології*. 2015. Вип. 2(35). С. 157–163.
6. Цобенко О.В. Особливості функціонування лексико-семантичного поля «ювелірні прикраси» у творах О. Уайльда. *Сучасна наука в мережі Інтернет*. Матеріали сьомої всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції 22-24 лютого 2011р. Київ, 2011. Ч.5. С.73–74.
7. Цобенко О.В. Структура лексико-семантичного поля «ювелірні прикраси». *Записки з романо-германської філології*. 2014. Вип. 1(32). С. 192–197.
8. Цобенко О.В. Функціонування номінацій ювелірних прикрас в англійських літературних казках. *Вісник студентського наукового товариства*: зб. наук. пр. Горлівка: Вид-во ГППМ, 2010. Вип. 22: Мовознавство. Ч. 3. С. 152–154.
9. Цобенко О.В. Функціонування номінацій ювелірних прикрас в англійських народних казках. *Сучасні дослідження з іноземної філології. Збірник наукових праць*. / Відп. ред. Фабіан М.П. Ужгород: «ТІМПАНИ», 2010. Вип.8. С. 574–575.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ САМОПІЗНАННЯ ТА ВИХОВАННЯ ПОЧУТТІВ У РОМАНІ ДЖЕЙН ОСТІН «ЕММА»

АННА СОСНІВСЬКА

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Я. В. Гуртова

Найбільша представниця пізнього англійського Просвітництва Джейн Остін досі користується заслуженою популярністю як тонкий майстер просвітницького реалістичного роману, чудовий стиліст і психолог. Її книги є визнаними шедеврами, які поєднують у собі простоту сюжету, глибоке психологічне проникнення в душі героїв і іронічний, м'який, істинно «англійський» гумор.

В епоху панування романтизму творчість цієї письменниці, яка розповідає не про демонічних героїв і бурхливі пристрасті, а лише про життя англійської провінції, стосунки людей між собою, де події зосереджені навколо повсякденного устрою людського життя та стану сучасного суспільства, залишилося, по суті, непоміченим, а тому і не гідно оціненим.

Домінантою у внутрішньому світі роману Джейн Остін «Емма» є процес самопізнання та виховання почуттів. Темою роману «Емма» є шлюб.

В «Еммі» розповідається про подружжя. Роман починається одним шлюбом – заміжжям міс Тейлор та закінчується трьома, оповідаючи в проміжку між ними ще про два подружжя. Тема роману – подружжя, але не абстрактне про нього поняття. У романі немає нічого від «повчальної притчі». Тема розробляється у конкретних, фабульних проявах. Недостатньо сказати, що в «Еммі» йдеться про подружжя, але не можна обмежитися і заявою про те, що тут розповідається лише про Емму. Нашу увагу насамперед привертає конкретність цієї книги. Це жива людина, яка продовжує жити «на власному диханні», керуючись своїми емоціями та почуттями. «Емма» живе природною, непорушною логікою самого життя, і жодну її частину не можна витягти із загального контексту.

Джейн Остін захоплена складністю особистих взаємин людей. Що насправді собою являє та чи інша людина? Чи справді Френк Черчилль невігла? Автор висловлює цей сумнів не для того, щоб заплутати читача, а для того, щоб більш показати та поглибити розуміння цього образу. Найбільш складні образи «Емми», як і люди в реальному житті, виявляють свою справжню сутність поступово і часом подають оточуючим неймовірні сюрпризи. Не буде перебільшенням сказати, що й «Емма» так само правдоподібна, як наше власне життя, і такою ж мірою конкретна.

Таким чином, можна зробити висновок, що сила романів Джейн Остін невід'ємна від їхньої конкретності, і про неї необхідно говорити особливо, бо вона різко відрізняється від тієї атмосфери чарівності та затишку, які часто називають серед характерних рис творів Остін.

ФУНКЦІОНУВАННЯ І МОТИВАЦІЯ ВЛАСНИХ НАЗВ У ЦИКЛІ РОМАНІВ С. КОЛЛІНЗ «ГОЛОДНІ ІГРИ»

Марія ТАТАРЕНКО

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент І. О. Подгурська

Головна особливість художніх творів жанру фентезі – наявність вигаданого вторинного світу, у якому існують певні елементи, що не представлені в реальному вимірі. Цей фактор ускладнює процес перекладу власних назв. При перекладі творів інших жанрів перекладач може спиратися на власні знання реальної існуючої дійсності, тоді як новий вигаданий світ зі своєю географією, персонажами, історією та культурою ставить перед перекладачем проблему підбору відповідних способів передачі змісту твору, підбір еквівалентів для введених автором топонімів та антропонімів.

Матеріалом дослідження є оригінал книги «Голодні ігри» письменниці Сьюзен Коллінз. Сюжет роману полягає в тому, що головна героїня, Кітніс Евердін, стає учасницею голодних ігор, у яких 24 підлітки з 12 дистриктів держави Панем ведуть боротьбу не на життя, а на смерть, у той час як уся країна стежить за ними на екранах своїх телевізорів. Ці ігри цілком можна порівняти з гладіаторськими боями, які відбувалися в Стародавньому Римі, коли натовпи людей приходили спостерігати за жорстокими кривавими виставами. Разом з іншим учасником зі свого дистрикту, Пітом Мелларком, Кітніс намагається вижити в умовах цієї арени.

Найпоширенішими власними назвами (ВН) у серії романів є антропоніми, топоніми і назви певних реалій вигаданого світу. Вони грають важливу роль у створенні певної атмосфери творів у жанрі фентезі. У ході вивчення ВН та способів передачі їх цільовою мовою в існуючих варіантах перекладу даного твору українською мовою було виявлено чотири основні прийоми: транскрипція, транслітерація, калькування та семантичний переклад.

Також було виявлено, що власні імена в літературному творі, що аналізується, мають надзвичайно високу алюзивність і є, здебільшого, іменами, що мають певне семантичне навантаження. При детальному розгляді цього питання ми прийшли до висновку, що ці особливості тісно взаємопов'язані, оскільки алюзія завжди має певне додаткове значення, що реалізується в художньому творі, а значення власної назви в переважній більшості випадків є алюзією на те або інше явище чи предмет. Все це підтверджує, що власні імена в художній літературі в цілому та у вибраному нами творі зокрема створюють складну структуру, яку необхідно ретельно аналізувати на різних рівнях тексту. Такий аналіз є важливим як з позицій літературознавства, для адекватного трактування авторського ідейного задуму літературного твору, так і перекладознавства, для максимально точної передачі лексичних одиниць цільовою мовою.

ТУРИСТИЧНА РЕКЛАМА ЯК МУЛЬТИМОДАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН

Ірина ТИЩЕНКО

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Л. Є. Красовицька

У сучасній лінгвістиці прийнято розглядати рекламу як різновид суспільно-інституційного спілкування, що характеризується соціальними правилами та ритуалізованими рамками функціонування. На перший план реклами сучасного суспільства виходить цінність споживання, проте реклама не просто пропонує певні товари чи послуги, але й поміщаючи їх у певний соціальний контекст, переводить у сферу ціннісних орієнтацій, формуючи відповідний стиль життя.

Застосування комунікативно-прагматичного підходу до вивчення рекламного дискурсу дозволило лінгвістам встановити основні стратегії впливу на адресата з метою спонукати його до придбання товару чи послуг. Серед них найбільш продуктивними є інформативна, аргументативна, сугестивна і маніпулятивна стратегії.

У нашому дослідженні текст туристичної реклами доцільно розглядати як мультимодальне утворення, яке є результатом взаємодії множинності семіотичних кодів (вербального, звукового і візуального), що впливає на прагматичну реакцію адресата.

Ціннісні орієнтири в туристичному рекламному дискурсі реалізуються за допомогою різноманітних конотацій, алюзій, метафор та прецедентних феноменів.

Слід зазначити, що туристична реклама апелює водночас до трьох рівнів когнітивно-асоціативної сфери свідомості: раціональної сфери, підсвідомості та емоцій. Тому характерною рисою туристичного дискурсу є важливість використання поряд з мовленнєвими ресурсами паралінгвальних засобів прагматичного впливу на адресата. Серед них найбільший персуазивний потенціал мають графічні засоби (варіювання шрифтів, капіталізація, відбиття окремих літер, графічні неологізми тощо) і візуальні елементи (кольорові / монохромні зображення, фотографії й фотоколажі, візуальні метафори й метонімії).

Прийоми фонографічного рівня, зокрема асонанс, алітерація, ониматопея, рима мають великий сугестивний потенціал, впливаючи на психологічний стан адресата, спонукають його до здійснення імпульсивних дій. Фонографічні ресурси також сприяють формуванню у споживача образів і відповідних асоціацій, що створює ефект його особистої “залученості” у рекламний комунікативний процес.

Завдяки тому, що рекламний текст наповнений різноманітними яскраво забарвленими мультимодальними засобами, туристичні компанії формують сприятливий світогляд цільової аудиторії. Тому саме використання комплексного поєднання мовленнєвих і паралінгвальних ресурсів уможливорює максимізувати вплив реклами на споживача.

РОЛЬ СЛЕНГУ В СУЧАСНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Ілля ТІТЕНКОВ

Науковий керівник – доктор філологічних наук, доцент О. В. Тарарак

В останні десятиліття лінгвісти активно переключилися з вивчення писемної мови на дослідження й аналіз мови безпосереднього живого спілкування. «Розмовна мова – це в певному сенсі мінімальна система національної мови, філогенетично і онтогенетично первинна система, найважливіша за діапазоном громадської та індивідуальної значущості». Вивчення розмовної мови дуже важливо тому, що «розмовна мова є єдиною істинною мовою і нормою оцінки всіх інших форм мови».

Сьогодні юнацтво стає об'єктом не тільки соціології та політології, а й медійного, і власне лінгвістичного інтересу.

Лексичний склад нашої, як і будь-якої іншої, мови містить велику кількість сленгових утворень, що відповідають певним соціальним та професійним групам людей. Проте існування різноманітних діалектизмів, сленгізмів тощо доводить, що мова залишається динамічною системою, яка постійно живе і розвивається.

Дослідження молодіжного сленгу тісно пов'язане із сучасною молодіжною субкультурою, яка в основному визначається специфікою навчального закладу, дозвіллям, поведінкою, своєрідністю моди та смаків, популярними напрямками в музиці тощо.

Виникнення особливих молодіжних субкультур пов'язується з провідною роллю засобів масової комунікації та відповідним рівнем життя завдяки чому створюються нові ринки специфічної продукції, що спрямовані перш за все на сучасну молодь.

Сленг – це не шкідливе утворення мови, яке вульгаризує усну мову, а органічна та в деякій мірі необхідна частина цієї системи.

Сленг розвивається, змінюється дуже швидко. Це утворення, яке може як легко утворитися, так і зникнути. Ці всі зміни відбуваються для спрощення усної мови та її розуміння. Сленг – дуже живе та динамічне утворення. Його використовують у різних сферах суспільного життя. Це важлива частина мови, яка допомагає «тримати» її «живою».

Підводячи підсумок сказаному, відзначимо, що в 21 столітті сленгізми несуть більш важливе значення, ніж колись у історії та у форматі різних інтернет платформ сленг ще більш швидко змінюється і перетворюється у більш різноманітні форми. Вживання сленгу зараз є дуже актуальною темою, тому що він переходить межі локальних суспільств молодого покоління тієї чи іншої субкультури. Завдяки інтернету і його доступності майже для кожного сленгізми стирають межі мовного бар'єру.

ЛІНГВІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА АНГЛОМОВНИХ СПОРТИВНИХ РЕПОРТАЖІВ

Артем ТКАЧОВ

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент А. Г. Шевченко

Під час проведення дослідження нами було з'ясовано, що у різних країнах виступи спортивних коментаторів, як носіїв різних мов і культур, мають свої жанрові й лінгвостилістичні особливості. У процесі наукового пошуку в пригоді стали висновки Л. Пак. Дослідниця зазначає, що підвищення інтересу філологів до лінгвістичної специфіки спортивних коментарів у різних країнах зумовлено такими основними факторами: 1) ускладнення системи жанрів спортивного коментаря значною мірою зумовлено посиленням його особистісного аспекту, зумовлюючи насичення виступу різними лексичними і граматичними емоційно-експресивними засобами; 2) спортивний коментар перетворюється сьогодні у своєрідний лінгвістичний феномен, у межах якого автор опановує, створює, застосовує, апробує інноваційні для нього мовленнєві засоби. Внаслідок цього виникає потреба в аналізі й зіставленні систем мовних жанрів спортивних коментаторів із різних країн, лінгвостилістичних особливостей їхніх коментарів, виявленні спільних рис та відмінностей між ними; 3) обрані певні мовленнєві жанри, засоби тією чи іншою мірою структурують комунікативний простір носія мови, тому спортивні коментатори, як представники відповідних культурних та мовних спільнот, у своїй промові віддають перевагу різним мовленнєвим жанрам та лінгвостилістичним аспектам [1, с. 117].

Вивчення лінгвостилістичних особливостей англомовних репортажів спортивних коментаторів викликає значну зацікавленість філологів. Зокрема, Ч. Фергюсон виокремлює у своїй праці такі особливості: спрощення (simplification), інверсія (inversions), вираз результату (result expressions), «сильні модифікатори» (heavy modifiers), «використання граматичного часу» (tense usage) та мовні підпрограми («лінгвістичні рутини») (linguistic routines) [2, с. 159].

Спрощення передбачає пропуск у реченні початкового іменникового словосполучення, зв'язки й постіменної зв'язки. Це дозволяє подати ситуацію як неформальну. Інверсія, як мовний засіб, застосовується для акцентування уваги на найважливішому аспекті промови чи моменті змагань. Цей ефект досягається завдяки зміні традиційного порядку слів, який відповідає, як правило, стилістично нейтральному забарвленню повідомлення [2, с. 160, 161].

Третьою лінгвостилістичною особливістю є специфічний вираз результату, коли пара мовних конструкцій відображає результати (for + іменник і to + дієслово). Наприклад, 'Brady throws it for the touchdown' or 'Keane with a shot to make it two to one'. Вважається, що ця мовленнєва форма виникла у зв'язку з потребою економити час під час об'яви результатів [2, с. 161].

Четвертою особливістю є використання так званих «сильних модифікаторів». Як відомо, у граматиці англійської мови під модифікатором розуміють слово, фразу чи речення, що діє як прикметник або прислівник,

надаючи додаткову інформацію про інше слово або групу слів. За Ч. Фергюсоном, застосування цієї форми у спортивному коментаторі передбачає, що диктор регулярно додає певні випадкові характеристики в поєднанні з іменем спортсмена на основі попередньо отриманої інформації та продуктивності його дій. Автор вважає, що використання зазначеної лексичної форми є свідченням високої професійної майстерності спортивного коментатора [2, с. 163].

Наступна риса – це «використання граматичного часу» (*tense usage*). Пояснюючи свою думку, автор зазначає, що майстерність спортивних коментаторів значною мірою проявляється в їхній готовності інтуїтивно правильно обирати для вираження своєї думки час в англійській мові. Наприклад, якщо в спорті переважають короткі дії, диктор звичайно обирає *Present Simple*. Якщо репортер має оголосити подію, яка потребує часу (наприклад, перегони), ним використовується *Present Progressive*. З іншого боку, подача коротких відомостей про спортсмена вимагає застосування *Present Perfect* [2, с. 165].

Фергюсон також відзначає часте використання мовленнєвих кліше спортивними дикторами. Частково це пояснюється тим, що на Заході не прийнято висловлювати свої суб'єктивні погляди на спортивні події. Проте деякі диктори зловживають використанням шаблонних виразів, особливо не напружуючись щодо відбору змісту своїх коментарів та лексичної форми його подачі. Така ситуація свідчить про невисокий професійний рівень фахівця та брак у нього креативності [2, с. 169].

Отже, на прикладі аналізу особливостей англomовних репортажів спортивних коментаторів можна зробити висновок про те, що характер мислення кожного з них, його мовні й культурні особливості значною мірою визначають мовленнєво-стилістичну специфіку його фахової промови.

Література

1. Пак Л. Е. Речевая специфика спортивных комментариев США и России. *Вестник ТГПУ (TSPU Bulletin)*. 2017. 6 (183). С. 117-122.
2. Ferguson, Charles A. (1983) "Sports announcer talk: Syntactic aspects of register variation." In: Huebner, Thom (ed.) *Sociolinguistic perspectives: papers on language in society, 1959 – 1994*. New York, NY: Oxford University Press, 148-166.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИРАЖЕННЯ ВЕРБАЛЬНОЇ АГРЕСІЇ В СУЧАСНОМУ АМЕРИКАНСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Наталія ТКАЧОВА

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент А. В. Будко

Негативні тенденції розвитку сучасного суспільства (ескалація збройних конфліктів, загострення міжнародних і міжетнічних суперечностей, зростання соціальної нестабільності в світі) спричиняє прояв агресивної поведінки різними політичними суб'єктами. Одним із аспектів цієї агресії є мовленнєва

агресія, яка в останні роки стала провідною комунікативною тактикою сучасних політиків з різних країн, а як наслідок – об'єктом вивчення багатьох науковців. Однак, як з'ясовано в процесі проведених наукових розвідок, проблема вираження вербальної агресії в сучасному американському політичному дискурсі є недостатньо дослідженою вченими, що зумовило вибір тематики дослідження.

Як визначено на основі аналізу наукової літератури, вербальна агресія людини являє собою словесні висловлювання, які сформульовані нею на основі усвідомленого відбору інформації й її корекції з метою нанесення своєму опоненту моральної й душевної шкоди, провокування його у відповідь теж демонструвати зворотну агресивність, а як наслідок – забезпечення зміни наявної ситуації на користь самого адресату [1, с. 13-14]. Важливо підкреслити, що звертання людини (особливо публічної особи) до засобів мовленнєвої агресії свідчить про порушення нею моральних і мовленнєвих норм.

Зазначимо, що О. Шейгал виокремлює такі різновиди вербальної агресії:

1) експлетивна (найбільш різка, пряма, імпульсивно-емоційна форма агресії: погрози, лайка, заклики тощо);

2) маніпулятивна (агресія, що ґрунтується на ідеологічних інсинуаціях: використання засобів дифамації, інвективних ярликів тощо);

3) імпліцитна (передбачає завуальований вираз агресії: непрямі мовленнєві акти, іронічні висловлювання, непрямі предикації) [2, с. 221].

У дослідженні також з'ясовано, що лінгвісти застосовують поняття «політичний дискурс» у двох значеннях: широкому (розглядається як сукупність мовних утворень, що мають відношення до царини політики) і вузькому (маються на увазі різні форми спілкування, в якому його суб'єкти належать до певних політичних інститутів і мають деяку політичну владу або (та) зміст повідомлення особи передбачає обговорення актуальних політичних питань [3, с. 13-14].

Наведемо конкретні приклади, як проявляється вербальна агресія в сучасному американському політичному дискурсі. У цьому плані цікаво звернутися до дебатів та взаємних звинувачень двох непримиренних політичних опонентів – Дональда Трампа і Джо Байдена. У часи президенства Трампа Байден заявив, що він не хоче з ним дискутувати, але зауважив: «Як би ми були в старшій школі, я б відвів його за межі спортзалу й сильно відлупцював би його до біса». На цей випадок Трамп відповів у Twitter: «Божевільний Джо Байден намагається вести себе як крутий хлопець. Насправді він слабкий і психічно, і фізично, і все-таки він вдруге погрожує мені фізичною розправою. Він мене не знає, але він би швидко й важко падав, плачучи всю дорогу. Не погрожуйте людям, Джо!».

Пізніше, уже в часи свого президенства Байден у річницю нападу на Капітолій США 6 січня натякнув, що винуватцем у минулорічних подіях був саме Трамп. У відповідь той звинуватив президента в спробі перевести стрілки на нього, а сам виступ назвав «політичним театром», який виконував роль «відволікаючого фактору» від наявної реальності, того «факту, що Байден повністю-повністю провалився» [4].

Отже, можна підсумувати, що в сучасному американському політичному дискурсі вербальна агресія займає чільне місце. Вивчення цього феномену дає змогу краще зрозуміти, яким чином обрана комунікативна стратегія й тактика політика дає йому змогу відстоювати свою позицію, впливати на своїх опонентів та взагалі на пересічних громадян.

Література

1. Стечик Т. С. Лінгвопрагматика стратегії персуазивності в дебатах і промовах сучасних американських політиків: дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.04. Чернівці, 2015. 262 с.
2. Шейгал Е. И. Вербальная агрессия в политическом дискурсе. *Вопросы стилистики: Антропоцентрические исследования*. Саратов, 1999. Вып. 28. С. 204–222.
3. Yenzikeyev D. Verbal aggression in the political discourse of Donald Trump and Joe Biden. *Scientific journal of Polonia university*. 2021. Vol. 47. No 4.
4. RAI S. Trump lashes out at Biden over Jan. 6 speech. 2022. URL: ehill.com/homenews/administration/588539-trump-lashes-out-after-biden-speech-used-my-name-today-to-try-to.
5. Trump, Biden Sparring in Verbal Schoolyard Spat. URL: <https://www.voanews.com/a/trump-biden/4310010.html>.

КАТЕГОРІЯ «СВІЙ» – «ЧУЖИЙ» ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Юлія УМАНЦЕВА

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Л. Є. Красовицька

Бінарна опозиція «свій – чужий» вже має свою історію досліджень у лінгвістичній науці, оскільки її маніпулятивно-прагматичний потенціал настільки сильний, що зумовив провідну роль даного угруповання у побудові конвенційних стереотипів, політичних міфів і став основоположним у виборі мовних тактик та стратегій свідомості та кореляції соціальних дій у політичній мас-медійній комунікації.

Формування категоріальних сфер «свій – чужий» в аналітичній журналістиці багато в чому визначено емоційно-когнітивними процесами об'єднання/роз'єднання себе з іншими представниками соціуму з різних підстав, базовими з яких є: 1) соціальний статус; 2) політична позиція; 3) етнічний фактор.

Позиція суб'єкта політичної комунікації, що відображає суб'єктивну категоризацію світу за принципом «свій – чужий», координує структурну амбівалентність дихотомії.

У політичному дискурсі ця опозиція варіативна і може виявлятися на різних рівнях: зовнішньому – «наша держава» та ідеологічно чужа держава та внутрішній: – а) влада та народ; б) політична партія/рух – політична партія/рух; в) і вже – в рамках одного політичного спрямування/руху категорія «свої» може

бути далі диференційована на своїх та чужих із приватних питань, переконань та позицій.

Маніфестація «своїх» позицій, оцінок, що протистояють «чужим», репрезентація авто- та гетеростереотипів призводить до вироблення суспільної думки та кореляції соціальної домінанти, є ефективним способом впровадження бажаного способу дійсності та формування певних стереотипів масової свідомості.

Ще однією особливістю є той факт, що ця бінарна опозиція, як правило, віддзеркалює світ лише через різноманітність крайнощів, «або, або», а також через тенденцію використовувати редуційний підхід при встановленні сенсу. Часто «чужий» стає стереотипним та дегуманізованим як «чужа група» і ототожнюється з ворогом. Різниця між ними полягає в тому, що «чужий» не обов'язково повинен бути ворогом, тоді як ворог завжди є «чужий».

Основними лінгвістичними ресурсами, що вербалізують категорію «свій – чужий» у політичному медійному дискурсі, є аксіологічно маркована лексика, гіперболізація, метафоризація, контраст, а також використання дисфемізмів та евфемізмів.

КОМПРЕСІЯ І РЕДУКЦІЯ ЯК ТИПОВІ РИСИ СИНТАКСИСУ НІМЕЦЬКОМОВНИХ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ

Дар'я ФІЛОНЕНКО

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент С. В. Черкашин

Сучасна синтаксична будова німецької мови і текстів окремих жанрів піддається значному функціональному впливу розмовної (усної) мови, проявом якого є компресія і редукція структури речень. Речення як основна одиниця синтаксису здатна відображати позамовну дійсність набагато більшою мірою, ніж одиниці нижніх рівнів мови, оскільки саме воно спроможне передавати зв'язки та відносини між явищами навколишнього світу як об'єкта пізнання та номінації. Речення, що є результатом пізнавальної та комунікативної діяльності людини, містить міркування або умовиводи про факти, процеси та явища навколишнього світу, передає ставлення суб'єкта до реальності, яку він пізнає, та набуває форми, найбільш адекватної для певного типу комунікації. В умовах інформаційного суспільства спостерігається зростання потоків інформації, її швидке старіння, різноманітність форм міжособистісної комунікації, її стислість у часі, що вимагає від автора висловлювання (адресанта) пошуку найбільш ёмкої та економної форми подання цієї інформації. Така форма здатна збільшити іллокутивну силу висловлювання, забезпечити максимально можливий вплив на адресата і, таким чином, успішність самої комунікації. Такий ефект досягається в німецькій розмовній мові шляхом подолання зайвої експлікації змісту через імплікацію певних важливих для комунікантів смислів (логіко-граматичних та семантичних зв'язків). Вибір форми відбувається в процесі відбору адресантом таких моделей речень, яким властива компресія та редукція зовнішніх (синтаксичних) структур при одночасному збереженні

змісту глибинної структури в редукованій формі, з якої адресат легко виймає імплікований зміст, використовуючи при цьому свій мовний досвід, контекст і саму комунікативну ситуацію. Синтаксична компресія та редукція є невід'ємними рисами синтаксису німецької розмовної мови, забезпечують лаконічність, експресивність та невимушеність комунікації через широке використання різних моделей односкладних або еліптичних речень. Синтаксична компресія та редукція забезпечують розпушеність та прозорість структури будь-якого сучасного німецькомовного тексту, у тому числі й рекламного. При цьому редукція та компресія структури речень не призводять до втрати текстом як висловлюванням зв'язності, що забезпечується логічним та послідовним додаванням нової інформації. Вибір односкладних або еліптичних речень як засобів компресії двох або кількох повноскладних в одне дозволяє розташовувати нову інформацію відразу в рематичній частині речення, уникати тематизації реми, збільшувати кількість рематичних компонентів – усе це дозволяє уникнути перевантаженості тексту надмірною інформацією, що міститься в тематичній частині речень, збільшити ілюктивну силу тексту як висловлювання і досягти певних прагматичних цілей мовленнєвої взаємодії.

МОТИВАЦІЯ ПРИЗВИЩ БАСТАРДІВ У РОМАНІ ДЖ.Р.Р. МАРТИНА «ГРА ПРЕСТОЛІВ»

Анастасія ФОМЕНКО

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент І. О. Подгурська

У романі «Гра престолів» простежується цікавий і при цьому цілком логічний взаємозв'язок між назвою територій та прізвищами, які прийнято давати всім позашлюбним дітям. Лише діти, народжені в законному шлюбі, отримують прізвище батька та права наслідування. А ось діти незаконнонароджені (бастарди) не отримують ні титулу, ані прізвища роду.

Їм дається якесь стандартне прізвище, що залежить від того, де вони народилися. Наприклад:

1) *Snow* (від англ. «сніг») – простий антропонім, що має одну основу. Таке прізвище отримують бастарди, народжені в регіоні *The North* (від англ. «північ»).

2) *Stone* (від англ. «камінь») – простий антропонім, що складається з однієї основи. Це прізвище слугує для позначення позашлюбних дітей регіону *The Vale of Arryn* (Кам'яниста місцевість, родовий маєток *Arryn* розташований на скелі).

3) *Rivers* (від англ. «ріки») – простий антропонім, що етимологічно відповідає назві регіону *The Riverlands* (Річкові Землі).

4) *Hill* (від англ. «горб») – простий антропонім. Це прізвище дається бастардам, народженим у регіоні *The Westerlands* (Східні Землі).

5) *Pike* (від англ. *pike* – «щука») – одноосновний, простий антропонім. Як прізвище використовується для позашлюбних дітей Залізних островів – *The*

Iron Islands (Група островів, що відокремлені від основного материка затокою Залізних Людей, місце проживання піратів).

6) *Waters* (від англ. «води») – власниками цього прізвища стають діти, народжені в регіоні *The Crownlands* (територія, що знаходиться на східному узбережжі материка, включає столицю – Королівську Гавань і території вздовж узбережжя, васальні королю особисто).

7) *Sand* (від англ. «пісок») – прізвище на позначення бастардів із регіону *Dorne* (крайній південний регіон, спекотний край гір та пустель).

8) *Flowers* (від англ. «квіти») – бастард з регіону *The Reach* (Простір).

9) *Storm* (від англ. «шторм, буря») – власники цього прізвища народилися під час сильного шторму, що був одним із найстрашніших штормів в історії Вестероса (Штормових Земель).

Таким чином, можна зробити висновок, що автор роману «Гра престолів» Джордж Р.Р. Мартін послуговується антропонімами для надання додаткової інформації про походження, характер, національність та інші особливості персонажів. Багато антропонімів є описовими чи асоціативними. Але навіть ті власні імена, що не несуть у собі особливого етимологічного навантаження і є індивідуально-авторськими okazіоналізмами, мають певні прагматичні функції і характерні особливості.

ІНТЕРМЕДІАЛЬНІСТЬ У ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОМУ ТА ЛІНГВІСТИЧНОМУ АСПЕКТАХ

Валерія ХОЛОДЬКО

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Ю. О. Шпак

До ґрунтовного вивчення інтермедіальності як ознаки тексту в науковому дискурсі звертаються упродовж останнього десятиліття. Попри те, що в науковій парадигмі, жанровість та стилістика культури, зокрема літератури, є чітко диференційована, на практиці часто присутній синтез декількох жанрів та видів. Особливо чітко це прослідковується в сучасному мистецькому, літературознавчому та лінгвальному дискурсі.

У контексті літератури тексти не лише можуть бути видозмінені за жанрами, а й містити прямі чи завуальовані алюзії на тему вже відомих творів, які відносяться до різних знакових систем.

Тому логічно розглядати подібний напрям у контексті інтермедіальності. Вважається, що цей термін вперше вжив у 1983 році, у контексті російського модерну Ааге (Оге) А. Ханзен-Льове в статті «Проблема кореляції словесного та зображального мистецтва на прикладі російського модерну». Однак, вивчаючи хронологію даного терміну та спираючись на напрацювання В. Циховської, Г. Савчук зауважує, що Д. Хігінс вжив термін «*intermedia*», трактуючи злиття декількох мистецьких видів набагато раніше у 1965 році. При цьому, сам науковець «посилається на письменника-романтика С.Т. Кольєріджа, який у 1812 році застосував слово «*intermedium*» у його автентичному значенні «посередник» [2, с.16].

У сучасному трактуванні інтермедіальністю вважається «система цитат з творів одного виду мистецтва в творах іншого, яка виявляє механізми взаємовпливу видів мистецтва у художній культурі того чи іншого історичного періоду» [3].

Отже, інтермедіальність проявляється у системі координат інтертексту. Тобто, не лише передає коди одних літературних течій у інших, а й стосується мовних ознак. Як наголошує Є. Фесенко найчастіше таке явище прослідковується саме у художній літературі, адже «методологія інтермедіальності таких текстів являє собою точку перетину різних наукових дискурсів та професійних лексик» [3].

Вивчення інтермедіальності можливо і в лінгвістичному аспекті, але фокус досліджень зміщується на мовні одиниці, за допомогою яких вона реалізується в текстах. Так, спираючись на напрацювання О. Пешкової, визначаємо інтермедіальність як текстову категорію, що має наступні ознаки:

- є специфічною ознакою художнього тексту (періоду модернізму й постмодернізму) як комунікативної єдності, засновану на перехрещенні різних систем кодів, що позначають різні види мистецтва,
- ґрунтується на узагальненому результаті пізнання дійсності, її художнього осмислення і репрезентації у різних напрямках мистецької діяльності, інкорпорованого до текстової тканини літературного твору, в структурі якого виділяється за допомогою лінгвальних засобів [1].

Водночас вважаємо за доцільне трактувати інтермедіальність художнього тексту як синтез інтертекстуальності та лінгвістичних маркерів, притаманних декільком мовним стилям. Таким чином, використовуючи цю систему у своєму художньому тексті, автор не лише збагачує його загальну картину та урізноманітнює сюжетні арки й описові моменти, а й формує різноплановість своїх мовних персонажів.

Література

1. Пешкова О. А. Інтермедіальність англійськомовних художніх текстів ХХ–ХХІ століть : когнітивно-семіотичний аспект: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови». Запоріжжя, 2019. 20 с.
2. Савчук Г. О. «Інтермедіальність» як категорія літературознавства й медіології. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Серія «Філологія»*. 2019. №81. С. 15–18.
3. Фесенко Є.В. Інтермедіальні аспекти в літературі [Електронний ресурс] *Матеріали всеукраїнської інтернет-конференції 26.10.2017*. Кафедра німецької філології Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Богдана Хмельницького. 2017. URL: <http://nimfilmdpu.mozello.com/vseukranska-nternet-konferencja/porvnjalne-literaturoznnavstvo/params/post/1336728/> (дата звернення 10.01.2022).

ТРАДИЦІЯ ГОТИЧНОГО РОМАНУ В АНГЛІЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ ХІХ – ХХ СТ.

Тетяна ЦИПИШЕВА

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Ж. О. Кононова

Зміна геополітичної карти світу після Другої світової війни актуалізує дискусії про поняття «національна культура», «національний характер», «національний дух» та інші, якими оперували І. Гердер, І. Кант, Ж.-Ж. Руссо та романтики. У процесі переосмислення ролі Великобританії у світі після закінчення Другої світової війни неминучою потребою стає звернення до «надійного» періоду своєї історії — XVII-XVIII століттям, адже становлення національної ідентичності відбувається у період формування національної держави, яка в Англії припала саме на цей час.

У модерністській та постмодерній концепціях «національна ідентичність» включає і «національне несвідоме». Переосмислення національної ідентичності у післявоєнній Британії диктує звернення до традицій як основ культури, що знайшли своє відображення в літературі того часу. При цьому новий контекст потребує певної трансформації традиційних літературних форм, що відбувається у вигляді стилізацій, пародій та цитувань.

У контексті діалогу літературних епох в англійській літературі частіше всього розглядається вікторіанська традиція, і набагато рідше – більш раннього часу. Однак XVIII століття – епоха, коли з'являються та закріплюють свої ознаки багато жанрових різновидів роману (виховний, роман у листах, готичний, роман подорожей та ін.) Особливе місце серед жанрів зайняв готичний роман, що з'явився як альтернатива раціональному просвітницькому роману, зумівши пояснити всю багатогранність людської природи.

Біля джерел готичної прози як літературного експерименту стоять Х. Уолпол, К. Рів, А. Радкліф та М. Льюїс, що формують жанровий канон готичного роману. Його визначають ключові ознаки:

- Сюжет будується навколо таємниці (чиєсь зникнення, таємниче походження, нерозкритий злочин, фатальне переслідування). Часто в одному романі комбінуються кілька таємниць.

- Оповідання нагнітає атмосферу страху та жаху та розгортається у послідовності епізодів, що загрожують життю та щастю героїв.

- Найчастіше місце дії — віддалений, загадковий будинок, замок, монастир із таємничого минулого. У ньому присутні темні кімнати та заборонені простори, навколо нього — безлюдна місцевість, пустки, ліси, болота.

- У центрі дії — демонічний лиходій, якому відведено роль ката, а добродішним героям – роль його безневинних жертв.

- Роман містить елементи фантастики та містики. Центральною естетичною категорією у готичному романі стає «жахливе».

Безперервність готичної традиції підтверджує появу в другій половині ХІХ століття роману Вілкі Коллінза «Жінка в білому», містичних романів Джозефа Шерідана ле Фаню, а також «Таємниці Едвіна Друда» Чарлза Дікенса,

«Портрета Доріана Грея» Оскара Вайлда та повісті «Дивна історія доктора Джекіла та містера Хайда» Р.Л. Стівенсона, а також романи ХХ століття (Дж. Фаулза «Маг», А. Мердок «Чорний принц», «Єдиноріг», Г. Гейне «Степний вовк»).

Отже, психологічний аспект занурення в темні прірви людської свідомості продовжують автори ХХ століття, використовуючи прийоми готичного роману. Надприродне зло – гігантські шоломи, шаблі з таємничими написами та дияволами у вигляді прекрасних дівчат відступають на другий план. Стереотипні прийоми готичного роману допомагають створенню психологічних та філософських лабіринтів, пов'язаних з дослідженням зла, що таїться в глибинах людської особистості. У своїх творах автори створюють атмосферу психологічної напруги, поступово відводячи читача від повсякденної буденності. Використовуються яскраві готичні описи кошмарних снів, підозр і містичних збігів, що наповнюють особливим змістом повсякденні ситуації.

Таким чином, формальні прийоми готики створюють атмосферу нав'язливої тривоги, в якій досліджуються екзистенційні проблеми людського існування. Страх відкриває схованки душі героїв, невідомі ні їм, ні оточуючим.

ПОНЯТТЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ДИСКУРСУ ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Вікторія ЧЕРНИХ

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, професор Н. В. Тучина

Термін «дискурс» давно зміцнився в науці. У сучасній лінгвістиці традиційно співвідносять дискурс з такими поняттями, як висловлювання, мова, мовна діяльність, текст, комунікативна ситуація, монолог, діалог і розглядають дискурс як когнітивно-комунікативний феномен [1].

До середини 60-х ХХ ст. склався особливий напрям прикладної лінгвістики (М.А. Halliday, М. Stubbs, J.W. Oller та інших.) – «лінгвістика освіти», чи «педагогічна лінгвістика» (Educational Linguistics). У радянських джерелах знаходимо термін «педагогічне спілкування», яке визначається О.О. Леонтьєвим як «професійне спілкування викладача з учнями на уроці і поза ним (у процесі навчання й виховання), що має певні педагогічні функції і спрямоване (якщо воно повноцінне й оптимальне) на створення сприятливого психологічного клімату, оптимізацію навчальної діяльності і відносин між педагогом і учнями всередині учнівського колективу» [3, с. 248]. Дослідниця Н.В. Старостіна називає це формою «навчальної взаємодії, співпраці вчителя й учнів, аксіально-реляційною, особистісно й соціально зорієнтованою взаємодією» [4, с. 239]. Згідно з психологом І.О. Зимнею, у педагогічному спілкуванні одночасно реалізуються комунікативна, перцептивна й інтерактивна функції, при цьому використовується вся сукупність вербальних, зображувальних, символічних і кінетичних засобів [2].

Поняття «педагогічний дискурс» з'явилося у 70-ті роки ХХ ст., коли він став частиною загального дискурс-аналізу (Дж. Сінклер, М. Култхард та ін.). Він описувався як ситуативно та соціально обумовлена мовна діяльність у процесі надання освітніх послуг. Педагогічний дискурс почав планомірно вивчатися у другій половині ХХ ст. у зв'язку із загальною антропоцентричною спрямованістю лінгвістичних досліджень.

Зараз це поняття має наступні значення.

Педагогічний дискурс – це різновид спілкування, що відбувається в межах освітнього соціального простору і визначається статусно-рольовими відносинами учасників комунікації (В. Карасик, О. Коротєєва). Як різновид спілкування, що є важливою умовою особистісного становлення, педагогічний дискурс розкритий у фундаментальних психолого-педагогічних дослідженнях Б. Ананьєва, І. Беха, О. Бодальова, В. Добровича, В. Кан-Каліка, Г. Костюка, В.Л. Подоляк, Г. Сагач, О. Савченко, В. Семиченко та ін.

Зіткнення безлічі смислів, сполучених з поняттям «дискурс» у педагогіці, дозволяє розкрити неоднозначність розуміння його часових і просторових локусів (обмеженість рамками уроку, лекції чи освітнього простору регіону), механізмів генерування дискурсу і позиціонування в його просторі.

Сучасні дослідники підкреслюють, що сутність педагогічного дискурсу визначається «як моделювання культурних концептів, формування цілісної картини світу певного етносу чи соціуму, в ході якого здійснюється соціалізація нового члена суспільства: формування його світобачення, культури мовлення тощо» [1, с. 264].

Ця діяльність одержує мовне втілення як система думок, цінностей, інтересів, оскільки оброблене свідомістю індивіда об'єктивне виражається у мовному коді як його суб'єктивне відображення та інтерпретація. Першочерговою умовою реального життя навчального дискурсу є проходження спільності: а) наочно-референтної ситуації; б) зіставлення логічно вивіренних суджень дискурсантів; в) доказовість суджень і пропозицій; г) висока раціональність технології дискурсу. Суб'єкт, залучений до педагогічного дискурсу, мимоволі розширює не тільки сферу своєї навчальної діяльності, а й долучається до всієї повноти дискурсних та комунікаційних подій відповідної спільноти, культури, соціуму.

У комунікативних стратегіях педагогічного дискурсу, що реалізуються в навчальному спілкуванні, акцент ставиться на стимулювально-мотиваційне спрямування, що означає, що мовні інтенції-шаблони, які використовуються педагогом в межах тієї чи іншої комунікативної стратегії, повинні забезпечувати соціалізацію особистості через суб'єкт-суб'єктну взаємодію і бути позбавлені проявів авторитаризму в будь-яких вираженнях. Негативні висловлювання в реалізації комунікативних стратегій педагогічного дискурсу провокують в учнів появу комплексів, знижують самооцінку, породжують невпевненість тощо. Натомість позитивні мовні інтенції забезпечують сприятливий психологічний клімат взаємодії, перетворюють навчально-виховний процес у творчу інтеракцію, формують в учнів розкутість мислення, ініціативність й упевненість у власних силах, а отже, формують позитивну

мотивацію учіння, що змінює ставлення дітей до навчальної діяльності як до привабливої праці, яка приносить задоволення й радість успіху.

Дотримання певних норм педагогічного дискурсу виступає як вимога не лише ефективної комунікації, а й як дієвий фактор у реалізації завдань освітнього процесу. Включаючи в собі найрізноманітніші методи, дискурсивна педагогіка забезпечує надання якісної освіти та виховання, сприяє інтенсифікації навчального процесу, створює демократичне середовище для толерантної взаємодії.

Література

1. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен / Під загальн. ред. Шевченко І.С.: Монографія. Харків: Константа, 2005. 356 с.
2. Зимняя И.А. Педагогическая психология. Москва, 2003. С. 322–344.
3. Леонтьев А.А. Психология общения. Учебное пособие для вузов. 3-е изд. Москва: Смысл, 1999. С. 249–253.
4. Старостина Н.В. Сущностная характеристика понятий «общение» и «педагогическое общение». *Известия ПГПУ. Педагогические науки*. 2007. № 3 (7). С. 237–241.

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ WIT В АНГЛІЙСЬКОМУ ДРАМАТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Аліна ЧЕРНОВА

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. В. Маріна

Дослідження концептів нині є одним із перспективних і пріоритетних напрямів сучасної лінгвістичної науки, оскільки саме концепти дозволяють розглядати слово в контексті культури, пізнання і комунікації. «Концепт – основний осередок культури у ментальному світі людини» [2, с. 43].

У когнітивній лінгвістиці концепт розглядається як окремий сенс, ідея, наявна в нашій свідомості й існуюча як розумова одиниця, як оперативна змістовна одиниця мислення, як деякий «квант» знання [4].

Дослідники також виділяють різні компоненти, що входять до складу концепту. Зокрема, В.І. Карасик, С.Х. Ляпін і Ю.С. Степанов говорять про те, що в семантичні параметри концепту включається як понятійний, так і образний, ціннісний, поведінковий, етимологічний і культурний «виміри», з яких майже кожен може мати пріоритетний статус у дослідженні [1].

Оскільки в структурі концепту відбиваються ознаки, функціонально значущі для відповідного народу, аналіз концептів допомагає виявити цінності певної лінгвокультури і особливості менталітету.

Розглядаючи англійську літературу другої половини XVII ст., не можна не зупинитися на такій філософській і моральній категорії, як лібертинізм. Джентльмени-лібертини вихвалялися своїм розумом і дотепністю, які дозволяли їм займати ключові позиції в державі, приваблювати жінок, обманювати невдачливих чоловіків [5]. Концепт WIT/ДОТЕПНІСТЬ став дискурс-

генеруючим концептом за часів Реставрації Стюартів і знайшов відображення у драматичних творах у XVII–XVIII століттях.

Розглянемо мовні засоби реалізації концепту WIT у п'єсі «The Country Wife» (1675) В. Вічерлі. Головний герой п'єси, Спаркіш, прагне наслідувати 'дотепності' свого знайомого за допомогою словесної вправності і відкрито заявляє про зневагу до шлюбу і перевагу незаконних відносин. Виглядати спокусником привабливої жінки для нього важливіше, ніж кохання самої жінки: «*'Tis my maxime, he's a Fool that marrys, but he's a greater that does not marry a Fool; what is wit in a Wife good for, but to make a Man a Cuckold?*» [3]. Також, вищезгаданий приклад доводить один із постулатів лібертинізму часів Реставрації Стюартів, який полягав у тому, що законні відносини були тягарем, і розпусний спосіб життя користувався більшою популярністю, аніж законний шлюб, та демонструє притаманний епосі моральний скептицизм як одне із значень концепту WIT.

Література

1. Карасик В. И., Г. Г. Слышкин. Лингвокультурный концепт как единица исследования. *Методологические проблемы когнитивной лингвистики: Сборник научных трудов*. Воронеж: ВГУ, 2001, С. 75-80.
2. Степанов Ю.С. Константы: словарь русской культуры. Москва: Академический проект, 2001. 990 с.
3. Вічерлі В. The Country Wife [Електронний ресурс]. 1675. URL: <https://theater.lafayette.edu/wp-content/uploads/sites/59/2021/03/The-Country-Wife.pdf> (дата звернення: 05.01.2022).
4. Ерофеева Н.Е. Зарубежная литература XVII век. Английская комедия эпохи Реставрации [Електронний ресурс]. URL: <http://17v-euro-lit.niv.ru/17v-euro-lit/erofeeva-uchebnik/epocha-restavracii.htm> (дата звернення: 13.12.2021).
5. История зарубежной литературы XVII века [Електронний ресурс]. Под редакцией З.И. Плавскина. Глава 20. Литература эпохи Реставрации. URL: <http://17v-euro-lit.niv.ru/17v-euro-lit/plavskin-uchebnik/literatura-epochi-restavracii.htm> (дата звернення: 20.12.2021).

АВСТРИЙСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК Й. РОТ ПРО «ЖИТТЯ НА МЕЖІ» ДВОХ ІСТОРИЧНИХ ЕПОХ

Євгенія ЧЕРНОВА

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент С. В. Черкашин

XX століття спіткало ряд потрясінь, радикальних соціальних, політичних, інтелектуальних змін, а особливостями буття культури у цей час стали процеси індустріалізації, урбанізації, стандартизації. Ці трансформації «життя на межі» двох історичних епох висвітлює талановитий австрійський письменник і журналіст Й. Рот, який у своїй творчості відкрито висловлює своє «співчуття до пригноблених людей» і пропонує боротися «з жорстокістю, підлістю та антигуманізмом сьогоденного світу» [1]. Складовою прози Й. Рота було

питання життя людини в етнонаціональному середовищі на українських етнічних землях, які були перехідною зоною між різними державами. Цю картину життя письменник вимальовує за допомогою різноманітних мовних засобів передачі історичного та національного колориту, як-от: реалії, імена власні, фразеологізми, діалектизми, просторічні вирази, прислів'я та приказки.

Творчість Й. Рота привертала увагу сучасних українських дослідників, про що свідчить монографія О. Сухомлинова «Культурні пограниччя: Новий погляд на стару проблему» [2]. У ній представлено парадигму зображення життєвих колізій у пограничному просторі низки письменників єврейського походження, зокрема Й. Рота. Автор монографії зазначає, що Й. Рот належить до тієї генерації австрійських письменників, які вбачали своє покликання в тому, щоб художньо відтворювати ті ситуації, в яких провідну роль відіграє поняття «життя на межі» – географічній, культурній чи ментальній. Ранні романи Рота спираються на численні факти буття австрійців та присвячені соціально-психологічній тематиці, автор розповідає про тяжкі наслідки першої світової війни та запеклу боротьбу прогресивних та реакційних сил у Австрії.

У 1920-х рр. Й. Рот приділяє особливу увагу художньому відтворенню сучасної дійсності та роздумам про цінності людства «на межі життя» та двох історичних епох, виходячи з позиції спостерігача, аналітика, критика та «революціонера». Не дивлячись на етнічне багатоманіття натхненням автора є єврейська тематика. Так відома новела на єврейську тематику «Блукаючі євреї» сприймається як ода на честь «Ostjude». Однак у 1930-х рр. Й. Рот критично зображував звичаї та суспільний устрій Дунайської монархії. Так його роман «Йов», який критично відтворює колорит єврейського штетла в радянській Україні (яку він відвідав, як кореспондент німецької газети на початку 1920-х рр.), порівнюється з кращими роботами Шолом-Алейхема на ту саму тематику. Напружена політична ситуація в Австрії та прихід націонал-соціалістів до влади у Німеччині змушує Й. Рота емігрувати до Франції. Наприкінці 1930-х рр. письменник занурюється у католицьку віру, ностальгує за Австро-Угорською імперією, а в його романах все більше звучать християнські мотиви провини, каяття та прощення.

Література

1. Рот Й. Міста і люди / пер. із нім. Христини Назаркевич та Олесі Яремчук. Чернівці: Видавництво Чорні вівці. 2019.
2. Сухомлинов О.М. Культурні пограниччя: Новий погляд на стару проблему: Монографія. Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд». 2008.

СВОЄРІДНІСТЬ АНТОНІМІЧНИХ КОНЦЕПТІВ У ПОВСЯКДЕННІЙ СВІДОМОСТІ АНГЛІЙЦІВ

Євгенія ЧЕРНОВА

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор Я. Е. Левченко

У центрі уваги досліджень, що здійснюються в межах лінгвістичного спрямування, знаходяться когнітивні структури (концептуальні системи,

моделі), що реконструюються на основі аналізу мовної системи. З огляду на такий підхід, засвоєння отриманих знань про світ та їх структурування співвідносяться із мовним соціумом, а не з індивідом. У центрі уваги дослідників знаходиться національно-культурна специфіка бачення світу, характерна для будь-якого народу. Мова розглядається в аспекті моделювання не індивідуальної, а суспільної свідомості. Ставиться завдання виявити загальне й специфічне в системах концептуалізації різних мов, описати мовні картини світу або їх окремі фрагменти. Лінгвокультурне моделювання дійсності у вигляді концептів є одним із найбільш активно розвиваючих напрямків сучасного мовознавства, разом із тим специфіка колективного та індивідуально-авторського змісту досліджуваного концепту висвітлена в лінгвістичній літературі ще недостатньо.

Одним із основних завдань зазначеного напрямку є реконструкція системи репрезентації знання у свідомості людини або колективній свідомості мовної спільноти. Під колективною свідомістю розуміються ті загальні схеми знання, які властиві більшості представників цієї спільноти та забезпечують взаєморозуміння і які можна описати, досліджуючи мову.

Слід зазначити, що в центрі когнітивістики перебуває людина, навколо якої організовані дослідження картини світу як системи уявлень, властивої суспільству на певному етапі розвитку. У дослідженні намагаємося проаналізувати антонімічні концепти, що відображають основні характеристики людини. Зміст базових концептів етнокультури завжди ширший, ніж зміст однойменних вербальних виразів. Дослідники пояснюють це явище тим, що лексема має семантику, концепт – зміст. Семантика лексем поділяється на семантичні компоненти, зміст концепту – на концептуальні ознаки. Аналіз «від семантики слова до змісту концепту» дозволяє через аналіз сем різного типу, що актуалізуються в різних уживаннях слова, виділити концептуальні ознаки, що утворюють зміст концепту.

У роботі намагаємося виявити склад і семантичну своєрідність мовних репрезентантів антонімічних концептів; описати семантичні поля концептів, щоб довести, що поля компонентів ядра пов'язані за допомогою антонімічних пар. Під час аналізу зосередимося на представлених носіями наївної картини світу англійських антонімічних концептах; робимо спробу описати за допомогою антонімічних концептів деякі з основних аспектів життя англійців, склавши в такий спосіб певну структуру найважливішого для когнітивної лінгвістики концепту – концепту людей. Відібрані для розгляду концепти розташували в логічному порядку: від сутності самої людини до зовнішніх факторів її існування. Отже, опис концептуальної різниці сприйняття та вербалізації досліджуваних концептів представниками англійської культури, а також характеристика антонімічного концепту як особливого концепту є актуальним для подальших лінгвістичних розвідок.

НЕВЕРБАЛЬНА ПОВЕДІНКА ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІНГВІСТИКИ ЕМОЦІЙ

Юлія ШАТОВА

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент М. О. Белова

Антропоцентрична парадигма сучасної лінгвістики характеризується підвищеним інтересом дослідників до проблем мовного та мовленнєвого втілення емоцій, вивчення яких неможливе без всебічного аналізу невербальної поведінки як біологічно детермінованої системи, що є невід'ємною частиною процесу спілкування. Існує щонайменше дві семіотичні площини емоцій – вербальна, яка репрезентує мовне вираження емоцій, і невербальна, що представляє фізіологічний вияв емоцій (Г.Є. Крейдлін, О.С. Нікіфоров, Я. Рейковський, В.І. Шаховський). Отже, емотивний код як лінгвістична універсалія формується за рахунок набору мовних засобів, до яких належать і номінації невербального вияву емоцій.

Окремі праці в галузі емотіології, комунікативної лінгвістики, а також у галузі невербальної семіотики акцентують універсальний і дієвий характер невербальних засобів як об'єктивних індикаторів емоційного стану людини (Х. Вайсбах, І.Н. Горелов, С.В. Іонова, Ю.С. Крижанська). Тому в умовах мовленнєвої комунікації актуальності набуває дослідження особливостей мовної інтерпретації невербальної поведінки як емоційно інформативної та важливої за прагматичною спрямованістю складової процесу спілкування.

Окремі питання лінгвістичного аспекту вивчення невербальної поведінки, яка передає емоційний стан людини під час комунікативної взаємодії, різною мірою висвітлювалися в працях вітчизняних і зарубіжних учених. У межах лінгвістики емоцій аналізу піддавалися деякі питання співвідношення вербального і невербального в художніх текстах, які відображають емоційні реакції людини (С.В. Іонова, В.М. Телія, В.І. Шаховський), особливості мовної опосередкованості невербальної емоційної агресії, проблеми специфіки вираження семантики емоційного мовлення.

Разом з тим загальна спрямованість сучасної лінгвістичної науки на вивчення взаємозв'язку різних компонентів мовленнєвої діяльності, розкриття глибинних механізмів передачі емоційного значення засобами мови висуває на перший план питання дослідження мовної інтерпретації конкретних невербальних виявів як знаків емоційних характеристик комунікативної взаємодії людей. Нове осмислення проблем номінації невербальної поведінки з позиції комунікативно-функціонального підходу зумовило актуальність нашого звернення до аналізу специфіки мовного позначення невербальної дії усмішки з погляду її об'єктивного змісту та комунікативно-прагматичних особливостей.

У фокусі уваги подальшого дослідження – лексико-семантичні, синтаксичні та фразеологічні характеристики одиниць англійської мови, які використовуються для позначення невербального компонента комунікації «усмішка».

COOPERATIVE LEARNING IN THE ENGLISH CLASSROOM: PAIR WORK AND GROUP WORK

Kateryna SHKRYL

Scientific Advisor – PhD (Pedagogy) N. M. Odehova

Cooperative learning is getting more and more attention in the language teaching sphere. Its main advantage is the fact that it provides learners with an opportunity to communicate with each other while practicing language. Apart from that, modern methods of teaching English emphasize the importance of utilizing cooperative learning as a way of increasing student talking time, promoting interaction and bringing more engagement into the lesson. In addition, cooperative learning encourages collaboration between the students and plays an important part in fostering learner autonomy, which helps students to become more independent and develop their critical thinking and problem-solving skills [2].

In the scope of this paper we are going to focus on such types of cooperative learning as pair work and group work.

According to the definition, in the pair work mode students work together in pairs, with partners either assigned to them by the teacher or chosen by students themselves. By working in such a way, students are able to try out and practice new language. Typical pair work activities include making up a dialogue and role-playing it, interviewing each other, discussing some questions, comparing each other's work or even assessing it etc. This work mode is relatively easy and quick to organize, which is why it is considered a go-to option and favored by teachers in many cases when they want to switch the interaction modes during the lesson. One of the many advantages of pair work is that when making decisions in pairs, students are able to share responsibility for the right or wrong result of their work, which helps create a more relaxed atmosphere in the classroom [1, p. 181].

Regarding group work, this mode entails putting students into groups of three or more people, which allows them to do a range of tasks collectively, such as discussing an issue and reaching a group decision, creating a presentation, writing a story and role-playing it etc. When it comes to grouping, students may choose their groups themselves or just form a group with the classmates sitting next to them. Learners can also be grouped by ability – that is, a group where all the students are at the same level [1, p. 185]. Group work is more complex than pair work, because apart from learners' knowledge and language skills, their cooperation and negotiation skills also come into play. Students need to navigate through a range of different opinions expressed by all group members, agree and disagree with each other, choose the best option etc. All of that also helps in developing learner autonomy, because learners get to make their own decisions without the teacher's guidance. One of the downsides of group work is the fact that some students, depending on their personality, may take the role of the leader and dominate while others will act more passively and participate less in the process.

It should be mentioned that pair work and group work share some of their advantages and disadvantages. They dramatically increase student talking time and provide learners with more autonomy, giving them the opportunity to make their own

decisions. Both interaction modes help students build relationships with each other and learn how to work together, which is a very useful skill to have in life. However, both pair work and group work can get quite noisy and make the teacher feel like they are losing control of the class. Besides, learners may not use the target language while doing activities, which makes cooperative learning pointless [1].

Taking into account all the points discussed above, we can still argue that cooperative interaction modes are extremely important in language education because they give students an opportunity to practice a range of skills, not only language ones but also soft skills. Moreover, the change of pace and shift in focus from the teacher to learners result in higher engagement and interest in the lesson. Therefore, including pair work and group work into the learning process serves multiple purposes and makes the lessons more effective.

References

1. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. 5th edition. London: Pearson Education Limited, 2015. 447 p.
2. Kagan S., Kagan M. Cooperative learning. San Clemente, CA: Kagan Publishing, 2009. 528 p.

ЗООНІМИ ЯК ОСОБЛИВИЙ РІЗНОВИД ВЛАСНИХ НАЗВ

Надія ШОВКОПЛЯС

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент О. В. Зосімова

У кожній мові існує дві групи лексики, які чітко протиставляються, – апелятивна, тобто загальні назви, й онімна – власні назви. Основною відмінністю між ними є те, що власні назви диференціюють окремі одиничні об'єкти, а загальні – узагальнюють певні однорідні об'єкти. Окрім цього, між ними існують відмінності на граматичному й словотвірному рівнях. Так, у певному мовному середовищі може існувати явище, що є характерним для загальних назв, але може бути відсутнім у сфері власних імен і навпаки.

Оніми поділяються на декілька класів. Серед них, зокрема, виділяємо зооніми [1, с. 54]. Зоонімна лексика є однією з мікросистем мови, яка відображає специфіку світосприйняття особи, а також виражає усвідомлену об'єктивізацію зовнішнього світу.

Саме поняття «зоонім» є не до кінця визначеним. Автори енциклопедії «Українська мова» зоонімами називають саме власні імена тварин [6], тоді як П. Метьюс та А.В. Шевчук вважають, що зоонім – це лексема-відповідник певної класифікаційної структури всього різноманіття фауни [7, с. 51]. Професор М.І. Сюсько дає таке визначення зооніма: «Номінативні одиниці зі статусом слова, що мають усі ті категорії, які властиві словам мови взагалі, підпорядковані законам мови і, таким чином, підлягають лінгвістичному вивченню» [4, с. 13].

Як наслідок, у широкому розумінні зооніми – це загальні назви тварин, тоді як у вузькому значенні це поняття охоплює їхні власні назви, насамперед клички.

Групи зоонімів характеризуються різною мотивацією. За класифікацією М.І. Сюська, існують зооніми (клички), мотивовані мастю (кольором) тварини; клички, що відображають зовнішні риси тварини, наприклад, розмір та форму вух чи хвоста; клички, зумовлені іншими характеристиками, зокрема звуками, що видає тварина; клички, які віддзеркалюють різні життєві ситуації та обставини, пов'язані з появою або придбанням тварини [4, с. 3].

За класифікацією К.Д. Долбіної, зооніми поділяються на клички хребтових тварин (ссавці, птахи, риби, амфібії, рептилії) та безхребтових, наприклад, комах. Безхребтові також теоретично мають здатність отримувати імена [2, с. 23–24].

На сучасному етапі дослідниками запропоновано спеціальні терміни для позначення власних назв тварин окремих класів. До них відносяться маммоніми – клички ссавців, іхтіоніми – назви риб, амфібіоніми – земноводних, ерпетоніми – рептилій, орнітоніми – птахів, інсектоніми – комах [2, с. 24–25]. Існують також терміни на позначення окремих груп / сімейств тварин, насамперед ссавців: кіноніми – клички собак, гіппоніми – клички коней, бізонтоніми – імена бізонів тощо [3, с. 59; 5, с. 148–149].

Об'єктом нашого дослідження є кіноніми (від гр. *kynos* – собака + *опута* – ім'я). За визначенням Н.В. Подольської, кінонім – це «вид зооніма, кличка собак» [3, с. 65]. Особливістю кінонімів є те, що вони не тільки називають, а ще й індивідуалізують та характеризують тварину. Існують певні тенденції, тренди, які є вагомим фактором у процесі номінації собак, тому можна виділити багато різних груп слів, що стають кінонімами: антропоніми, назви товарів, марок, творів мистецтва; географічні, абстрактні поняття тощо.

Кіноніми утворюються різними способами: морфологічним, лексико-семантичним та морфолого-синтаксичним. Трансонімізація й онімізація відносяться до лексико-семантичного способу і є найбільш поширеними у сфері творення кличок собак.

Система кінонімів відображає певну картину світу, зокрема у сфері життєдіяльності людини. Називаючи тварину якоюсь кличкою, людина бере за основу асоціативні зв'язки, що відображають подібність певних рис тварини з прикметними характеристиками явищ чи понять, що є частиною нашого повсякденного життя.

Література

1. Вербич С. Сучасна українська онімна лексика: функціональний аспект. *Вісник Національної академії наук України*. 2008. № 5. С. 54–60.
2. Долбіна К.Д. Когнітивні аспекти функціонування зоонімних пропріальних одиниць: дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.15 «Загальне мовознавство». Одеса, 2014. 181 с.
3. Подольская Н.В. Словарь русской ономастической терминологии. Москва: Наука, 1988. 192 с.
4. Сюсько М.І. Традиційні і сучасні погляди на природу власного імені. Ужгород: УДУ, 1999. 32 с.

5. Торчинський М.М. Структура онімного простору української мови: монографія. Хмельницький: Авіст, 2008. 548 с.
6. Українська мова. Енциклопедія. Київ: Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 2000. 750 с.
7. Шевчук А.В. Принципи лексикографічного опису зоонімів у словниках сучасної англійської мови: дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови». Луцьк, 2016. 230 с.

СОЛОМІЯ ПАВЛИЧКО – НАУКОВИЦЯ І ПЕРЕКЛАДАЧКА

Юлія ШПАК

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Н. С. Алексєєва

Соломія Дмитрівна Павличко (1958-1999 рр.) відома в Україні та далеко за її межами як літературознавиця, перекладачка, засновниця видавництва «Основи». Непересічна особистість, яка встигла зробити так багато, але могла би зробити ще більше, якби її життя трагічно не обірвалося 31 грудня 1999 року.

Соломія Павличко народилася у сім'ї українського поета Дмитра Павличка. Вона рано продемонструвала свої здібності до вивчення мов, а також любов до літератури, світової та української, тому не дивує вибір майбутнього фаху, для опанування якого вона обрала відділення романо-германських мов і літератури Київського державного університету імені Тараса Шевченка, потім аспірантуру при ньому. У 1984 р. захистила кандидатську дисертацію з американської літератури.

Спершу, коли дискурс англістики був у фокусі її уваги, С. Павличко написала такі книги, як: «Філософська поезія американського романтизму» (1988), «Байрон. Нарис життя і творчості» (1989), «Letters from Kiev» (1992), «Лабіринт мислення. Інтелектуальний роман сучасної Великобританії» (1993).

З 1985 року упродовж 15 років філологиня працювала в Інституті літератури Академії наук України. Стала відомою як авторка праць з історії фемінізму («Фемінізм: статті, дослідження, бесіди та інтерв'ю»). У 1995 р. захистила докторську дисертацію з теорії літератури «Дискурс модернізму в українській літературі». Ця фундаментальна, за визначенням В. Єшкілева, праця присвячена генезі модерністського дискурсу в Україні, довгий час залишалася практично єдиною літературознавчою розвідкою монографічного рівня, базованою на понятті «дискурс» та категоріальному апараті постструктуралістських філософських шкіл, у якій саме твори української літератури було ґрунтовно проаналізовано з погляду на модернізм як певну стадію розвитку естетичної компоненти світової культури [3].

Працюючи професоркою Києво-Могилянської академії, Соломія стала також стипендіаткою програми Фулбрайта, а потім її було запрошено гостею-викладачкою української літератури в Альбертському університеті і в Гарварді [4].

Про цю прогресивну для свого часу жінку та науковицю написано багато спогадів друзями і навіть ворогами, але наукових розвідок про її дослідження зовсім мало. Однією з них є «Інтелектуальна біографія Соломії Павличко», яку опублікувала Віра Агеєва у журналі «Дух і літера» [1]. За спогадами колег і друзів, Соломія Павличко – антитрадиціоналістка, яка насмілилася переоцінити «доморощених авторитетів у зв'язку із загальноновизнаними стильовими, художніми класифікаціями, чим виявляла неспроможність багатьох шанованих концепцій» [1]. У «Теорії літератури», яку впорядкували Віра Агеєва та Богдан Кравченко, чимало понять, які на початок 1990-х років уважалися «вибуховими» для літературознавчого наукового світу: «ніцшеанство», «невроз», «конфлікт між статями», «фемінізм», «дискурс ірраціоналізму», «автори як маски, тексти і шифри», «фрейдистський аналіз», «психопатичний дискурс» [2]. На той час подібні наукові метафори та терміни асоціювалися для представників радянського літературознавства із забороненими темами та розхищували звичні підходи до вивчення літературних творів.

Одночасно з науковою та викладацькою діяльністю С. Павличко займалася також перекладами. Список перекладених творів невеликий, але на той час це був прорив, тому що довгий час нічого суттєвого українською мовою не перекладалося. Перекладацький доробок складається з таких книг, як: «Саджо та її бобри» Арчибальда Білейні (1986), «Володар мух» Вільяма Голдінга (1988), «Поет як міфотворець» Григорія Грабовича (1998) та «Коханець леді Чатерлей» Девіда Герберта Лоуренса (1999). У 1992 році вона започаткувала видавництво перекладної наукової літератури «Основи», де були опубліковані ці перекладені українською мовою романи та інші значущі наукові та художні твори.

Одним із напрямів дослідження внеску С. Павличко в розвиток українського літературознавства та перекладознавства є вивчення особливостей перекладу зазначених романів.

Література

1. Агеєва В. Інтелектуальна біографія Соломії Павличко. *Дух і літера*. 2001. № 7-8. С. 248–261.
2. Дроздовський Д. Інтелект на зламі епох [Електронний ресурс]. «Всесвіт», *Український журнал іноземної літератури*. URL: <http://www.vsesvit-journal.com/journal/nota-bene/intelekt-na-zlami-epoch/> (дата звернення 14.01.2022).
3. Єшкілев В. Павличко Соломія [Електронний ресурс]. *Бібліотека І. "Плерома" – часопис з проблем культурології, теорії мистецтва, філософії*. URL: <http://www.ji.lviv.ua/ji-library/pleroma/gk-ps.htm> (дата звернення 14.01.2022).
4. Черкаська Г. Соломія Павличко [Електронний ресурс]. URL: https://uahistory.com/topics/famous_people/3358 (дата звернення 14.01.2022).

Наукове електронне видання

**НАУКОВІ РОЗВІДКИ СТУДЕНТІВ
ФАКУЛЬТЕТУ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ**

Збірник тез наукових доповідей

Випуск 3

За загальною редакцією
кандидата філологічних наук, доцента,
координатора з наукової роботи факультету іноземної філології
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Подуфалової Тетяни Володимирівни

Відповідальний за випуск: **Г. О. Князь**

Комп'ютерна верстка: **Т. В. Подуфалова**

Коректор: **Т. В. Подуфалова**

Тези друкуються в авторській редакції

**Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності
та зміст несуть автори і наукові керівники**

Підписано до друку 17.08.2022 р. Ум. друк. арк. 7,8

Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди
Україна, 61002, м. Харків, вул. Алчевських, 29